

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Työryhmän raportti

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Työryhmän raportti

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

CC BY 4.0

ISBN pdf: 978-952-415-349-2

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetusta koskevan
lainsäädännön uudistamiseksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:16		Teema	Kulttuuri
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Yhteisötekijä	Työryhmä		
Kieli	suomi	Sivumäärä	123
Tiivistelmä	Työryhmä ehdottaa, että nykyinen laki taiteen perusopetusta korvattaisiin uudella lailla. Samalla esitetään muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja eräitä muita lakeja. Lisäksi työryhmä ehdottaa uutta mallia taiteen perusopetuksen valtionrahoitusjärjestelmäksi. Uudistettu lainsäädäntö ja valtionrahoitusjärjestelmä ohjaisivat koulutuksen järjestäjiä ja oppilaitoksia toteuttamaan saavutettavaa, laadukasta ja vaikuttavaa opetusta sekä kannustaisivat tarvittaviin ja tarkoituksenmukaisiin uudistuksiin ja vahvempaan yhteistyöhön. Tavoitteena on, että taiteen perusopetuksen oppilaitoskenttä säilyy moninaisena ja lainsäädäntö mahdollistaa alueellisesti tarkoituksenmukaisia ratkaisuja taiteen perusopetuksen toteuttamisen ja kehittämisen osalta. Tarkoitus on myös selkeyttää taiteen perusopetuksen koulutusmuodon rakennetta. Esityksessä uudistetaan valtionosuusjärjestelmää siten, että se turvaisi taiteen perusopetuksen taiteenalakohtaisen ja alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden. Esityksen tavoitteena on, että taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmä olisi vakaa, ennustettava ja riittävän yksinkertainen, jotta sen toimeenpano ja määräytymisen perusteet olisivat selkeät ja ymmärrettävät.		
Asiasanat	taiteen perusopetus, lainsäädäntö, rahoitusjärjestelmät, koulutusjärjestelmät		
ISBN PDF	978-952-415-349-2	ISSN PDF	1799-0351
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-349-2		

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande konstundervisning

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2025:16		Tema	Kultur
Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Utarbetad av	Arbetsgrupp		
Språk	finska	Sidantal	123
Referat	Arbetsgruppen föreslår att den gällande lagen om grundläggande konstundervisning ersätts med en ny lag. Samtidigt föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och vissa andra lagar ändras. Arbetsgruppen föreslår dessutom en ny modell för ett system för statlig finansiering av grundläggande konstundervisning. Den reviderade lagstiftningen och det nya systemet för statlig finansiering som föreslås ska styra utbildningsanordnarna och läroanstalterna att genomföra tillgänglig, högklassig och verkningsfull undervisning samt sporra till behövliga och ändamålsenliga reformer och starkare samarbeten. Målet är att bibehålla ett mångsidigt läroanstaltsfält inom den grundläggande konstundervisningen och att lagstiftningen ska möjliggöra regionalt ändamålsenliga lösningar i fråga om genomförandet och utvecklingen av den grundläggande konstundervisningen. Avsikten är också att förtydliga utbildningsformens struktur. Enligt förslaget ska statsandelssystemet förnyas så att det tryggar tillgången till och tillgängligheten för den grundläggande konstundervisningen enligt konstområde och region. Syftet med propositionen är att statsandelssystemet för grundläggande konstundervisning ska vara stabilt, förutsägbart och tillräckligt enkelt för att verkställigheten av systemet och grunderna för hur det bestäms ska vara klara, tydliga och begripliga.		
Nyckelord	grundläggande konstundervisning, lagstiftning, finansieringssystem, utbildningssystem		
ISBN PDF	978-952-415-349-2	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-349-2		

Proposal for drafting a government proposal to reform the legislation on basic education in the arts

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2025:16		Subject	Culture
Publisher	Ministry of Education and Culture		
Group author	Working group		
Language	Finnish	Pages	123
Abstract	The working group proposes that the current Act on Basic Education in the Arts be replaced by a new act, and that the Act on the Financing of Education and Culture and certain other acts be amended. The working group also proposes a new model for a system of central government funding for providing basic education in the arts. The revised legislation and system of central government funding would guide education providers and educational institutions in implementing accessible, high-quality and effective education and training, and encourage them to make necessary and relevant reforms and strengthen cooperation. The proposal aims to maintain the diversity of institutions providing basic education in the arts and ensure that legislation will enable regionally appropriate solutions for implementing and developing basic education in the arts. It also seeks to make structural improvements to the form of education through which basic education in the arts is delivered. The proposal would reform the system of central government funding to ensure the availability and accessibility of basic education in the arts for each field of arts and in each region. The proposal aims to make the system of central government funding stable, predictable and simple enough to ensure that its implementation and the funding criteria are clear and understandable.		
Keywords	basic education in the arts, legislation, funding systems, education systems		
ISBN PDF	978-952-415-349-2	ISSN PDF	1799-0351
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-349-2		

Sisältö

Sisältö.....	6
Opetus- ja kulttuuriministeriölle	8
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taiteen perusopetuksesta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta	10
1 Asian tausta ja valmistelu.....	11
1.1 Tausta	11
1.2 Valmistelu.....	12
2 Nykytila ja sen arviointi.....	13
2.1 Yleistä taiteen perusopetuksen rahoituksesta.....	13
2.2 Laki taiteen perusopetuksesta.....	15
2.3 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta	19
2.4 Taiteen perusopetus käytännössä	21
3 Tavoitteet	27
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset.....	28
4.1 Keskeiset ehdotukset	28
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	31
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	31
4.2.1.1 Vaikutukset valtiontalouteen	31
4.2.1.2 Vaikutukset valtionosuuteen oikeutettujen koulutuksen järjestäjien talouteen	32
4.2.1.3 Vaikutukset muiden kuin taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmään kuuluvien oppilaitosten talouteen	34
4.2.2 Vaikutukset koulutuksen järjestäjien sekä oppilaitosten toimintaan	36
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	39
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	40
4.2.4.1 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin.....	40
4.2.4.2 Vaikutukset alueiden veto- ja pitovoimaan sekä työllisyyteen	42

5	Muut toteuttamisvaihtoehdot	44
5.1	Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	44
5.2	Ulkomainen lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	46
6	Lausuntopalaute.....	53
7	Säännöskohtaiset perustelut.....	54
7.1	Laki taiteen perusopetuksesta.....	54
7.2	Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta	75
7.3	Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä.....	75
7.4	Laki vapaasta sivistystyöstä.....	76
7.5	Laki valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta	76
7.6	Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta	76
7.7	Laki kuntien kulttuuritoiminnasta	76
8	Lakia alemman asteinen sääntely	77
9	Voimaantulo.....	78
10	Toimeenpano ja seuranta	79
11	Suhde muihin esityksiin	80
11.1	Esityksen riippuvuus muista esityksistä	80
11.2	Suhde talousarvioesitykseen.....	80
12	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	82
	Ponsi.....	87
	Lakiehdotukset	88
	Liitteet: asetusehdotukset.....	101
	Lagförslag	105
	Bilaga: förordningsutkast	118

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖLLE

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 9.2.2024 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus taiteen perusopetuksen lainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmän toimikausi ajoittui ajalle 1.3.2024–30.6.2025. Työryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Minna Karvonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja varapuheenjohtajana kulttuuriasianneuvos Hanna Koskimies opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Jäseniksi nimettiin hallitussihteeri Elina Anttila (opetus- ja kulttuuriministeriö), toiminnanjohtaja Minna Hyytiäinen (Taitoliitto), rehtori Johanna Kivioja (Kuvataide- ja käsityökoulu Emil/ Kuvataidekoulujen liitto, pj.), rehtori Mia Lappalainen (Oulun Taidekoulu/ Suomen Tanssioppilaitosten liitto, pj.), opetusneuvos Alma Muukka-Marjovuori (Opetushallitus), jonka sijaisena (24.4.–31.8.2024) toimi opetusneuvos Jaakko Jekunen (Opetushallitus), toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen (Kansalaisopistojen liitto), rehtori Terhi Perälä (Espoon sirkus- ja teatterikoulu Esko/ Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto, pj.), rehtori Sanna Saarinen (Musiikkiopisto Juvenalia/ Suomen musiikkioppilaitosten liitto, pj.), toiminnanjohtaja Viivi Seirala (Taiteen perusopetusliitto), erityisasiantuntija Johanna Selkee (Suomen Kuntaliitto ry) ja rehtori Tiina Åhlgren (Vantaan sanataidekoulu/ Suomen sanataideopetuksen seura, pj.). Työryhmän pysyvänä asiantuntijana toimi erityisasiantuntija Simo Eerola Opetushallituksesta, erityisasiantuntija Antti Markkanen Opetushallituksesta (31.12.2024 saakka), budjettineuvos Merja Salmi valtiovarainministeriöstä (7.10.2024 saakka) ja budjettineuvos Taina Eckstein valtiovarainministeriöstä (7.10.2024 alkaen). Työryhmän sihteereinä toimivat kulttuuriasianneuvos Laura Norppa opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä opetusneuvos Tiia Hintsu Opetushallituksesta. Lisäksi työryhmän asiantuntijasihteerinä toimi hallitussihteeri Elina Anttila. Työryhmän teknisenä sihteerinä toimi hallinnollinen avustaja Tarja Kurki opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Asettamispäätöksen mukaisesti työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi siten, että se uudistaa koulutusmuodon kokonaisuutta ottaen huomioon toimijakentässä ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ja tulevaisuuden haasteet, tukee saavutettavaa, laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa sekä kannustaa uudistuksiin. Ehdotukseen tuli sisältyä myös taiteen perusopetuksen valtionrahoitusjärjes-

telmän uudistaminen. Keskeinen lähtökohta työryhmän työlle oli, että uudistuksen myötä taiteen perusopetuksen saavutettavuus paranee ja toiminnan laatu vahvistuu.

Työryhmä kokoontui 21 kertaa. Työryhmän ehdotus on laadittu hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä sai työnsä valmiiksi 11.6.2025.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittaen ehdotuksensa opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä 18. kesäkuuta 2025

Minna Karvonen

Hanna Koskimies

Elina Anttila

Minna Hyytiäinen

Johanna Kivioja

Mia Lappalainen

Alma Muukka-Marjovuo

Jaana Nuottanen

Terhi Perälä

Sanna Saarinen

Viivi Seirala

Johanna Selkee

Tiina Åhlgren

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TAITEEN PERUSOPETUKSESTA JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan taiteen perusopetusta koskeva laki. Lisäksi esitetään muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja eräitä muita lakeja.

Esityksen mukaan taiteen perusopetuksen laskennallisen valtionosuusrahoituksen suoritteena säilyisi edelleen opetustunti. Rahoitus perustuisi vuosittain tarkistettavaan yksikköhintaan. Valtionosuuslaskenta perustuisi toteutuneiden opetustuntimäärien lisäksi opetukseen osallistuvien oppilaiden määrään sekä oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrään.

Esityksessä taiteen perusopetusta ehdotetaan opetettavan jatkossa kahden oppimäärän sijaan yhden, 50 opintopisteen laajuisen oppimäärän mukaan. Laissa säädettäisiin myös valtionavustuksella rahoitettavasta uudesta vastuutehtävästä sekä valtion opetushallintoviranomaisten tietojensaantioikeudesta.

Laissa säädettäisiin koulutuksen järjestäjistä, koulutuksen järjestämisestä sekä koulutuksen järjestäjien keskinäisestä ja muiden yhteisöjen kanssa toteutettavasta yhteistyöstä.

Taiteen perusopetus säilyisi edelleen tavoitteellisesti etenevänä eri taiteenalojen koulutusmuotona, joka tukisi mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Laissa olisi säännökset muun muassa opetussuunnitelmasta, koulutuksen järjestämisluvasta, henkilöstöstä, oppilaaksi ottamisesta, oppilasmaksuista, oppilaan osaamisen arvioinnista, todistuksesta ja koulutuksen arvioinnista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön perusta on peräisin 1990-luvulta, jolloin on myös luotu nykyinen rahoitusjärjestelmä. Tarve koulutusmuodon kokonaisuuden kehittämiseen on tunnistettu useissa, vuosien 2019–2023 aikana valmistuneissa selvityksissä ja visiotöissä sekä toimialan viitearkkitehtuuri- ja laatutyössä. Ministeriöiden tulevaisuuskatsauksen (2022) taiteen perusopetusta koskevan ratkaisun suunnaksi on kirjattu taiteen perusopetuksen rakenteiden, lainsäädännön ja rahoituksen kehittäminen. Koulutuspoliittiseen selontekoon (2021) on puolestaan kirjattu tavoitteeksi taide- ja kulttuurikasvatuksen ja -opetuksen sekä taiteen perusopetuksen tukeminen. Edelleen yhdeksi toimenpiteeksi on kirjattu: kehitetään taiteen perusopetuksen rakenteita ja yhteistyötä, lisätään sen saatavuutta eri taiteenaloilla sekä alueellisesti, eri väestöryhmille ja molemmilla kansalliskielillä, ja tarvittaessa käynnistetään taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistaminen. Lisäksi pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (2023) kirjauksen mukaan hallitus uudistaa taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön. Tavoitteena on opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden.

Taiteen perusopetuksen rakenteelliset uudistamistarpeet liittyvät toimintaympäristössä viimeisen 25 vuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin sekä tulevaisuuden muutossuuntiin ja -tekijöihin. Koulutusmuotoa koskeva sääntely on jäänyt jälkeen toimintaympäristön muutoksista, eikä siten vastaa tunnistettuihin tarpeisiin. Väestörakenteen muutos koskettaa suomalaista taiteen perusopetuksen toimialaa, kun väestö ikääntyy ja syntyvyys vähenee. Samalla väestö monimuotoistuu maahanmuuton myötä. Maahanmuuttotasaustaisen väestön määrä ja suhteellinen osuus nuorissa ikäluokissa kasvaa erityisesti suurissa kaupungeissa, joissa maahanmuuttotasaustaista väestöä asuu eniten. Myös alueelliset väestörakenteen muutokset vaikuttavat taiteen perusopetuksen toimialaan.

Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista on teetetty ministeriön tilaama selvitys vuonna 2019¹. Selvityksen mukaan yksi keskeinen muutostarve liittyy taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuusjärjestelmän tavoitteiden selkeyttämiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti syksyllä 2023 taiteen perusopetusta koskevan esiselvitysvaiheen, joka kesti vuoden 2023 loppuun. Esiselvitysvaihe pohjautui taiteen perusopetuksen tietoperustaan ja siinä kuultiin sidosryhmiä osallistavin menetelmin ja täsmennettiin lainsäädännön muutostarpeita.

1.2 Valmistelu

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 9.2.2024 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa².

Työryhmän jäseniä olivat opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri- ja taidepolitiikan osaston edustajien lisäksi edustajat Esittävien taiteiden oppilaitosten liitosta, Kansalaisopistojen liitosta, Kuvataidekoulujen liitosta, Opetushallituksesta, Suomen Kuntaliitosta, Suomen musiikkioppilaitosten liitosta, Suomen sanataideopetuksen seurasta, Suomen Tanssioppilaitosten liitosta, Taiteen perusopetusliitosta ja Taitoliitosta. Työryhmään kuuluivat lisäksi pysyvät asiantuntijat Opetushallituksesta ja valtiovarainministeriöstä. Valmistelun aikana toteutettiin kuuleminen taiteen perusopetuksessa oppilaina oleville lapsille ja nuorille keväällä 2024³. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti esityksen valmistelun tueksi kolme kuulemistilaisuutta sidosryhmille. Ensimmäinen, 15.5.2024 järjestetty tilaisuus käsitteli kuntia taiteen perusopetuksen järjestäjinä. Toisessa, 26.9.2024 järjestetyssä tilaisuudessa keskusteltiin rahoitusjärjestelmän uudistamisesta. Kolmannessa, 13.3.2025 järjestetyssä kuulemistilaisuudessa keskusteltiin yhden oppimäärän mahdollisuuksista.

¹ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-653-9>

² <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM017:00/2024>

³ Uudistuva taiteen perusopetus Kokemuksia taiteen perusopetuksesta – lasten ja nuorten kuulemisen tulokset; julkaisu hankkeen asiakirjoissa: <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM017:00/2024>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä taiteen perusopetuksen rahoituksesta

Taiteen perusopetuksen rahoituksen juuret ulottuvat vuoteen 1969, jolloin valtio alkoi tukea ensimmäistä kertaa musiikkioppilaitoksia valtionavustuksin musiikkioppilaitosten valtionavustuksista annetun lain (147/1968) nojalla. Vuonna 1988 ensimmäiset musiikkioppilaitokset pääsivät myös valtionosuusjärjestelmän piiriin, kun säädettiin laki valtionosuutta saavista musiikkioppilaitoksista (402/1987). Suomeen perustettiin kuvataidekouluja ja tanssikouluja 1970–1980-luvuilla, mutta näiden oppilaitosten tukemiseksi ei rakennettu erillistä rahoitusjärjestelmää. Ensimmäinen laki taiteen perusopetuksesta (424/1992) tuli voimaan 15.5.1992, jolloin musiikin lisäksi myös muut taiteenalat pääsivät säädösten valtionosuusjärjestelmän piiriin. Valtionosuusrahoitusta myönnettiin kuitenkin muille taiteen perusopetuksen taiteenaloille varsinaisesti vasta 1.1.1999 alkaen, jolloin tuli voimaan nykyinen laki taiteen perusopetuksesta (633/1998).

Nykyisin valtio rahoittaa taiteen perusopetusta kolmen eri valtionosuusjärjestelmän kautta:

1. Opetustuntikohtainen valtionosuusrahoitus, taiteen perusopetuksesta annettu laki (633/1998)

Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden saamisen edellytyksistä säädetään taiteen perusopetuksesta annetussa laissa. Rahoituksen perusteista ja rahoitukseen liittyvistä menettelyistä säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009), jäljempänä rahoituslaki. Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtainen valtionosuusjärjestelmä on laskennallinen ja perustuu vahvistettuihin opetustuntimääriin, laskennalliseen yksikköhintaan sekä valtionosuusprosenttiin. Opetustuntia kohden vahvistettava yksikköhinta lasketaan koulutuksen järjestäjien toteutuneiden kustannusten perusteella. Kustannuspohja tarkistetaan vuosittain.

2. Opetustuntikohtainen valtionosuusrahoitus, vapaasta sivistystyöstä annettu laki (632/1998)

Taiteen perusopetusta rahoitetaan myös vapaan sivistystyön opetustuntikohtaisella valtionosuudella, josta säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) ja asetuksessa (805/1998). Vapaan sivistystyön opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä kansalaisopistoissa ja kansanopistoissa toteutuvat taiteen perusopetuksen opetustuntimäärät ovat noin kymmenesosa taiteen perusopetuksen valtionosuusoppilaitoksissa toteutuvasta tuntimäärästä.

3. Kuntien asukasperusteinen valtionosuusrahoitus, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettu laki (618/2021)

Kuntien asukasperusteisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen rahoitus on osa kuntien peruspalvelujen valtionosuutta, josta säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa. Järjestelmässä valtio osallistuu rahoitukseen myöntämällä kunnille peruspalvelujen valtionosuutta, jota voidaan käyttää taiteen perusopetukseen.

Kunnille valtionosuudet ovat yleiskatteellista rahoitusta, jota ei ole kohdennettu käytettäväksi tiettyjen palvelujen järjestämiseen.

Valtionosuusrahoituksen lisäksi valtio rahoittaa taiteen perusopetusta myös valtionavustuksin. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus voivat myöntää valtionavustuksia muun muassa taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin tai toiminnan kehittämiseen valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Tällä hetkellä pääosa valtionavustuksista kohdentuu opetustuntikohtaista taiteen perusopetuksen valtionosuutta saaville opetuksen järjestäjille, joille on myönnettävissä valtion vuoden 2025 talousarviossa enintään 1,11 miljoonaa euroa. Muiden kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saavien taiteen perusopetuksen järjestäjien harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin on vuonna 2025 käytettävissä enintään 400 000 euroa. Aluehallintovirasto voi myöntää investointiavustuksia taiteen perusopetukseen.

Valtionosuuden ja valtionavustuksen lisäksi valtio tukee taiteen perusopetusta arvonlisäverohuojennuksen kautta. Taiteen perusopetuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaiset koulutukset ovat arvonlisäverolain (1501/1993) 40

§:n mukaisia lain nojalla annettavia koulutuksia, jotka ovat saman lain 39 §:n mukaisesti arvonlisäverottomia. Verottomia ovat myös sellaiset taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaiset koulutukset, jotka koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta hankkii muulta toimijalta. Tällöin myös tämän muun toimijan perimät osallistumismaksut ovat verottomia. Opetuksesta, joka ei perustu taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaan eikä ole taiteen perusopetuksen oppimäärien mukaista opetusta, tulee maksaa arvonlisävero.

Taiteen perusopetusta rahoitetaan merkittävässä määrin myös kuntien omalla rahoituksella. Vuosittain kuntien taiteen perusopetukselle kohdentama määrä- raha vastaa suuruudeltaan taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valti-onosuuden (noin 100 miljoonaa euroa) määrää. Kuntien yhtenä tehtävänä on kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (166/2019) nojalla tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Kunnat järjestävät ja voivat hankkia taiteen perusopetusta omalla päätöksellään.

Valtion ja kuntien rahoituksen lisäksi taiteen perusopetusta rahoitetaan muun muassa oppilailta perittävillä lukukausimaksuilla, yksityisellä rahoituksella sekä säätiöiden tuella. Ne oppilaitokset, jotka eivät saa kunnan tai valtion rahoitusta, rahoittavat toimintansa oppilasmaksuilla, oppilasesitysten tuotoilla ja muulla varainhankinnalla.

2.2 Laki taiteen perusopetuksesta

Taiteen perusopetuksesta annettu laki sisältää koulutusmuotoa koskevat perussäännökset. Laki on mahdollistanut taiteen perusopetuksen järjestämisen Suomessa jo yli 25 vuoden ajan. Lakiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia sen voimassaoloaikana, minkä vuoksi sen voidaan katsoa olevan osittain vanhentunut.

Lain 1 §:n mukaan taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Lain 1 §:n mukainen ilmaus lasten ja nuorten ensisijaisuudesta on aiheuttanut käytännössä epäselvyyksiä, vaikka laki ei sisällä täsmällistä säännöstä ikärajoista. Kyse on varsin epätarkasta ilmauksesta, ja asiaan on ottanut kantaa myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies päätöksessään⁴. Päätöksen mukaan yläikärajojen asettaminen ei ollut mahdollista koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen omilla päätöksillä. Apulaisoikeusasiamiehen mukaan nykyisestä laista ei ilmene nimenomaisia perusteita, joiden nojalla taiteen perusopetuksen järjestäjä tai oppilaaksi ottamisesta päättävä oppilaitos voisi opetuksen tarjoamisessa tai opiskelijavalinnassa kohdella henkilöitä jonkin perustuslain syrjintäkielloissa tarkoitetun perusteen, kuten iän, perusteella eri tavalla. Tämän vuoksi on katsottu, että olisi selkeämpää poistaa viittaus oppilaiden ikäryhmiin kokonaan uudesta lainsäädännöstä. Uusi taiteen perusopetuksen lainsäädäntö mahdollistaisi jatkossakin taiteen perusopetuksen tarjoamisen kaikille ikäryhmille.

Lain 2 §:n nojalla koulutuksen järjestäjinä voivat toimia kunnat sekä valtion oppilaitokset taikka opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneet kuntayhtymät, rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt. Taiteen perusopetusta järjestetään musiikkioppilaitoksissa tai muissa taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa taikka muulla tavoin.

Lain 2 §:n mukaista erottelua musiikkioppilaitoksiin ja muihin taiteen perusopetuksen oppilaitoksiin ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, sillä opetusta järjestetään yhdeksällä eri taiteenaloilla. Laki koskee yhtä koulutusjärjestelmää, joka on sama kaikille taiteenaloille ja oppilaitoksille, joille opetussuunnitelman perusteet on vahvistettu. Tämän takia laista olisi hyvä poistaa erottelu musiikkioppilaitosten ja muiden taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten välillä. Muutos vahvistaisi taiteen perusopetuksen taiteenalojen välistä yhdenvertaisuutta.

Lain 3 §:ssä säädetään koulutuksen järjestämisluvasta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että opetus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Pykälässä säädetään myös luvan sisällöstä ja sen peruuttamisesta.

⁴ EOA 6832/2017

Koulutuksen järjestämislupaa koskevan sääntelyn selkeyttämiseksi olisi tarkoituksenmukaista säätää järjestämisluvan myöntämisestä ja luvan muuttamisesta sekä peruuttamisesta kahdessa eri säännöksessä. Järjestämisluvan muuttamista ja peruuttamista koskevaa sääntelyä olisi syytä myös tarkentaa ottaen huomioon koulutuksen järjestäjien oikeusturvanäkökohdat.

Laissa säädetään myös koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä ja koulutuksen hankkimisesta. Koulutuksen järjestäjä voi lain 4 §:n mukaan järjestää palvelut myös yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa tai hankkia ne julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä taikka säätiöltä. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään mainitun lain mukaisesti.

Lain 4 §:n mukainen muotoilu koulutuksen hankkimisesta on aiheuttanut epäselvyyksiä koulutuksen järjestäjille, mikä on saattanut johtaa erilaisiin toimintatapoihin liittyen taiteen perusopetuksen hankkimiseen. Asiaa olisikin syytä selvittää, minkä lisäksi koulutuksen järjestäjien vastuita olisi syytä täsmentää. Nykyisessä laissa säädetään myös vain koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä. On katsottu, että ehdotettavassa laissa olisi hyvä säätää myös muiden yhteisöjen kanssa toteutettavasta yhteistyöstä.

Taiteen perusopetuksen opetus perustuu lain 5 §:n mukaan Opetushallituksen määräämiin opetussuunnitelman perusteisiin. Opetushallitus päättää taiteenaloittain taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Opetussuunnitelman perusteet voivat sisältää erilaajuisia oppimääriä.

Taiteen perusopetuksen erilaajuisien oppimäärien tarkoituksenmukaisuuden osalta on arvioitu, voisiko yksi oppimäärä kattaa koulutusmuodolle asetetut tavoitteet parhaiten. Lisäksi on katsottu, että taiteen perusopetuksen oppimäärien laajuuksista olisi tiettyjen koulutusmuotojen tapaan tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla opintopisteinä.

Laissa säädetään lisäksi oppilaaksi ottamisesta (6 §), koulutuksen arvioinnista (7 §), opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuudesta (7 a §), oppilasarvioinnista (8 §), oppilaitosten henkilöstöstä (9 §), oma-aloitteisesta ilmoitusoikeudesta (9 a §), muutoksenhausta (10 §), valtionosuudesta (11 §), oppilasmaksuista (12 §) sekä tarkemmista säännöksistä (13 §).

Lakiin sisältyviin säännöksiin, jotka koskevat oppilaaksi ottamista, koulutuksen arviointia, oppilasarviointia, oppilaitosten henkilöstöä, muutoksenhakua ja oppilasmaksuja, ei arvioida kohdistuvan mahdollisten teknisten muutosten lisäksi merkittäviä muutostarpeita.

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuudesta annetun säännöksen (7 a §) tarkoituksenmukaisuutta tulisi arvioida, mikäli ehdotettavassa laissa säädettäisiin erikseen oppimäärien laajuudesta opintopisteinä.

Oma-aloitteista ilmoitusoikeutta koskevaa säännöstä (9 a §) olisi syytä tarkentaa siten, että säännöksestä ilmenisi selvästi tahot, joita se koskee. Lisäksi pykälään olisi tarpeen lisätä opetushallintoviranomaisten tietojensaantioikeutta koskeva säännös, jota nykyinen laki ei sisällä. Opetushallintoviranomaisilla olisi hyvä olla oikeus saada välttämättömiä tietoja muun muassa koulutuksen arviointia, seurantaa ja tilastointia varten.

Lain 13 §:n mukaisen valtuussäännöksen, jonka mukaan tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella, voidaan katsoa olevan teknisesti vanhentunut, sillä se ei täytä perustuslain mukaisia täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksia.

Lain 11 §:ssä säädetään taiteen perusopetuksen valtionosuuksista sekä valtion avustuksista. Sen 1 momentin mukaan kunta, joka järjestää taiteen perusopetusta, saa valtionosuutta kunnan asukasmäärän mukaan siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (1704/2009) säädetään. Lain 2 momentin nojalla laissa tarkoitettulle muulle koulutuksen järjestäjälle kuin kunnalle myönnetään valtionosuutta laskennallisten opetustuntien määrän mukaan. Kunnalle voidaan sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, myöntää oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan. Oikeuden myöntämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä 3 §:ssä koulutuksen järjestämisluvasta säädetään. Tässä momentissa tarkoitettun koulutuksen valtionosuudesta on voimassa, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) säädetään. Pykälän 3 momentissa säädetään myönnettävistä valtionavustuksista.

Säännöksessä olisi ensinnäkin syytä selkeyttää kunnalle myönnettävää oikeutta saada valtionosuutta sekä poistaa lakiteknisesti vanhentunut viittaus

lain 3 §:ään. Lisäksi pykälään tulisi lisätä opetustuntikohtaisen valtionosuuden osalta sellaisia kriteerejä, jotka tukisivat parhaiten laadukasta taiteen perusopetuksen kehittämistä. Valtionosuusjärjestelmän, joka perustuu vain opetustuntimäärien seuraamiseen, ei voida arvioida takaavan riittävällä tavalla taiteen perusopetuksen laatua eikä opetuksen saavutettavuutta.

Lakia täydentää opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu asetus (986/1998), jossa säädetään taiteen perusopetuksen rehtorin kelpoisuudesta sekä laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta antavan opettajan kelpoisuudesta (19 §) ja muun taiteen perusopetusta antavan opettajan kelpoisuudesta (20 §). Lakia täydentää myös taiteen perusopetuksesta annettu asetus (813/1998), jossa säädetään muun muassa taiteen perusopetuksen oppimääristä sekä koulutuksen järjestämislupaan liittyvästä hakumenettelystä.

2.3 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtainen valtionosuusjärjestelmä on laskennallinen ja perustuu vahvistettuihin opetustuntimääriin, laskennalliseen yksikköhintaan sekä valtionosuusprosenttiin. Opetustuntia kohden vahvistettava yksikköhinta lasketaan koulutuksen järjestäjien toteutuneiden kustannusten perusteella.

Rahoituslain 2 §:n 2 momentin 10 kohdan nojalla laissa säädetään rahoituksesta taiteen perusopetuksesta annetun lain opetustuntikohtaisesti rahoitettavaan taiteen perusopetukseen sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisista valtionavustuksista.

Lain 5 §:n 5 kohdan mukaan rahoitus määräytyy opetustuntikohtaisesti rahoitettavassa taiteen perusopetuksessa opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

Lain 20 §:n nojalla säädetään valtionosuusprosentista, eli kunnalle, kuntayhtymälle, yksityiselle yhteisölle ja säätiölle, jolle on myönnetty oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan, myönnetään valtionosuutta opetus-

tuntikohtaisen taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin 57 prosenttia euro-määrästä, joka saadaan, kun koulutuksen järjestäjälle valtionosuuden laske-misen perusteeksi mainittua opetusta varten vahvistettu opetustuntimäärä ker-rotaan opetustuntia kohden määrätyllä yksikköhinnalla.

Lain 23 §:n 1 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosit-tain seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteina käytettävät taiteen perusopetuksen keskimääräiset yksikköhinnat noudattaen, mitä kunnan pe-ruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 19 §:n 2 momentissa ja 22 §:ssä säädetään. Lain 23 §:n 2 momentin mukaan yksikköhinnat määrää opetus- ja kulttuuriministeriö. Yksikköhinnat määrätään siten, että yksikköhintojen mukai-sesti lasketut rahoituksen perusteena käytettävät euromäärät yhteenlasket-tuina vastaavat keskimääräisten yksikköhintojen perusteella laskettavia euro-määriä.

Lain 23 b §:n nojalla säädetään taiteen perusopetuksen keskimääräisiin yksik-köhintoihin tehtävistä vähennyksistä, joka on 3,92 euroa. Lain 23 b §:n 2 mo-mentin mukaan taiteen perusopetuksen keskimääräinen yksikköhinta on kui-tenkin vähintään 74,92 euroa.

Lain 28 §:n mukaan taiteen perusopetuksen yksikköhinta lasketaan vuosittain jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna taiteen perusopetuksesta aiheutuneet valtakunnalliset kokonaiskustannukset yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna pidetty-jen opetustuntien yhteismäärällä.

Lain 49 §:ssä säädetään rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuurimi-nisteriö vahvistaa seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteena käy-tettävien opetustuntien, ohjaustuntien ja henkilötyövuosien määrän vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

Opetustuntikohtaisen valtionosuuden määräytyminen ja päätöksentekoon liit-tyvä harkinta

Valtionosuuden myöntäminen perustuu sekä lakiin että harkintaan. Valtion-osuus perustuu taiteen perusopetuksesta annetun lain 11 §:n sekä rahoitus-

laissa säädettyihin laskennallisiin perusteisiin, mutta vahvistaessaan valtionosuuden perusteena olevia opetustuntien määrää yksittäisille koulutuksen järjestäjille opetus- ja kulttuuriministeriö käyttää harkintaa. Taiteen perusopetuksen valtionosuusharkinnassa opetus- ja kulttuuriministeriöllä on ollut käytössä viime vuosina linjaus, joka perustuu niin sanottuun keskiarvomalliin. Vuodesta 2020 lähtien linjaus on mahdollistanut kolmen prosentin jouston siten, että koulutuksen järjestäjän kahden edellisen vuoden toteutuneen opetustuntimäärän sekä kuluvan vuoden arviotuntimäärän keskiarvo on saanut alittaa valtionosuuden perusteeksi vahvistetun tuntimäärän enintään kolmella prosentilla. Jos vahvistettu tuntimäärä on alittunut yli kolme prosenttia, ei ylimenevälle tuntimäärälle ole myönnetty valtionosuutta. Harkinnanvaraisella periaatteella keskiarvomallista on voitu kuitenkin erityisestä syystä poiketa.

Kuten edellä luvussa 2.2 on todettu, toteutuneeseen opetustuntimäärään perustuvan valtionosuusjärjestelmän ei voida katsoa olevan nykymuodossaan tarpeeksi vaikuttava ja ohjaava, eikä se kannusta taiteen perusopetuksen saavutettavuuden lisäämiseen. Sen vuoksi valtionosuuden määräytymisen tulisi perustua myös muihin kriteereihin kuin pelkästään opetustuntien määriin. Taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmää on syytä muuttaa siten, että se jatkossa edistäisi ja vahvistaisi taiteen perusopetuksen saavutettavuutta ja saatavuutta, laatua, vaikuttavuutta sekä mahdollisuuksia uudistumiseen.

2.4 Taiteen perusopetus käytännössä

Taiteen perusopetukseen osallistuu vuosittain lähes 130 000 oppilasta, joista noin 10 000 on aikuisia. Opetusta annetaan yhdeksällä eri taiteen alalla (arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, mediataiteet, musiikki, sanataide, sirkustaide, tanssi ja teatteritaide) kahden eri oppimäärän, laajan (1 300 tuntia) ja yleisen (500 tuntia), mukaisesti oppilaiden ikätaso huomioiden. Taiteen perusopetuksen opettajien muodollinen kelpoisuusaste on korkea⁵. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa taiteen perusopetukseen osallistuu arviolta enemmän aikuisia kuin muissa taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa.

⁵ Lähde: [Opetushallitus: Opettajat ja rehtorit Suomessa 2019: Taiteen perusopetuksen opettajat](#)

Opetushallitus määrittää taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista. Nykyiset opetussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 20.9.2017 ja pohjautuvat arvoperustaan, jonka mukaan taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetuksen tavoitteena on, että kaikilla sukupuoleen tai etniseen taustaan katsomatta on mahdollisuus kokea osallisuutta suhteessa opetuksen sisältöihin ja tarjontaan.

Taiteen perusopetuksen kautta vahvistetaan kulttuurin perustaa ja jatkuvuutta, elinikäisen taidesuhteen kehittymistä, osallisuutta sekä taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytyksiä. Taiteen perusopetus luo myös perustaa taiteen eri alojen ammattilaisuudelle; esimerkiksi noin 90 prosentilla Sibelius-Akatemian ja sen nuorisokoulutuksen opiskelijoista on tausta taiteen perusopetuksessa⁶. Lisäksi taiteen perusopetus vahvistaa tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä luovaa osaamista, joita tulevaisuuden yhteiskunnassa ja työelämän eri aloilla tullaan nykyistä enemmän tarvitsemaan⁷.

Taiteen perusopetuksen laajan ja yleisen oppimäärän mukaisten opintojen sisällöt ovat opintojen alussa usein samankaltaisia. Koulutuksen järjestäjän omalla päätöksellä monissa oppilaitoksissa tarjotaan taiteen perusopetuksen puitteissa myös eri taiteenalojen varhaisiän kasvatusta, joka ei sisälly taiteen perusopetuksen oppimääriin, mutta jota on osittain rahoitettu taiteen perusopetuksen valtionosuuksilla. Oppilaitoksissa tarjottavan eri taiteenalojen varhaisiän kasvatuksen toteutustavat sekä tavoitteet, sisältö ja laajuus vaihtelevat oppilaitoskohtaisesti, mistä johtuen oppilaitoksissa on vaihtelevia käytäntöjä taiteen perusopetuksen oppilasmäärien laskemisessa.

Oppilaitoksista noin 70 prosenttia järjestää taiteen perusopetuksen lisäksi muuta maksullista toimintaa kuten kurssi- ja leiritoimintaa, koulutuksia ja kouluissa järjestettäviä kerhoja.

⁶ Lähde: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore: Musiikin opintopolut -tutkimushanke (2023).

⁷ Lähde: OECD:n määrittelemät ns. 21st Century Skills.

Taiteen perusopetusta on tarjolla yli 85 prosentissa Suomen kuntia yhteensä noin 400 oppilaitoksessa⁸. Opetuksen taiteenalohtaisessa saavutettavuudessa on eroja: valtakunnallisesti eniten opetusta annetaan musiikissa ja esimerkiksi sanataiteen ja mediataiteen aloilla taiteen perusopetusta on tarjolla vain muutamissa oppilaitoksissa.

Noin 30 prosenttia toimijoista on yksityisiä oppilaitoksia, jotka eivät ole opetus-tuntikohtaisen valtionosuuden piirissä. Osa näistä oppilaitoksista on alueellisesti erittäin merkittäviä eri taiteenalojen taiteen perusopetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa tuottavia tahoja. Oppilaitosten koot vaihtelevat ja toiminnan kehittämiseen käytettävissä olevissa voimavaroissa on suuria eroja. Hyvien käytänteiden ja osaamisen nykyistä parempi jakaminen sekä esimerkiksi pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja oppimisympäristöihin liittyvän yhteistyön alueellinen ja valtakunnallinen vahvistaminen edistäisi taiteen perusopetuksen oppilaitosten toimintaedellytyksiä ja resurssien tehokasta käyttöä.

Opetus painottuu Etelä-Suomeen; kolme suurinta maakuntaa päätoimipisteiden määrän perusteella ovat Uusimaa, Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi. Väestörakenteen muutos vaikuttaa oppilaitosten toimintaan eri alueilla ja paikkakunnilla eri tavoin: osassa oppilaitoksia ei pystytä tarjoamaan oppilaspaikkoja kaikille halukkaille ja toisaalla opetuksen haasteina ovat pitkät välimatkat ja opettajien saatavuus. Lisäksi, samalla kun lasten ja nuorten keskittyminen kaupunkiseuduille yleisen väestökehityksen myötä on lisääntynyt, sosiaalinen ja alueellinen segregatio näkyy osallistumisen mahdollisuuksissa yhä voimakkaammin. Tieto kulttuuripalveluiden tarjonnasta, resurssit näiden käyttöön ja mahdollisuudet hakeutua erilaisiin harrastuksiin eriytyvät eri sosiaalisten yhteisöjen välillä. Moninaiset tavat toteuttaa ja järjestää taiteen perusopetusta voivat tehdä koulutusmuodosta vaikeasti hahmotettavan ja viestittävän kokonaisuuden. Yhteistyön vahvistaminen eri toimijoiden kesken esimerkiksi alueellisia kulttuurikasvatussuunnitelmia hyödyntäen ja viestintää vahvistamalla voisi edistää eri väestöryhmien tavoittamista.

Valtionosuusrahoitus mahdollistaa taiteen perusopetuksen oppilasmaksujen pitämisen kohtuullisina, mikä osaltaan edistää taiteen perusopetuksen taloudellista saavutettavuutta eri väestöryhmissä. Koulutuksen järjestäjillä ja oppi-

⁸ Lähde: [Tilastokeskus, oppilaitosrekisteri](#).

laitoksilla voi lisäksi olla käytössään erilaisia maksuhuojennus- tai vapaaoppilaskäytäntöjä. Enemmistö kunnista mahdollistaa lasten ja nuorten osallistumisen taiteen perusopetukseen maksutta tai alennetuin maksuin perheen taloudellisen tilanteen perusteella.⁹

Vuonna 2025 yhteensä 138 oppilaitosta on taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä. Valtionosuutta saavat oppilaitokset ovat oppilasmääriltään keskimäärin suurempia kuin ne oppilaitokset, jotka eivät saa opetustuntikohtaista valtionosuutta. Taiteen perusopetusta järjestetään sekä yksilö- että ryhmäopetuksena. Yksilöopetusta on tarjolla eniten musiikin alalla.

Opetukseen osallistuminen on oppilaille vapaaehtoista ja toteutuu vapaaajalla. Yhteiskunnalliset ilmiöt ja epävarmuustekijät sekä niihin kytkeytyvä oppilaiden kokemus omasta hyvinvoinnista ja vaikuttamismahdollisuuksista heijastuvat myös taiteen perusopetukseen. Taiteen perusopetus antaa oppilaalle mahdollisuuden kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä keinoja käsitellä vaikeita asioita taiteen tekemisen kautta turvallisessa ympäristössä. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ja niiden vaikutukset oppilaisiin haastavat opettajien osaamisen ja jaksamisen lisäksi oppilaitoksia kehittämään opetusjärjestelyjä ja opetuksen sisältöjä.

Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaista valtionosuutta saavista oppilaitoksista enemmistö toteuttaa laajan oppimäärän mukaista opetusta. Yleistä oppimäärää annetaan useammin niissä oppilaitoksissa, joita rahoitetaan muulla kuin taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisella valtionosuudella. Yleisen oppimäärän mukaista opetusta järjestetään myös monissa kansalaisopistoissa, jolloin toimintaa rahoitetaan vapaan sivistystyön opetustuntikohtaisella valtionosuudella. Taiteen perusopetusta annetaan eniten musiikissa, seuraavaksi eniten kuvataiteessa ja tanssissa. Yhteensä 96 koulutuksen järjestäjälle on myönnetty koulutuksen järjestämislupa kahdelle tai useammalle taiteenalalle. Valtionosuustilastoinnin mukaan näistä noin kolmannes toteuttaa opetusta useammalla kuin yhdellä taiteenalla.

⁹ Lähde: [Peruspalvelujen arviointi 2023: kuntien kulttuuritoiminta - Cupore](#)

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää taiteen perusopetuksen järjestämislupia valtion talousarvion rajoissa. Tämä tarkoittaa, että järjestämislupia voidaan myöntää vain talousarviomomentin 29.80.34. käytettävissä olevan määrärahan rajoissa.

Koulutuksen järjestämisluvan hakeminen on maksullista opetus- ja kulttuuriministeriön maksullisista suoritteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (970/2024) nojalla. Uusia koulutuksen järjestämislupia on käytännössä voitu myöntää vain silloin, kun valtion talousarvioon on osoitettu lisäystä taiteen perusopetuksen valtionosuuksiin. Käytännössä koulutuksen järjestämislupia ei juurikaan haeta, mikäli taiteen perusopetusta koskevalle talousarviomomentille ei ole osoitettu lisämäärärahaa.

Viimeksi vuoden 2020 alusta lukien momentille osoitettiin kahden miljoonan euron tasokorotus, jolloin valtionosuusjärjestelmän piiriin otettiin 13 uutta koulutuksen järjestäjää ja viiden koulutuksen järjestäjän aiempaa järjestämislupaa laajennettiin. Samalla tasattiin koulutuksen järjestäjien valtionosuustuntimäärien ylityksiä. Tämä tarkoitti, että valtionosuustunteja kohdennettiin sellaisille koulutuksen järjestäjille, jotka ylittivät niille valtionosuuden perusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän. Hakemuksia saapui yhteensä 45 koulutuksen järjestäjältä, joista 39 ei ollut opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä. Hakemukset koskivat sanataidetta lukuun ottamatta kaikkia nykyisiä taiteen perusopetuksen taiteenaloja.

Koulutuksen järjestämislupien edellytysten täyttymistä ei kaikilta osin ole seurattu säännönmukaisesti, eivätkä koulutuksen järjestäjän toiminnalliset tai taloudelliset haasteet näin ollen ole välttämättä tulleet opetushallintoviranomaisen tietoon. Koulutuksen järjestämislupien edellytysten täyttymisen säännönmukainen seuranta olisi tärkeää, minkä vuoksi asiasta olisi hyvä säätää lain tasolla.

Taiteen perusopetuksessa tehdään laajasti yhteistyötä eri koulutusasteiden ja varhaiskasvatuksen kanssa sekä muun muassa teattereiden, orkestereiden, laulu- ja soitinakatemioiden, museoiden, lastenkulttuuritoimijoiden ja yleisten kirjastojen kanssa. Vakiintuneimmat yhteistyön muodot liittyvät taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten yhteisiin tuotantoihin ja projekteihin sekä yh-

teisiin opettajiin ja tiloihin. Taiteen perusopetuksessa on keskeistä tarjota turvallisia ja viihtyisiä opetustiloja sekä oppimisympäristöjä, joissa on mahdollisuus oppia ja kehittyä taiteen kautta sekä kokea osallisuutta.

Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisiin valtionosuuksiin kohdennettava määräraha (momentti 29.80.34.) on vuonna 2025 97,6 miljoonaa euroa. Taiteen perusopetuksen valtionosuusoppilaitoksissa annettavan opetuksen määrä oli vuonna 2024 lähes 100 000 opetustuntia enemmän kuin valtionosuuden perusteeksi vahvistettujen laskennallisten opetustuntien määrä (1 837 400). Näistä edellä mainituista laskennallisista opetustunneista noin 90 prosenttia kohdentuu musiikkioppilaitoksille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteena käytettävien opetustuntien määrän vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Valtion vuoden 2025 talousarvion mukaan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 658 000 ja muussa opetustuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 179 400 tuntia. Suoritemäärien jakautuminen musiikkiin ja muihin taiteenaloihin on osoittautunut haasteelliseksi etenkin useamman taiteenalan opetusta toteuttavissa oppilaitoksissa, kun suoritemäärien kohdentamisen raja on vaikeuttanut opetuksen kehittämistä eri taiteenalojen kysynnän mukaisesti. Myöskään oppilaitosten jättöä yksittäisten taiteenalojen oppilaitoksiksi ei voida enää kaikilta osin pitää tarkoituksenmukaisena. Käytännössä useissa oppilaitoksissa toteutetaan opetusta monella eri taiteenalalla.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa taiteen perusopetusta koskeva lainsäädäntö ja valtionrahoitusjärjestelmä siten, että taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen saavutettavuus paranee ja toiminnan laatu vahvistuu.

Esitetty lainsäädäntö ohjaisi koulutuksen järjestäjiä ja oppilaitoksia toteuttamaan saavutettavaa, laadukasta ja vaikuttavaa opetustoimintaa sekä kannustaisi tarvittaviin ja tarkoituksenmukaisiin uudistuksiin ja vahvempaan yhteistyöhön. Tarkoituksena on myös selkeyttää taiteen perusopetuksen koulutusmuodon rakenne. Lisäksi esityksen tavoitteena on, että taiteen perusopetuksen valtionrahoitusjärjestelmä olisi vakaa, ennustettava ja riittävän yksinkertainen, jotta sen toimeenpano ja määräytymisen perusteet olisivat selkeät ja ymmärrettävät.

Esityksessä korostuu valtionosuusjärjestelmän merkitys taiteen perusopetuksen taiteenalakohtaisen ja alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamisessa. Tavoitteena on, että taiteen perusopetukseen on mahdollista osallistua ympäri Suomea ja eri taiteenaloilla. On tärkeää, että taiteen perusopetuksen oppilaitoskenttä säilyy jatkossakin moninaisena ja lainsäädäntö mahdollistaa alueellisesti tarkoituksenmukaisia ratkaisuja taiteen perusopetuksen toteuttamisen ja kehittämisen osalta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki taiteen perusopetuksesta, joka korvaisi voimassa olevan taiteen perusopetuksesta annetun lain. Lisäksi esitetään muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja eräitä muita lakeja.

Ehdotettavassa taiteen perusopetuksesta annettavassa laissa tarkennettaisiin koulutusmuodon tarkoitusta ja tavoitetta, minkä lisäksi laissa selkeytettäisiin koulutuksen järjestämistä koskevia säännöksiä. Laissa säädettäisiin myös koulutuksen järjestäjien keskinäisestä ja muiden yhteisöjen kanssa toteutettava yhteistyöstä.

Laissa ei enää säädettäisi opetuksen järjestämisestä erikseen musiikkioppilaitoksissa tai muissa taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa, vaan kaikista koulutusmuodon taiteenaloista säädettäisiin yhdenmukaisella tavalla. Taiteen perusopetuksen järjestäminen ja toteuttaminen perustuisi edelleen Opetushallituksen päättämien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti laadittuihin opetussuunnitelmiin.

Esityksessä ehdotetaan uutta valtionrahoitusmallia, jonka perusteella päätetään valtionosuuden perusteeksi vahvistettavista opetustuntimääristä. Valtionosuuslaskennan kriteerit määriteltäisiin lain tasolla, mutta suoritemäärien vahvistamiseen liittyvä päätöksenteko perustuisi edelleen harkintaan. Valtionosuusrahoituksen perusteena olevia kriteereitä lisättäisiin nykyiseen verrattuna siten, että toteutuneen opetustuntimäärän lisäksi rahoituksen perusteeksi otettaisiin toteutunut oppilasmäärä ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrä. Lisäksi säädettäisiin koulutuksen alueelliseen saatavuuteen liittyvästä vähimmäistasosta, jolla turvattaisiin vahvistettavien suoritteiden määrä niille alueille, joissa väestön määrä vähenee.

Esityksen mukaan valtionosuusrahoituksen suoritteena olisi edelleen opetustunti. Suoritteiden toteutumista tarkasteltaisiin Opetushallituksen valtionosuus-tilastoinnin kautta kolmen edellisen vuoden toteutumatuntimäärän keskiarvon

mukaan sen sijaan, että tarkasteltaisiin kahden edellisen vuoden toteutumantuntimäärien ja kuluvan vuoden arviotuntimäärän keskiarvoa.

Taiteen perusopetuksen valtionosuusrahoitus perustuisi edelleen vuosittain tarkistettavaan yksikköhintaan, joka olisi kaikille koulutuksen järjestäjille sama. Kuten nykyisinkin, yksikkö hinnassa huomioitaisiin kustannustason muutokset kyseiselle varainhoitovuodelle ja yksityisten koulutuksen järjestäjien yksikköhintaa korotettaisiin edelleen arvonlisäveron osuudella. Valtion talousarvion momentilla 29.80.34. ei jatkossa eriteltäisi musiikille ja muille taiteenaloille käytettävissä olevia laskennallisen valtionosuuden enimmäissuoritemääriä, vaan taiteen perusopetukselle määriteltäisiin yksi, kaikkia taiteen perusopetuksen taiteenaloja koskeva enimmäissuoritemäärä. Yksikköhinta ja jaettavissa oleva opetustuntien enimmäismäärä vahvistettaisiin vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Samalla talousarviomomentilla myös taiteen perusopetuksen valtionavustuksia tarkasteltaisiin yhtenä kokonaisuutena siten, että jatkossa ei enää eriteltäisi taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä olevia ja taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden ulkopuolisia koulutuksen järjestäjiä.

Esityksen mukaan valtionosuusprosentti olisi jatkossakin 57. Laskennallisen valtionosuuden muodostamisen keskeiset elementit – yksikköhinta, suorite ja valtionosuusprosentti – vastaisivat siten nykyistä rahoitusmallia.

Esityksen mukaisella 10 miljoonan euron määrärahalisäyksellä voitaisiin lisätä valtionosuuden perusteena olevien opetustuntien kokonaismäärää noin 180 000 opetustunnilla, mikä tarkoittaisi noin 10 prosentin lisäystä nykyiseen kokonaissuoritemäärään (1 837 400 opetustuntia) verrattuna.

Taiteen perusopetusta ehdotetaan opetettavan jatkossa kahden oppimäärän sijaan yhden oppimäärän mukaan. Taiteen perusopetuksen oppimäärän laajuuden mitoitus määriteltäisiin jatkossa laissa opintopisteinä. Oppimäärän laajuus olisi 50 opintopistettä. Opetusta annettaisiin taiteen perusopetuksessa 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden.

Opintoihin kuuluisi lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja opiskelijan kannalta kohtuullinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä. Kun oppilas olisi suorittanut oppimäärän vaatimat 50 opintopistettä, olisi hän oikeutettu saamaan päättötodistuksen. Oppilas voisi halutessaan ja koulutuksen järjestäjän niin mahdollistaessa suorittaa taiteen perusopetuksen oppimäärän myös laajempaan kuin 50 opintopisteen kokonaisuutena, mutta valtionosuusrahoitusta koulutuksen järjestäjä voisi käyttää kuitenkin enintään 1 500 opetustuntia oppilasta ja oppimäärä kohden. Oppimäärän rakenteesta määrättäisiin jatkossakin opetussuunnitelman perusteissa. Uuteen oppimäärään siirryttäisiin siirtymäajan puitteissa.

Valtionosuuslaskentaa varten määriteltävä taiteen perusopetuksen oppilas-kohtainen oppimäärän laajuus rahoituksen suoritteina olisi vähintään 1 000 opetustuntia ja enintään 1 500 opetustuntia. Tämä tarkoittaisi sitä oppilaalle oppimäärän puitteissa annettua opetustuntimäärää, joka voitaisiin rahoittaa valtionosuusrahoituksella.

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin koulutuksen järjestämisluvan edellytyksistä sekä valtionosuuden saamisen edellytysten täyttymisen säännöllisestä seuraamisesta. Järjestämisluvan myöntämisen edellytykset säilyisivät pääosin ennallaan, mutta jatkossa hakijalla tulisi olla ammatillisten ja taloudellisten edellytysten lisäksi toiminnalliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Lisäksi edellytyksenä olisi, että hakijan järjestämä koulutus olisi tarpeellista ottaen huomioon valtakunnallinen tai alueellinen koulutustarve ja koulutustarjonta. Jatkossa koulutuksen järjestäjän tulisi pyynnöstä toimittaa valtion opetushallintoviranomaisille niiden määräämät koulutuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja seurannan edellyttämät tiedot. Säännöllinen tietojen kerääminen on tarpeellista muun muassa koulutuksen järjestämislupien edellytysten täyttymisen seuraamiseksi sekä koulutusmuodon kehittämisen tueksi.

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin taiteen perusopetuksen vastuutehtävistä. Monivuotinen taiteen perusopetuksen vastuutehtävä voitaisiin myöntää hakemuksesta opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Vastuutehtävän haltija kehittäisi ja toteuttaisi taiteen perusopetuksen pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja oppimisympäristöihin liittyviä malleja ja hyviä käytänteitä sekä edistäisi taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjien keskinäistä yhteistyötä valtakunnallisesti ja alueellisesti. Vastuutehtävän toteuttamista rahoitettaisiin vuosittain myönnettävin valtionavustuksin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Vaikutukset valtiontalouteen

Taiteen perusopetusta rahoitettaisiin edelleen sekä valtiovarainministeriöstä kunnille osoitettavalla kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoituksella että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjille myönnettävillä opetustuntikohtaisilla valtionosuuksilla ja harkinnanvaraisilla valtionavustuksilla. Työryhmän esitys kohdistuu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionrahoituksen uudistamiseen.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029 on momentilla 29.80.34. varattuna 99,3 miljoonan euron vuosittainen määräraha taiteen perusopetukseen.

Esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut, että taiteen perusopetuksen valtionrahoitusjärjestelmän uudistus voitaisiin toteuttaa valtiontalouden näkökulmasta mahdollisimman pienin kustannusvaikutuksin. Ilman lisärahoitusta olisi kuitenkin vaikea saavuttaa kaikkia uudistukselle asetettuja tavoitteita. Erityisesti taiteen perusopetuksen taiteenalakohtaisen ja alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen nykyistä kattavammaksi edellyttäisi lisärahoitusta. Tämän vuoksi taiteen perusopetukseen esitetään 10 miljoonan euron määrärahalisäystä, joka edistäisi merkittävästi uudistuksen tavoitteiden toteuttamista joustavasti ja vaikuttavasti sekä jo olemassa olevaa, aiempien vuosikymmenten aikana rakentunutta koulutusmuodon perustaa vaalien.

Määrärahalisäys kohdistuisi valtion talousarviossa määriteltävään taiteen perusopetuksen valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien kokonaismäärään siten, että valtionosuusrahoituksella toimivien oppilaitosten määrän lisääminen ja toiminnan laajentaminen sekä sen myötä vahvistuva taiteen perusopetuksen saavutettavuus voitaisiin toteuttaa ilman negatiivisia vaikutuksia valtionosuusjärjestelmän piirissä jo olevien koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten valtionosuusrahoituksen tasoon. Muilta osin rahoitusuudistus toteutettaisiin kustannusneutraalisti.

4.2.1.2 Vaikutukset valtionosuuteen oikeutettujen koulutuksen järjestäjien talouteen

Rahoitusjärjestelmän keskeisimmät peruseriaatteen eivät uudistuksessa muuttuisi nykyisestäään ja uudistuksen vaiheet on suunniteltu porrastettavan, minkä vuoksi niistä ei lähtökohtaisesti aiheutuisi yksittäiselle valtionosuuteen oikeutetulle koulutuksen järjestäjälle äkillisiä, merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Lisäksi rahoitusmallin käyttöönotto lisäisi valtionosuuden määrän ennakoitavuutta ja edistäisi siten mahdollisuuksia toiminnan ja talouden pitkäjänteiseen suunnitteluun.

Vuosien 2022–2024 valtionosuustilastoinnin perusteella sekä vuonna 2025 kerätyn kustannustiedonkeruun tietojen pohjalta arvioidaan musiikin valtionosuusrahoituksen vähenevän uudistuksen alkuvaiheessa enintään kaksi prosenttia ja muiden taiteenalojen valtionosuusrahoituksen kasvavan 7–33 prosenttia. Rahoituksen ennakoitavuuden ja toiminnan jatkuvuuden tukemiseksi malli on rakennettu siten, että koulutuksen järjestäjäkohtainen vuosittainen vähennys olisi enintään kahdeksan prosenttia. Arviot perustuvat tämän esityksen 12 §:n perusteluissa kuvattuihin suunnitelmiin siitä, miten säännöksiä on tarkoitus soveltaa.

Tilastokeskuksen oppilaitosrekisterin mukaan Suomessa toimii yhteensä 259 taiteen perusopetuksen oppilaitosta. Näistä 18 oppilaitosta antaa opetusta ruotsiksi tai sekä suomeksi että ruotsiksi. Tämän lisäksi taiteen perusopetusta annetaan vapaan sivistystyön piirissä noin 120 kansalaisopistossa. Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä on yhteensä 138 oppilaitosta, joiden koulutuksen järjestäjistä 62 on kuntia, kolme kuntayhtymä ja 73 yksityisiä tahoja.

Suurin osa taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaiseen valtionosuuteen oikeutetuista koulutuksen järjestäjistä järjestää opetusta nykyisen laajan oppimäärän mukaisesti, ja opetuksen toteuttamisen uuden oppimäärän laajuisena (50 opintopistettä) arvioidaan aiheuttavan vain vähäisiä muutoksia näiden valtionosuuden saajien talouteen. Taiteenaloikohtaisen opetustarjonnan tai oppimäärän laajuuden muutoksilla voi olla vaikutuksia joidenkin valtionosuuden saajien talouteen esimerkiksi oppilasmaksutuottoihin liittyen, mutta kokonaisuudessaan näiden muutosten vaikutukset valtionosuuden saajien talouteen arvioidaan vähäisiksi.

Uudistuksella olisi kuitenkin taloudellisia vaikutuksia niiden taiteen perusopetuksen valtionosuusrahoituksella toimivien oppilaitosten toimintaan, jotka ovat aiemmin antaneet opetusta yleisen oppimäärän mukaisesti. Taloudellisten vaikutusten arvioidaan aiheutuvan etenkin opetustuntimäärien kasvamisesta aiempaan verrattuna.

Vaikutuksia yksittäisiin valtionosuuden saajiin ei ole mahdollista täysin ennakoita. Valtion talousarviossa käytettävissä olevien suoritteiden määrässä ja koulutuksen järjestäjien toiminnan laajuudessa mahdollisesti tapahtuvien muutosten johdosta nykyisten koulutuksen järjestäjien valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien määriin voisi tulla muutoksia. Lopullisten valtionosuuksien laskemiseksi on myös laskettava uudet yksikköhinnat ja otettava huomioon kustannustason muutokset kyseiselle varainhoitovuodelle. Esityksen vaikutuksista yksittäisten valtionosuuden saajien talouteen on näin ollen voitu tehdä vain suuntaa antavia arvioita, mutta esitykseen sisältyvän määrärahalisäyksen johdosta vaikutukset tulisivat pääsääntöisesti olemaan vähäisiä, kun nykyisten toimijoiden valtionosuuksia ei olisi tarpeen leikata oppilaitosverkokoston laajentamiseksi.

Ehdotettavan lisämäärärahan myötä avattava järjestämislupahaku voisi koskea uusia koulutuksen järjestämislupia sekä olemassa olevien järjestämislupien muutoksia ja laajennuksia. Voidaan arvioida, että uusia koulutuksen järjestämislupia ja valtionosuustunteja haettaisiin ja nykyisiä koulutuksen järjestämislupia laajennettaisiin useammille taiteenaloille huomioiden alueellisen taiteenalakohtaisen kysynnän muutokset, yhteen oppimäärään siirtymisen sekä musiikin ja muiden taiteenalojen välisen jaon poistaminen valtion talousarviosta. Haun myötä taiteen perusopetuksen valtionosuusoppilaitosten määrän arvioitaisiin kasvavan.

Yhden oppimäärän mukaista opetusta arvioidaan toteutettavan laaja-alaisessa yhteistyössä oppilaitosten välillä ja uudistuksen myötä yhteistyön myös kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien kesken odotettaisiin vahvistuvan. Yhteistyöhön liittyvät tarpeet ja mahdollisuudet vaihtelisivat kuitenkin esimerkiksi alueittain ja oppilaitoksittain, jolloin yksittäisiin toimijoihin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset voivat poiketa toisistaan merkittävästi. Yhteistyön järjestämisestä voisi aiheutua uudistuksen alkuvaiheessa lisäkustannuksia, kun esimerkiksi uusia opetussuunnitelmia ja toiminnallisia yhteistyömalleja laadittaisiin ja

toimeenpantaisiin sekä henkilöstön osaamista vahvistettaisiin. Toisaalta yhteistyön arvioitaisiin vähentävän kuluja pitkällä aikavälillä, kun esimerkiksi hallinnollista yhteistyötä ja tilayhteistyötä lisättäisiin. Myös vastuutehtävien myöntämisen ja niiden erillisen resurssoinnin myötä yksittäisten koulutuksen järjestäjien kustannusten arvioitaisiin joiltain osin vähenevän, kun toimialan kehittämisen yhteinen ja laaja-alainen koordinointi vahvistuisi.

Esityksellä ei arvioitaisi olevan kokonaisuutena tarkasteltuna olennaisia vaikutuksia koulutuksen järjestäjänä toimivien kuntien talouteen. Taiteen perusopetuksen järjestäminen tai taiteen perusopetuksen toteuttamisesta sopiminen säilyisi edelleen kunnille vapaaehtoisena tehtävänä. Kuten nykyisinkin, myös kunta voisi hakea ministeriöstä oikeutta saada opetustuntikohtaista valtionosuutta. Kunnan hakemukseen sovellettaisiin koulutuksen järjestämisluvan hakemiseen ja myöntämiseen sekä muuttamiseen ja peruuttamiseen liittyviä säännöksiä. Laissa ei jatkossakaan määriteltäisi kunnan rahoitusosuutta näiden tehtävien hoitamiseen. Valtionosuustoimijoiden rahoitus perustuisi käytännössä kunnalliseen rahoitukseen, valtionosuuteen ja oppilasmaksuihin kuten nykyisin.

4.2.1.3 Vaikutukset muiden kuin taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmään kuuluvien oppilaitosten talouteen

Esitykseen sisältyvä lisämäärärahaesitys kohdennettaisiin valtionosuusoppilaitosverkoston laajentamiseen ja siten uudistuksen vaikutukset muiden kuin taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmään kuuluvien oppilaitosten talouteen olisivat merkittävät.

Valtion talousarviomomentilla taiteen perusopetuksen valtionavustuksia tarkasteltaisiin yhtenä kokonaisuutena siten, että jatkossa ei enää eriteltäisi taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä olevia ja taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden ulkopuolisia koulutuksen järjestäjiä. Tämä voisi lisätä valtionavustusten kohdentumista tarkoituksenmukaisemmin myös niille toimijoille, jotka eivät ole valtionosuusjärjestelmän piirissä. Samalla muutos voisi lisätä yhteistyötä eri toimijoiden välillä, millä voisi olla myönteisiä taloudellisia vaikutuksia toimintaan.

Valtakunnallisten vastuutehtävien osoittaminen voisi vähentää yksittäisten oppilaitosten kustannuksia, kun taiteen perusopetusta kehitettäisiin jatkossa vahvemmillä resursseilla ja yhteisellä koordinoinnilla alueellisen ja kansallisen tason kehittämisen tarpeet huomioiden.

Yhteen oppimäärään siirtymisellä olisi merkittäviä vaikutuksia etenkin niille oppilaitoksille, jotka tällä hetkellä antavat 500 opetustunnin laajuista yleisen oppimäärän mukaista opetusta. Merkittävä osa nykyisistä yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta toteuttavista oppilaitoksista ei saa toimintaansa opetustuntikohtaista valtionosuutta. Kyse on useimmiten yksityisistä oppilaitoksista, joiden taiteen perusopetuslain mukaisina koulutuksen järjestäjinä toimivat tällä hetkellä kunnat. Näiden oppilaitosten kulut tulisivat oletettavasti kasvamaan yhden oppimäärän toimeenpanon myötä. Mikäli koulutusta ei jatkossakaan olisi mahdollista järjestää ja toteuttaa taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä, olisi oppilaitosten toiminta jatkossakin pääasiassa kunnan tai muun rahoituksen sekä oppilasmaksujen varassa.

Kulut lisääntyisivät todennäköisesti esimerkiksi henkilöstö- ja tilakustannusten sekä materiaali- ja laitehankintojen osalta. Toisaalta, mikäli uuden oppimäärän koulutuspolku rakennettaisiin jatkossa yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten kanssa, voisivat uudistuksen aiheuttamat taloudelliset vaikutukset vähentyä. Lisäksi yhteistyö voisi tuoda oppilaitoksille synergiaetuja esimerkiksi viestinnän, opettajien rekrytoinnin tai tilayhteistyön osalta.

4.2.2 Vaikutukset koulutuksen järjestäjien sekä oppilaitosten toimintaan

Uusi valtionrahoitusmalli ohjaisi toimialaa toteuttamaan saavutettavaa, laadukasta ja vaikuttavaa toimintaa sekä kannustaisi tarkoituksenmukaisiin uudistuksiin. Uudistus selkeyttäisi ja vahvistaisi taiteen perusopetuksen asemaa osana suomalaista koulutusjärjestelmää. Lisäksi koulutuksen järjestämistä koskevat vastuut jäsenneittäisiin aiempaa selvemmin lain tasolla, mikä helpottaisi koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten toimintaa ja yhteistyötä. Muutoksen toimeenpano edellyttäisi koulutuksen järjestäjä- ja oppilaitostasolla osaamista ja osaamisen kehittämistä esimerkiksi johtamiseen, yhteistyöhön ja laadun arviointiin liittyen. Lisäksi valtionosuuden piirissä toimivien oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien tulisi varmistaa ja huolehtia siitä, että laissa määritelty, taiteen perusopetuksen järjestämisluvan mukaiset toiminnalliset, taloudelliset ja ammatilliset edellytykset täyttyvät.

Yhden oppimäärän muodostaminen vaikuttaisi koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten hallintoon monin tavoin: se selkeyttäisi rakenteita, yhtenäistäisi käytäntöjä, parantaisi toiminnan laatua ja mahdollistaisi laadun kehittymisen systemaattisen seurannan sekä toisi taiteen perusopetuksen selkeämmin osaksi kansallista koulutusjärjestelmää. Yhden oppimäärän mukainen opetus voisi selkeyttää opettajien ja hallintohenkilöstön työtä, kun jatkossa riittäisi yhden oppimäärän hallinta.

Valtakunnallisten tai alueellisten vastuutehtävien osoittaminen voisi helpottaa yksittäisten oppilaitosten toimintaa ja toiminnan laadun kehittämistä siten, että päällekkäistä ja samankaltaista kehittämistyötä voitaisiin yksittäisissä oppilaitoksissa välttää, kun kehittämistä tehtäisiin alueellisella ja valtakunnallisella tasolla koko toimialan hyödyksi.

Siirtyminen yhteen, 50 opintopisteen laajuiseen oppimäärään edellyttäisi, että kaikissa oppilaitoksissa otettaisiin käyttöön uudet opetussuunnitelmat. Tämä vaatisi aikaa ja suunnittelua sekä taloudellisia panostuksia. Koulutuksen järjestäjä vastaisi siitä, että oppilaitoksessa noudatettava taiteenalakohtainen opetussuunnitelma perustuisi Opetushallituksen antamaan määräykseen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista. Opetussuunnitelma olisi laadittava yhteistyössä ja siten, että siinä huomioitaisiin oppilaitoskohtaiset ominaispiirteet.

Siirtymävaihe kahdesta oppimäärästä yhteen edellyttäisi myös aktiivista informaatio-ohjausta ja viestintää, joka lisäisi työmäärää erityisesti siirtymävaiheen aikana. Uudistuksen myötä taiteen perusopetuksen kokonaisuus muuttuisi kuitenkin selkeämmäksi ja esimerkiksi oppilaiden huoltajille kohdennetun viestinnän arvioidaan helpottuvan.

Uudistus edellyttäisi koulutuksen järjestäjien välistä aktiivista yhteistyötä ja toiminnan yhteensovittamista. Osassa oppilaitoksia yhteistyön voidaan arvioida lisääntyvän merkittävässä määrin muiden taiteen perusopetusta toteuttavien oppilaitosten kanssa. Opetuksen järjestämisestä ja oppimäärän suorittamisen mahdollisuudesta olisi tarvittaessa sovittava yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten kanssa. Tämä voisi tarkoittaa yhteistyötä opetushenkilöstöön, -tiloihin tai -välineisiin liittyen tai esimerkiksi hallinnollisten rakenteiden uudelleen organisointia. Yhteistyö toimialalla lisääntyisi, kun esimerkiksi yhden oppimäärän opintopolkuja rakennettaisiin yhdessä ja resursseja hyödynnettäisiin tarkoituksenmukaisesti. Alueellisten tarpeiden lisäksi myös mahdollisuudet yhteistyön toteuttamiseen vaihtelisivat merkittävästi riippuen esimerkiksi siitä, kuinka paljon mahdollisia muita oppilaitoksia tai koulutuksen järjestäjiä alueella toimii. Yhteistyö voisi myös johtaa esimerkiksi oppilaitosten erikoistumiseen tai yhdistymiseen siten, että myös useamman taiteenalan opetusta voitaisiin antaa yhdessä oppilaitoksessa. Yhteistyötä voitaisiin tehdä opetustapoihin, esimerkiksi etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen toteuttamiseen, liittyen.

Kun opetusmuotoja kehitettäisiin vastaamaan alueellisia tarpeita, osassa oppilaitoksia oppilasmäärät kasvaisivat ja oppilaiden ikärakenne saattaisi muuttua nykyisestä. Yhteistyö voisi liittyä esimerkiksi oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien kesken sovittavaan vastuunjakoon liittyen oppilaan opintopolun rakentumiseen. Joissain tapauksissa oppilasmäärät saattaisivat myös vähentyä, mikäli esimerkiksi uuden oppimäärän laajuus tuntuisi oppilaan näkökulmasta lähtökohtaisesti liian vaativalta. Lisäksi uusi oppimäärä saattaisi aiheuttaa muutoksia oppilasmäärien laskentatapoihin, kun opintojen rakenne tultaisiin määrittelemään uudella tavalla opetussuunnitelman perusteissa.

Toisaalta koko oppimäärän suorittaneita oppilaita on tällä hetkellä sekä yleisessä että laajassa oppimäärässä vain vähän, joten oppimäärän laajuudella arvioitaisiin olevan vaikutusta opintojen aloittamispäätökseen vain vähäisessä määrin.

Yhden oppimäärän myötä mahdollistuva joustavuus opintopolkujen suunnittelussa tarkoittaisi samalla sitä, että jatkossa oppilaitoksissa olisi pystyttävä seuraamaan nykyistä tarkemmin oppilaan opintojen edistymistä sekä suunnittelemaan opintopolut nykyistä tarkemmin, esimerkiksi yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten kanssa.

Koulutuksen järjestäminen perustuisi edelleen ministeriön myöntämään järjestämislupaan tai kunnan omaan päätökseen toimia taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjänä.

Koulutuksen järjestäjät voisivat edelleen sopia koulutuksen järjestämisestä yhteistyössä. Lisäksi kunta voisi sopia muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa taiteen perusopetuksen toteuttamisesta, jolloin kunta toimisi koulutuksen järjestäjänä ja vastaisi toiminnan lainmukaisuudesta ja siihen liittyvistä viranomaistehtävistä kuten tälläkin hetkellä. Yksityinen koulutuksen järjestäjä, jolla on ministeriön myöntämä koulutuksen järjestämislupa, voisi vastaavasti sopia siitä, että osa taiteen perusopetuksesta toteutettaisiin muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa.

Ehdotettu lainsäädäntö ei pääosin lisäisi koulutuksen järjestäjien vastuita nykyiseen verrattuna. Ehdotetulla lainsäädännöllä kuitenkin selkeytettäisiin koulutuksen järjestämiseen liittyviä käytänteitä yhtenevimmiksi. Esimerkiksi koulutuksen järjestämistä ei voi kunta tai järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä edelleenkään siirtää sellaiselle oppilaitoksen ylläpitäjälle, jolla ei ole asianomaista lupaa. Samalla olisi tarkoitus huomioida nykyisen lain voimassaolon aikana uudistunut hankintalainsäädäntö, kuntalainsäädäntö sekä arvonlisäverolainsäädäntö, jotka myös määrittävät yksityistä ja kunnallista taiteen perusopetuksen järjestämistä, hallintoa, palvelujen ostamista sekä verotusta.

Yhteistyön lisääntyessä opetuksen saatavuuden arvioitaisiin pitkällä aikavälillä paranevan. Erityisesti uudistuksen täytäntöönpanon alussa tarjonta voisi kuitenkin myös vähentyä, koska kaikilla nykyisin koulutuksen järjestäjinä toimivilla kunnilla ei välttämättä olisi jatkossa mahdollisuuksia tai halukkuutta toimia koulutuksen järjestäjinä. Tämä voisi liittyä yhden oppimäärän laajuuteen verrattuna nykyiseen yleiseen oppimäärään tai siihen, että lähiseudulla ei toimisi taiteen perusopetuksen oppilaitoksia, joiden kanssa opetuksen toteuttamisesta voitaisiin sopia. Mikäli kunnat eivät enää toimisi koulutuksen järjestäjinä

alueellaan, hakisivat oppilaitoksen ylläpitäjät todennäköisesti koulutuksen järjestämisluvua opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Kun valtionosuuden perusteeksi osoitettuja opetustunteja ei olisi jatkossa valtion talousarvioissa kohdistettu erikseen musiikille ja muille taiteenaloille, olisi koulutuksen järjestäjän mahdollista itse päättää valtionosuussuoritteiden kohdentamisesta järjestämisluvassa määritellyille taiteenaloille. Tämä mahdollistaisi nykyistä joustavamman reagoinnin esimerkiksi alueellisen kysynnän muutoksiin. Joustavuuden myötä muiden taiteenalojen kuin musiikin opetukseen kohdennettu rahoitus tulisi siten todennäköisesti jonkin verran kasvamaan, vaikka koulutuksen järjestäjätasolla ei tapahtuisi merkittäviä muutoksia valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien määrissä. Esimerkiksi musiikkioppilaitoksissa voitaisiin jatkossa kohdentaa valtionosuuksia järjestämisluvan mukaiseen tanssin opetukseen.

Jatkossa valtionosuusrahoituksen myöntämiseen sisältyisi nykyistä vähemmän harkintaa, kun kokonaisrahoituksen perus- ja lisäosat määräytyisivät laskennallisesti. Harkinnan väheneminen ja laskennallisuuden lisääntyminen tarkoittaisi päätöksenteon läpinäkyvyyden vahvistumista koulutuksen järjestäjien suuntaan. Samalla valtionosuusrahoituksen määräytymisen vakaus ja ennustettavuus paranisi.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Uudistus lisäisi jonkin verran valtionosuusviranomaisten työmäärää siltä osin, että vuosittaisia perustietokyselyitä ja kustannustiedonkeruita tulisi uudistuksen myötä päivittää ja täsmentää. Myös informaatio-ohjauksen tarve lisääntyisi arviolta jonkin verran.

Valtionosuusrahoituksen suoritemäärien jakautumisen määräytyessä jatkossa suoraan matemaattisen mallin mukaisesti vähenisi myös harkinnan ja perusteluiden määrä vuosittaisten valtionosuuspäätösten valmistelussa. Tämä vähentäisi viranomaisten työmäärää jossain määrin.

Viranomaisten työmäärä vähenisi valtionavustusten kokonaisuuteen tehtävän muutoksen johdosta, kun jatkossa voitaisiin avata yhteisiä hakuja sekä valtionosuuden piiriin kuuluville että sen ulkopuolisille taiteen perusopetuksen

koulutuksen järjestäjille. Toisaalta valtionavustuksiin liittyvä työmäärä lisääntyisi jonkin verran, kun taiteen perusopetuksen vastuutehtäviin osoitettaisiin valtionavustuksia uuden haun myötä.

Taiteen perusopetuksen kokonaisuudistus ja etenkin yhteen oppimäärään siirtyminen edellyttäisi Opetushallitukselta uusien opetussuunnitelman perusteiden laatimista. Yksi oppimäärä asettaisi uudenlaiset lähtökohdat myös opetussuunnitelman perusteille. Näin ollen opetussuunnitelman perusteiden valmistelutyö poikkeaisi edellisestä perusteudistuksesta ja edellyttäisi aiempaa laajempaa ja monitahoisempaa valmistelutyötä. Toisaalta se, että enää ei olisi tarpeen laatia opetussuunnitelman perusteita kahdelle eri oppimäärälle, vähentäisi jatkossa työmäärää Opetushallituksessa. Toimialan informaatio-ohjauksen tarve ja muutoksen toimeenpanon tukeminen todennäköisesti lisääntyisi kokonaisuudistuksen siirtymä- ja muutosvaiheessa, mikä lisäisi viraston ja ohjaavan ministeriön työmäärää jossain määrin. Informaatio-ohjauksen tarve lisääntynee myös kunnissa, mikä lisänee erityisesti taiteen perusopetusta järjestävien kuntien viranomaisten työmäärää jonkin verran. Vastaavasti jatkossa informaatio-ohjauksen tarve vähenisi, kun koulutusmuodon kokonaisuus selkeytyisi yhden oppimäärän myötä.

Kokonaisuutena voidaan arvioida, että uudistus lisäisi vähäisessä määrin opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen työmäärää. Uudistus voidaan toteuttaa nykyisin voimavaroin.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.4.1 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Enemmistö taiteen perusopetuksen oppilaista on lapsia ja nuoria. Taiteen perusopetukselle osoitettu julkinen rahoitus mahdollistaisi jatkossakin oppilasmaksujen pitämisen kohtuullisena, mikä edistäisi jokaisen mahdollisuutta osallistua opetukseen. Uudistuksen myötä tavoiteltava saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen vahvistaisi kulttuurista osallisuutta ja osallistumista, joiden kautta edistetään ihmisten kulttuuristen ja sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista. Lisäksi taiteen ja kulttuurin sekä erityisesti taidekasvatuksen hyvinvointia edistävät vaikutukset voisivat hyödyttää yhä suurempaa osaa lapsia ja nuoria.

Yksi oppimäärä voisi selkeyttää koulutusmuodon kokonaiskuvaan liittyvää viestintää oppilaille ja heidän perheilleen. Selkeä rakenne auttaisi hahmottamaan, mitä taiteen perusopetus koulutusmuotona on ja mikä sen asema on suhteessa taiteen ja kulttuurin harrastamisen kenttään.

Oppilaan näkökulmasta aiemmin suoritettujen opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen voisi helpottaa, kun opetusta toteutettaisiin jatkossa kaikille yhteisen, yhden oppimäärän mukaisesti. Samalla taiteen perusopetus toteutuisi jatkossa aiempaa yhtenäisemmistä lähtökohdista, kun kaikille oppilaille tarjottaisiin samanlaajuista taiteen perusopetusta joko yhdessä oppilaitoksessa tai oppilaitosyhteistyön kautta.

Oppilaiden opintopolku voisi yhden oppimäärän kokonaisuudessa ja yhteistyön lisääntyessä rakentua joustavasti ja entistä yksilöllisemmin ottaen huomioon esimerkiksi eri taiteenalojen yhteistyön mahdollisuudet, erilaiset opetusmuodot ja -kielet sekä oppilaiden erityistarpeet. Yhteen oppimäärään siirryttäessä taiteen perusopetuksen opintojen kautta kertyvä osaaminen vahvistuisi, kun opintojen laajuus osassa oppilaitoksia kasvaisi. Tämä tarkoittaisi sitä, että joissakin oppilaitoksissa myös opiskelu-aika pitenisi.

Valtionosuuslaskentaa varten määriteltävä taiteen perusopetuksen oppimäärän laajuus rahoituksen suoritteina olisi vähintään 1 000 opetustuntia ja enintään 1 500 opetustuntia. Tämä tarkoittaisi sitä oppilaalle oppimäärän puitteissa annettua opetustuntimäärää, joka voitaisiin rahoittaa valtionosuusrahoituksella. Ehdotettu 1 500 opetustuntia on enemmän kuin nykyisen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus opetustunteina. Oppilaan näkökulmasta tämä mahdollistaa opintojen joustavan jatkumisen, kun uudistettu lainsäädäntö ja rahoitusjärjestelmä astuu voimaan ja ennen kuin uudet, yhden oppimäärän mukaiset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön. Tällä arvioidaan olevan vaikutusta etenkin nykyisen yleisen oppimäärän mukaisia opintoja tekeville oppilaille. Jatkossa mahdollinen 1 500 opetustuntia ylittävä opetus tuotettaisiin oppilaalle muuna kuin taiteen perusopetuksena ja sitä rahoitettaisiin muulla kuin valtionosuusrahoituksella, mikä käytännössä tarkoittaisi näiden lisäopintojen rahoittamista oppilasmaksuilla.

Taiteen perusopetuksen kautta syntyvä osaaminen ja taidot kytkeytyvät muun muassa tulevaisuuden työelämän osaamistarpeisiin. Uudistuksen myötä taiteen perusopetuksen yhden oppimäärän suorittaneiden oppilaiden osaaminen

vahvistuisi etenkin verrattuna nykyisen yleisen oppimäärän suorittaneisiin oppilaisiin. Näin ollen taiteen perusopetuksen oppimäärän suorittaneiden oppilaiden edellytykset opintojen jatkamiseksi ammatillisiin tai korkea-asteen opintoihin vahvistuisivat.

Lisäksi esimerkiksi aiempaa tiiviimmän oppilaitosyhteistyön myötä mahdollistuva etäyhteyksiä hyödyntävä opetus voisi tukea saavutettavuutta niillä alueilla, joissa lähiopetus ei ole mahdollista pitkien etäisyyksien takia tai siksi, että kelpoisuusvaatimukset täyttäviä opettajia ei ole saatavilla. Myös digitaalisten opetusmateriaalien ja monikielisen sisällön hyödyntäminen voisi palvella eri tavoin oppivaa moninaista oppilasjoukkoa. Verkostomainen yhteistyö oppilaitosten, kulttuuritoimijoiden, koulujen ja korkeakoulujen kanssa voisi lisäksi tarjota uudenlaisia oppimisympäristöjä ja samalla madaltaa osallistumisen kynnystä. Lisäksi opetuksen yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta voisi vahvistaa tekemällä yhteistyötä oppilaskohtaista tukea tarvitsevien oppijoiden tarpeet tuntevien sosiaali- ja erityisopetustoimijoiden kanssa.

4.2.4.2 Vaikutukset alueiden veto- ja pitovoimaan sekä työllisyyteen

Taiteen perusopetus on osa koulutusjärjestelmää ja taiteen perusopetusta toteuttavat oppilaitokset ovat aktiivisia ja näkyviä toimijoita paikallisesti ja alueellisesti. Tarjoamalla taiteen perusopetusta asukkailleen kunnat toteuttavat kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa kuvattua tehtäväänsä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Useissa kunnissa taiteen perusopetusta toteuttavat oppilaitokset osallistuvat aktiivisesti paikallisen ja alueellisen kulttuuritoiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun sekä strategisella että käytännön tasolla. Yhteistyötä tehdään hallinnon eri tasoilla opetuksen ja koulutuksen toimialan sekä taiteen ja kulttuurin toimijoiden kanssa.

Taiteen perusopetus kytkeytyy vahvasti harrastamisen kenttään ja on olennainen osa kuntien kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluita. Näillä palveluilla saadaan myös merkittävää tulovirtaa kuntaan lippu- ja verotulojen sekä matkailun ja muun vierailutoiminnan kautta. Tämän arvioidaan hyödyttävän paikkakunnan elinkeinoharjoittajia sekä lisäävän pitovoimaa. Veto- ja pitovoiman vahvistuminen edistää alueiden kasvua ja investointeja.

Taiteen perusopetus luo pohjan eri taiteenalojen ammattilaisuudelle, jolle luovien alojen kasvu- ja kilpailukyky perustuu. Kulttuuri- ja luovien alojen kasvu ei ole mahdollista ilman taiteilijoita ja muita kulttuuri- ja luovan alan tekijöitä. Luovien alojen ammattilaiset kehittävät uutta liiketoimintaa, joka voi kattaa taide- ja kulttuurisisältöjen tuottamisen ja esittämisen lisäksi myös muita toimialoja kuten peliteollisuuden, media-alan ja mainos- sekä viestintäalan.

Taiteen perusopetus vaikuttaa asukkaiden arkeen lisäämällä asukkaiden yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Mahdollisuus osallistua taiteen perusopetukseen voi muiden vapaa-ajan palveluiden ohella vaikuttaa myönteisesti perheiden hakeutumiseen alueen asukkaiksi. Lisäksi esimerkiksi oppilaitoksissa toteutettavat kaikille avoimet esitykset ja näyttelyt eri taiteenaloilla tuottavat positiivisia elämyksiä ja kokemuksia kuntien asukkaille.

Esityksen arvioidaan vahvistavan opettajien työllisyyttä etenkin niissä oppilaitoksissa, jotka laajentavat opetustaan nykyisestä yleisen oppimäärän laajuudesta uuteen oppimäärään. Lisäksi oppilaitosten yhteistyönä toteutettuna uusi oppimäärä ylläpitää nykyistä työllisyystasoa.

Taiteen perusopetusta antavien opettajien kelpoisuusvaatimuksia muutettaisiin vastaamaan yhden oppimäärän tarpeita. Tämän ei arvioida vaikuttavan heikentävästi opettajien työllisyyteen. Koulutuksen järjestäjien joustava hallinnollinen yhteistyö voisi lisäksi mahdollistaa yhteisten toimien tai virkojen perustamisen.

Uusi valtionosuusjärjestelmä tunnistaisi jatkossakin eri taiteen alojen traditiot, mukaan lukien yksilö- ja ryhmäopetuksen tarpeet. Oppilaitosten perusrahoitus määräytyisi jatkossakin opetustuntimäärien perusteella. Esityksen ei arvioida vähentävän ryhmä- ja yksilöopetuksen tarvetta, jolloin se ei vaikuta heikentävästi opettajien työllisyyteen.

Esityksellä ei ole tunnistettu olevan muita vaikutuksia. Valtionosuusjärjestelmän laskennallisen luonteen johdosta esityksellä ei ole myöskään tunnistettu olevan olennaisia sukupuolivaikutuksia. Taiteen perusopetuksen valtionrahoituksen vakaa ja ennustettava taso tukisi taiteen perusopetuksen yhdenvertaista saatavuutta sekä eri väestö- ja kieliryhmissä että alueellisesti.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Uudistuksen valmistelussa on ollut esillä erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja valtionosuusrahoituksen määräytymisen perusteiksi. Valmistelussa on tarkasteltu mahdollisuuksia toiminnan laadun ja vaikuttavuuden sekä saavutettavuuden edistämisen osatekijöiden huomioimiseksi nykyistä paremmin valtionosuuden määräytymisessä.

Valmistelussa on tarkasteltu taiteen perusopetuksen saavutettavuuden osatekijöinä opetuksen alueellista, taiteenalakohtaista ja taloudellista saavutettavuutta, oppimisympäristöjen saavutettavuutta sekä eri väestöryhmien osallistumismahdollisuuksia. Prosessissa on harkittu, mitkä näistä voisivat toimia valtionosuuden kriteereinä. Valmistelussa on hyödynnetty vuonna 2023 valmistunutta taiteen perusopetuksen strategisen tason laatutyötä, jossa on määriteltävy taiteen perusopetuksen strategiset tavoitteet sekä laadun strategiset indikaattorit. Edelleen valmistelussa on huomioitu taiteen perusopetuksesta saatavilla oleva tieto sekä tiedonkeruiden systemaattisuus ja tiedon luotettavuus.

Esityksen mukaan osa valtionosuudesta, niin sanottu rahoituksen lisäosa, määräytyisi jatkossa toiminnan saatavuutta, saavutettavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavien kriteereiden perusteella. Valmistelussa esillä olleet vaihtoehdot valtionosuuden lisäosan perusteeksi ovat liittyneet muun muassa harvaan asutuilla seuduilla sekä kasvukeskuksissa järjestettyyn opetukseen, opetukseen osallistuvien määrään eri väestöryhmien mukaan, yksilöllistettyjen oppimäärin määrään, opetettavien taiteenalojen määrään, toteutettavan yhteistyön määrään ja muotoihin, etä- ja lähiopetuksen määrään, opetuksen hintaan ja maksuhojennuskäytäntöihin sekä oppimäärän läpäisemiseen. Useat valmistelussa esiinnousseet saavutettavuuden osatekijät ovat osoittautuneet epätarkoituksen mukaisiksi valtionosuusrahoituksen lisäosan perusteena, mutta niiden kytkös muun muassa opetussuunnitelman perusteisiin on tunnistettu. Jotkut saavutettavuuteen liittyvät osatekijät on nähty niin keskeisiksi, että niiden toteutumista pidetään valtionosuuden perusrahoituksen edellytyksenä ja ne

kirjattaisiin taiteen perusopetusta koskevaan lakiin. Esimerkiksi yhteistyö on tunnistettu tällaiseksi keskeiseksi saavutettavuutta edistäväksi tekijäksi.

Kannustavuuselementtien lisääminen valtionosuusrahoitusjärjestelmään on nähty tarpeelliseksi, jotta rahoitusmallin ohjaava vaikutus vahvistuisi ja olisi linjassa taiteen perusopetuksen toimialalle asetettujen strategisten ja pedagogisten tavoitteiden kanssa.

Valmistelussa on lisäksi ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja sen suhteen, miten järjestelmässä voitaisiin ottaa huomioon eri taiteenalojen kustannus- ja tulorakenteessa olevien, etenkin opetuksen järjestämisen tapoihin, eli yksilö- ja ryhmäopetukseen, kytkeytyvien erojen vaikutukset rahoitustarpeeseen. Valmistelussa on päädytty siihen, että rahoitusmallin selkeyden ja taiteenalojen yhdenvertaisuuden vuoksi toimivimman rahoitusmallin perustan muodostaa myös jatkossa kaikille taiteenaloille vuosittain määrättävä yhteinen keskimääräinen yksikköhinta. Rahoituksen suoritteena olisi jatkossakin opetustunti. Taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjien ja eri taiteenalojen monimuotoisuuden vuoksi ei ole löydetty muita sellaisia suoriteperusteita, jotka olisivat toimivia rahoituksen perusteeksi. Yksi opetustunti tarkoittaisi jatkossa 45 minuutin mittaista opetustuntia, jonka aikana oppilasta on opetettu.

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja valtionosuuden piiriin pääsemistä koskevien päätösten määräaikaisuuden suhteen. Nykyisin koulutuksen järjestämisluvat sekä niihin kytkeytyvät päätökset valtionosuuden saamisesta ovat toistaiseksi voimassa olevia. Valtionosuuden edellytysten täyttymistä ei arvioida järjestelmällisesti valtionosuuden piiriin hyväksymisen jälkeen. Nykyistä mallia on arvosteltu siitä, ettei se riittävästi mahdollista valtionosuusjärjestelmän piirissä olevien koulutuksen järjestäjien vaihtuvuutta, varmista toiminnan laatua tai kannusta uudistuksiin. Toisaalta samalla on tarpeen turvata valtionosuuden saajien rahoituksen ennustettavuus ja mahdollisuudet toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen.

Valmistelussa on tarkasteltu mahdollisuutta lisätä kurinpitoa koskevia säännöksiä taiteen perusopetusta koskevaan lakiin. Nykyisen lain 9 a §:n mukainen oma-aloitteinen ilmoitusoikeus koskee opetushenkilökunnan oikeutta ilmoittaa erinäisistä uhkatilanteista salassapitovelvollisuuden estämättä, mutta laki ei sisällä muita säännöksiä koskien opetushenkilökunnan oikeutta puuttua epäkohtiin tai ryhtyä kurinpitotoimiin. Kuitenkaan koulutusmuodossa, johon

osallistuminen on vapaaehtoista, ei olisi tarkoituksenmukaista säätää kurinpitosäännöksistä, jotka ovat viimesijaisen puuttumisen keino. Sen sijaan oppilaitoksia kannustettaisiin laatimaan järjestyssäännöt, joissa voidaan korostaa opetustilojen ja -tilanteiden turvallisuutta sekä muita ihmisiä kunnioittavaa käytöstä.

Opetushallitus on vuonna 2025 antanut järjestyssääntöjen laatimista koskevan ohjeen. Ohjetta voidaan hyödyntää myös taiteen perusopetuksen järjestyssääntöjä laadittaessa ottaen kuitenkin huomioon opiskelijoiden ikä ja ohjauksen tarve. Lisäksi voidaan todeta, että taiteen perusopetuksen lainsäädäntöön rinnastettavissa olevassa vapaan sivistystyön lainsäädännössä ei myöskään ole säädetty kurinpitosäännöksistä.

5.2 Ulkomainen lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot

Ruotsissa vapaa-ajan taideopetusta järjestetään lapsille ja nuorille pääosin kunnallisissa kulttuurikouluissa (kulturskolan), jotka tarjoavat oppilaille opetusta useilla taiteenaloilla. Opetukseen osallistuminen on oppilaille vapaaehtoista. Noin 98 prosenttia Ruotsin kunnista tarjoaa kulttuurikoulujen palveluja. Palvelut tavoittavat vuosittain noin 200 000 6–19-vuotiaasta lasta ja nuorta, mikä vastaa noin 11 prosenttia ikäryhmästä. Kulttuurikoulut ovat pääosin kuntien hallinnoimia, eikä niiden toimintaa ohjata kansallisella lainsäädännöllä, vaan koulujen hallinto, rahoitus ja järjestäminen perustuvat pääasiassa kuntien omiin päätöksiin.

Kulttuurikoulujen opetus koostuu pääosin taiteenaloittain opintojaksoista, joita järjestetään yleensä kerran viikossa vähintään kymmenen viikon ajan. Kulttuurikoulujen taiteenaloittainen tarjonta on laajentunut 1990-luvulta lähtien musiikin opetuksesta muihin taiteenaloihin. Vuonna 2022 oppilaiden osallistuminen opintojaksoille jakautui taiteenaloittain seuraavasti: musiikki noin 70 %, tanssi noin 12 %, teatteri noin 7 %, kuva ja muoto noin 5 % sekä muut taiteen alat kuten sirkus, elokuva/animaatio, käsityö, sanataide, valokuvaus, joissa osallistujia oli yhteensä noin 6 % oppilaista. Opintokokonaisuuksien lisäksi kulttuurikouluissa järjestetään myös muuta toimintaa, kuten esimerkiksi tietyille kohderyhmille suunnattuja lyhytkursseja.

Kulttuurikouluja koskevassa strategiassa vuodelta 2018 (En kommunal kulturskola för framtiden - en strategi för de statliga insatserna, Prop. 2017/18:164) asetetaan tavoitteeksi lasten ja nuorten laadukkaan kulttuuri- ja taidekasvatuksen edistäminen. Strategian mukaan valtio edistää kulttuurikoulujen saavutettavuutta ja tasa-arvoa laajan taiteen alavaliokunnan sekä laadukkaan opetuksen avulla. Strategiassa kuvattujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä kulttuurikoulujärjestelmän valtakunnalliseksi koordinoimiseksi perustettiin kulttuurikoulukeskus (Kulturskolecentrum). Keskukseen tehtävänä on muun muassa jakaa kulttuurikouluille julkisia avustuksia, vastata kulttuurikoulujen tilastoista ja seurannasta, levittää tutkimusta sekä edistää yhteistyötä kuntien välillä.

Kulttuurikoulujen opettajien ammattitaidon ylläpitämiseen jaetaan vuosittain noin 3,47 miljoonaa euroa valtionavustuksia. Lisäksi kulttuurikoulutoimintaa tarjoaville kunnille myönnetään vuosittain valtionavustuksia noin 8,69 miljoonaa euroa (förordning 2018:1548 om statsbidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet). Kunnat voivat saada lisäksi valtionavustuksia noin 12 miljoonaa euroa vuosittain esimerkiksi toiminnan kehittämiseen sekä kulttuurikoulun toiminta-alueen laajentamiseen. Kuntien kulttuurikouluihin käyttämät kokonaiskustannukset ovat vuosittain noin 252 miljoonaa euroa.

Myös *Norjassa* lasten ja nuorten vapaa-ajan taideopetus on keskittynyt kunnallisiin kulttuurikouluihin (kulturskole). Laki perus- ja toisen asteen koulutuksesta (lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, LOV-2023-06-09-30) velvoittaa jokaista kuntaa tarjoamaan lapsille ja nuorille kulttuurikoulutoimintaa. Lain mukaan kulttuurikoulun tarkoituksena on mahdollistaa oppilaiden osallistuminen erilaisiin toimintoihin, joissa he voivat oppia, kokea, luoda sekä ilmaista itseään taiteen ja kulttuurin keinoin turvallisessa ja hyvässä kouluympäristössä. Vaikka laki on velvoittava, on kansallinen ohjaus kuitenkin hyvin yleisluontoista.

Kulttuurikoulujen opetuksen tarjonta, laajuus ja sisällöt vaihtelevat kunnittain, koska kunnat päättävät niistä itsenäisesti. Kulttuurikoulutoiminta tavoittaa vuosittain noin 100 000 lasta ja nuorta, mikä vastaa noin 12 prosenttia 6–15-vuotiaiden ikäryhmästä. Vuonna 2019 eri taiteenalojen tarjonta kulttuurikouluissa oli seuraava: musiikki noin 82 %, tanssi noin 7 %, kuvataide noin 5 %, teatteri noin 3 % ja muut noin 3 % (esimerkiksi luova kirjoittaminen, sirkus, kulttuuriperinnön suojelu, käsityöt).

Lasten ja nuorten kulttuuria koskevassa valkoisessa kirjassa¹⁰ (Oppløve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge, Meld. St. 18 (2020–2021)) on määritelty toimintalinjat kulttuurikoulutoiminnan vahvistamiseksi. Valkoisessa kirjassa määritellyn Kulttuurikoulu kaikille -vision tarkoituksena on tehdä kulttuurikoulun tarjonnasta saavutettavaa riippumatta esimerkiksi oppilaan asuinpaikasta tai taloudellisesta tilanteesta. Tavoitteen saavuttamiseksi on korostettu monipuolista opetuksen tarjontaa, tiedon saatavuutta sekä laajoja oppilasrekrytointeja. Tavoitteena on myös kehittää kulttuurikoulujen opettajien pedagogista osaamista ja hyödyntää kulttuurikoulujen opettajien ammattitaitoa yhä enemmän päiväkodeissa, kouluissa ja iltapäivähoidossa.

Norjan opetus- ja koulutusviraston (Utdanningsdirektoratet) tehtävänä on tukea kulttuurikoulujen toiminnan kehittämistä, vastata kulttuurikouluja koskevista tilastoista sekä antaa tietoa, opastusta ja tukea kulttuurikouluille. Virasto toimii yhteistyössä kuntien jäsen-, edunvalvonta- ja kehittämisjärjestö Kulturskolerådetin kanssa. Järjestön jäsenenä ovat lähes kaikki kunnat ja sille on osoitettu vuosittain kansallista rahoitusta noin 2,4 miljoonaa euroa.

Kulturskoleråd laati vuonna 2016 kulttuurikouluja koskevan vapaaehtoisen puitesuunnitelman, jota suurin osa kunnista noudattaa. Puitesuunnitelmassa määritellään muun muassa kulttuurikoulujen tavoitteet, opetustoiminnan sisällöt sekä opettajien kelpoisuusvaatimukset. Lisäksi se sisältää opetussuunnitelman perusteet kuudelle taiteen alalle, joita ovat tanssi, musiikki, sanataide, teatteri, kuvataide ja sirkus. Kulttuurikoulun toiminta on jaoteltu opetussuunnitelman perusteissa kolmeen ohjelmaan: perusohjelmaan, syventävään ohjelmaan ja laajaan ohjelmaan. Perusohjelma tarjoaa laadukasta taidekasvatusta kaikille lapsille ja nuorille, syventävä ohjelma on suunniteltu tavoitteellisemmille oppilaille ja laajan ohjelman tarkoituksena on lisätä toiminnan saatavuutta ja osallisuutta erityisesti paikallisen yhteistyön keinoin. Tavoitteena on, että kunnissa tarjotaan sekä perusohjelmaa että laajaa ohjelmaa. Syventävän

¹⁰ Valkoinen kirja on Norjan hallituksen suurkäräjille antama asiakirja asioista, joista hallitus haluaa tiedottaa suurkäräjille ilman varsinaista ehdotusta lainsäädäntö- tai täysistuntopäätökseksi.

ohjelman osalta on esitetty alueellisen vastuutehtävän luomista tietyille kulttuurikoululle ja tarkoituksena on varmistaa, että syventävä ohjelma olisi saatavilla koko maassa.

Virossa lapsille ja nuorille tarjotaan vapaa-ajan järjestelmällistä taideopetusta eräänlaisen harrastuskoulutuksen (huviharidus) piirissä. Opetusta tarjotaan niin sanotuissa harrastuskouluissa (huvikool), joissa annetaan musiikki- ja taideopetuksen lisäksi myös esimerkiksi urheiluun, tekniikkaan ja luontoon liittyvää opetusta. Koulut ovat sekä kuntien että yksityisten toimijoiden ylläpitämiä: Viron musiikki- ja taidekouluista 90 on kuntien ja 54 yksityisten toimijoiden perustamia. Musiikki- ja taidekoulut tavoittivat vuonna 2023 yhteensä 24 053 oppilasta (12 % väestön 7–16-vuotiaista).

Huviharidus on non-formaalia oppimista, ja sen perustana on nuorisotyölaki (noorsootöö seadus 17.06.2010), jossa määritellään valtion ja aluehallinnon roolit. Lisäksi harrastuskouluista säädetään kansallisella lailla (huvikooli seadus 21.12.2006) ja standardilla (haridus- ja teadusministeri 24 21.03.2007). Laki ohjaa harrastuskoulutusjärjestelmää ja asettaa puitteet harrastuskoulujen perustamiselle, toiminnalle sekä laatuvaatimuksille. Sen mukaan harrastuskoulun tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten henkilökohtaista kehitystä ja auttaa kehittymään yhteiskunnan jäseniksi. Lisäksi laki sisältää velvoitteen laatia koulu- ja harrastuskohtaiset opetussuunnitelmat sekä opetussuunnitelmien rekisteröimisen Viron koulutustietojärjestelmään. Kunnat rahoittavat pääosin itse harrastuskoulujen toiminnan, mutta valtio on vuodesta 2017 alkaen myöntänyt toimintaan valtionavustusta erityisesti maaseutualueiden toimintamahdollisuuksien parantamiseksi. Avustusta jaetaan vuosittain koko toimintaan noin 10 miljoonaa euroa, mikä on noin 5 prosenttia kuntien harrastuskouluihin käyttämistä resursseista (vuosittain yhteensä noin 220 miljoonaa euroa).

Edellä kuvatusti Ruotsin, Norjan ja Viron lasten ja nuorten vapaa-ajan taideopetusjärjestelmät eivät ole osa maiden virallista koulutusjärjestelmää, ja ne ovat pääasiallisesti kunnallisesti hallinnoituja ja rahoitettuja. Järjestelmien kansallinen ohjaus on yleisluontoista ja valtion rahoitus kattaa vain pienen osan niiden kustannuksista (noin 5–15 prosenttia). Kansallisia opetussuunnitelman perusteita ei joko ole laadittu (Ruotsi, Viro) tai ne ovat vapaaehtoisesti noudatettavia (Norja). Myöskään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ei säädetä velvoittavasti. Opetuksen sisällölliset tavoitteet voivat olla osittain samankaltaisia kuin suomalaisessa taiteen perusopetuksessa (antaa oppilaille

valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen), mutta velvoittavan kansallisen ohjauksen puuttuessa opetuksen sisällöt vaihtelevat paikallisesti. Opetuksen tavoitteellinen, pitkäjänteinen ja asteittain tasolta toiselle etenevä luonne ei ole edellä kuvattujen taideopetusjärjestelmien ensisijainen tarkoitus.

Latviassa lapsille ja nuorille järjestetään vapaa-ajan taideopetusta muun muassa ammatillisesti suuntautuvan taide- ja musiikkikoulutuksen kautta (profesionālās ievirzes izglītība). Latvian koulutusta koskevan lain (izglītības likums 29.10.1998) mukaan ammatillisesti suuntautunut koulutus on järjestelmällistä tietojen ja taitojen hankkimista sekä arvojen muodostamista taiteen, kulttuurin (ja urheilun) alalla samanaikaisesti peruskoulutuksen ja toisen asteen koulutuksen kanssa. Osallistuminen koulutukseen on vapaaehtoista ja tarjoaa mahdollisuuden valmistautua ammatilliseen jatkokoulutukseen valitulla taiteen alalla.

Ammatillisesti suuntautunut taide- ja musiikkikoulutus on osa Latvian virallista koulutusjärjestelmää ja se sisältää eri koulutustasoja aina ammatilliseen korkeakoulutukseen asti (profesionālās izglītības likums 10.06.1999). Opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella (ministru kabineta noteikumi 569). Alan politiikkaa ohjaa kulttuuriministeriö, ja sen täytäntöönpanoa koordinoi ja hallinnoi Latvian kansallinen kulttuurikeskus (Latvijas Nacionālais kultūras centrs). Ammatillisesti suuntautunut koulutus kuuluu myös opetus- ja tiedeministeriön hallinnonalaan, joka rahoittaa koulutusjärjestelmää.

Ammatillisesti suuntautunutta taidekoulutusta koskeva määräys tuli voimaan syyskuussa 2024 (ministru kabineta noteikumi nro 762). Määräys koskee paitsi ammatillisesti suuntautunutta taidekoulutusta, johon osallistutaan pääasiallisesti samanaikaisesti peruskoulun kanssa (vuosiluokat 1–9), myös ammatillisen taidekoulutusjärjestelmän seuraavaa tasoa, johon osallistutaan samanaikaisesti yleissivistävän koulutuksen toisen asteen kanssa (vuosiluokat 10–12). Määräyksen mukaan koulutuksen strategisena tavoitteena on kehittää oppijan kykyjä ja taitoja valitulla taiteen alalla sekä antaa oppilaalle mahdollisuus hankkia ammatilliset valmiudet ylemmän tason jatkokoulutukseen. Strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi määräyksessä kuvataan koulutuksen päätehtävät. Lisäksi määrätään myös koulutuksen pakollisista sisällöistä sekä osaamisen arvioinnin peruseriaatteista ja -menettelyistä.

Ammatillisesti suuntautuneeseen musiikki- ja taidekoulutukseen osallistuu Latviassa vuosittain arviolta noin 28 000 oppilasta. Koulutusta tarjotaan pääsääntöisesti kuntien perustamissa taidekouluissa. Oppilaitokset saavat valtion rahoitusta opettajien palkkoihin ja kunnallista rahoitusta kaikkiin muihin kuluihin (rakennus- ja hallintokulut, tietokoneiden, musiikki- ja taideinstrumenttien ja -välineiden hankinta, kilpailuihin osallistuminen ja niiden järjestäminen). Edellä mainitun määräyksen noudattaminen on ehtona sille, että taidekoulu saa valtion rahoitusta. Valtion kouluille myöntämä kokonaisrahoitus oli vuonna 2024 noin 33 miljoonaa euroa, ja kunnilta saatava rahoitus oli arviolta vähintään samansuuruinen. Rahoitusta opetuksen järjestämiseen saadaan myös oppilasmaksuista, joiden suuruus vaihtelee kunnittain. Ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen (vuosiluokat 1–9) jälkeen oppilas voi siirtyä ammatillisen taidekoulutusjärjestelmän seuraavalle tasolle (vuosiluokat 10–12). Opetusta tarjotaan yhdeksässä taidekoulussa tai oppilaitoksessa, jotka ovat kulttuuriministeriön perustamia ja toimivat kokonaan valtion rahoituksella.

Liettuassa lasten ja nuorten vapaa-ajan taideopetusta tarjotaan FŠPU-ohjelmien¹¹ piirissä. Liettuan koulutusta koskevan lain (I-1489 25.6.1991) mukaan ohjelmat kuuluvat non-formaaliin koulutusjärjestelmään, ja niiden tarkoituksena on tarjota lapsille ja nuorille tietoja ja taitoja tietyllä alalla järjestelmällisesti ja pitkäkestoisesti. Ohjelmista on annettu myös opetus-, tiede- ja urheiluministeriön määräyksiä (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, ISAK-2695 10.12.2005; V-4 4.1.2022).

FŠPU-ohjelmia tarjotaan perinteisesti kuntien perustamissa ja ylläpitämissä musiikki- ja taidekouluissa. Kunnat ovat myös FŠPU:n koulujen pääasiallisia rahoittajia ja kunnilla on melko paljon päätösvaltaa koskien opetuksen tarjontaa ja järjestämistä. Valtio osallistuu lähinnä ohjelmien rahoittamiseen siten, että valtion rahoituksen osuus FŠPU-ohjelmien rahoituksesta on enintään 15 prosenttia. Valtionrahoitus jaetaan kunnille ja kouluille opiskelijoiden määrän perusteella.

FŠPU-ohjelmille ei ole laadittu kansallisia opetussuunnitelman perusteita, mutta opetussuunnitelmien laatimisesta ja toteuttamisesta on annettu ministe-

¹¹ formalųji švietimą papildančio ugdymo (FŠPU) programų, 'complementary to formal education'

riön suositukset (V-48 27.1.2015). Suositukset koskevat esimerkiksi osallistujien ikää sekä ohjelmien sisältöä, kestoja ja opetustuntimäärää. Vaikka kyse on vain suosituksista, useimmat koulut noudattavat niitä ja toteuttavat ohjelmia niiden mukaisesti. Suosituksissa määritellään opetussuunnitelman perusteet neljälle taiteen alalle: musiikki, kuvataide, tanssi ja teatteri. Kullakin taiteen alalla on kaksi FŠPU-ohjelmaa (perusohjelma ja syventävä ohjelma), jotka kestävät yhteensä noin kahdeksan vuotta. FŠPU-ohjelmat tavoittivat luvulla vuonna 2023–2024 noin 58 000 oppilasta (noin 10–17 % kouluikäisistä lapsista).

Kuten edellä on kuvattu, Latviassa ja Liettuassa lasten ja nuorten vapaa-ajan taideopetus toteutetaan osittain samalla tavalla kuin Suomessa. Opetuksesta säädetään kummassakin maassa lailla, minkä lisäksi Latviassa opetus kuuluu maan viralliseen koulutusjärjestelmään, kuitenkin sillä erotuksella, että se on osa ammatillista koulutusta, toisin kuin Suomessa. Molemmissa maissa on myös säädetty erikseen opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, minkä lisäksi Latviassa on laadittu Suomen valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita vastaava määräys, jossa määritellään perusteet kolmelle eri taiteen alalle. Latviassa lisäksi valtionrahoituksen saamisen ehtona on edellä mainitun määräyksen noudattaminen, mikä ohjaa opetuksen sisältöjä. Merkittävä ero Suomeen verrattuna on myös se, että taidekoulut ovat Latviassa pääosin kuntien perustamia ja ylemmillä vuosiluokilla opiskelu tapahtuu kokonaan valtion omistamissa oppilaitoksissa.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki taiteen perusopetuksesta

1 §. *Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet.* Pykälässä säädettäisiin taiteen perusopetuksen tarkoituksesta ja tavoitteista. Pykälän mukaan taiteen perusopetus on tavoitteellisesti etenevää ja oppilaan taitotason huomioivaa eri taiteenalojen koulutusta, joka tukee oppilaan kasvua varhaisiästä lähtien, elinikäistä oppimista, taidesuhteen ja taitojen muodostumista sekä edistää mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Opetus edistää luovaa osaamista, kulttuurista osallisuutta sekä yksilön hyvinvointia.

Tavoitteellisesti etenevä koulutus tarkoittaisi opetussuunnitelmaan perustuvaa opetusta. Oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma pohjautuu valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin, joissa kuvataan opetuksen rakenteet ja perusteet sille, miten eri taiteenalojen opinnoissa edetään eri tasoilla johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti. Valtakunnallisista opetussuunnitelman perusteista säädettäisiin tarkemmin tämän lain 3 §:ssä. Oppilaan taitotason huomioiminen opetuksessa tarkoittaisi esimerkiksi kyseessä olevan taiteenalan taitojen ja oppilaan ikätason huomioimista sekä oppilaan sosiaalisten ja kielellisten valmiuksien huomioimista. Oppilaan kasvun tukemisella varhaisiästä lähtien tarkoitettaisiin oppilaan kasvun ja kehityksen tukemista opinnoissa sekä opiskeluvaikeuksien ja -taitojen luomista. Taiteen perusopetus tukisi edelleen myös elinikäistä oppimista, koska opintojen pariin voisi hakeutua myös aikuisiällä. Opetus tukisi myös oppilaan taidesuhteen muodostumista myönteisten ja merkityksellisten oppimiskokemusten kautta. Opetukseen osallistuessaan oppilaan tiedot ja taidot vahvistuvat kyseisen taiteenalan osalta, ja oppimisen kautta oppilaalle kehittyy henkilökohtainen taidesuhde oman taiteenalansa tekijänä, tulkitsijana ja kokijana. Opetus tukisi mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin, kuten eri taiteenalojen ammatilliseen ja korkeatasoiseen koulutukseen.

Taiteen perusopetukseen osallistuminen vahvistaisi oppilaan luovan osaamisen taitoja. Luovalla osaamisella tarkoitettaisiin oppilaan ajattelun taitoja ja monipuolista taiteenalojen osaamista sekä esimerkiksi kykyä etsiä merkityksiä

ja yhdistellä asioita uudentlaisilla tavoilla. Kulttuurisella osallisuudella tarkoitettaisiin opetuksen kautta syntyvää kokemusta yhteisöön kuulumisesta ja siinä toimimisesta sekä omista vaikuttamismahdollisuuksista. Yksilön hyvinvoinnin edistämiseksi tarkoitettaisiin esimerkiksi oppilaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen pääoman vahvistumista, jotka vaikuttavat myös luottamukseen ja henkiseen kriisinkestävyyteen vahvistavasti.

Taiteen perusopetus antaisi valmiuksia ymmärtää kestävä elämäntavan eri sosiaalisia, taloudellisia, ekologisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia ja loisi siten edellytyksiä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle.

2 §. Koulutuksen järjestäjät. Pykälässä säädettäisiin taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjistä. Pykälän mukaan tämän lain mukaisia koulutuksen järjestäjiä ovat kunnat, jotka järjestävät taiteen perusopetusta sekä kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt, joille on myönnetty opetus- ja kulttuuriministeriöstä jäljempänä 7 §:ssä tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa. Lisäksi koulutuksen järjestäjänä voi toimia valtion oppilaitos. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 2 §:ää. Kunta on suoraan tämän pykälän nojalla koulutuksen järjestäjä, kun se järjestää omalla päätöksellään taiteen perusopetusta. Kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt tarvitsisivat edelleen taiteen perusopetuksen järjestämiseen koulutuksen järjestämisluvan, josta säädettäisiin lain 7 §:ssä. Rekisteröidyillä yhteisöillä tarkoitettaisiin Suomen lainsäädännön mukaisesti perustettua tai rekisteröityä yhteisöä. Tämä tarkoittaa yhdistyksiä, yhtiöitä tai muita vastaavia yhteisöjä, jotka muodostuvat luonnollisten tai juridisten henkilöiden yhteenliittymästä.

3 §. Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus. Pykälässä säädettäisiin Opetushallituksen määräämästä opetussuunnitelman perusteista, paikallisista opetussuunnitelmista sekä taiteen perusopetuksen oppimäärän mitoituksesta ja laajuudesta. Pykälän 1 ja 2 momentit vastaisivat pääosin nykyisen lain 5 §:ää. Opetussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikalliset opetussuunnitelmat tulee laatia. Pykälän 1 momentin mukaan Opetushallitus määrää taiteen perusopetuksen oppimäärälle opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä taiteenaloittain. Jatkossa opetussuunnitelman perusteet määrättäisiin yhdelle oppimäärälle nykyisen kahden oppimäärän, eli laajan ja yleisen oppi-

määrän, sijaan. Yhden oppimäärän mallin arvioidaan edistävän nykyistä paremmin taiteen perusopetuksen saavutettavuutta ja toiminnan laatua. Opetussuunnitelman perusteissa määrättäisiin muun muassa oppimäärän sisällöstä ja rakenteesta.

Pykälän 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä kullekin taiteen alalle opetussuunnitelma, joka on laadittu 1 momentissa tarkoitetun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä vastaisi siten siitä, että oppilaitoksessa noudatettava taiteen alakohtainen opetussuunnitelma perustuisi Opetushallituksen määräämiin valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteisiin. Opetussuunnitelma olisi laadittava yhteistyössä ja siten, että siinä huomioitaisiin oppilaitoskohtaiset ominaispiirteet. Opetussuunnitelman perusteissa määrättäisiin tarkemmin eri tahojen keskinäisestä yhteistyöstä liittyen opetussuunnitelmien laadintaan.

Pykälän 3 momentin mukaan taiteen perusopetuksen oppimäärän mitoituksen peruste on opintopiste. Säännös vastaisi osittain nykyisen lain 7 a §:ää. Momentissa säädettäisiin asetuksen antovaltuudesta, jonka mukaan mitoituksesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää tarkemmin, kuinka monta opetustuntia tulee antaa yhtä opintopistettä kohden.

Pykälän 4 momentin mukaan taiteen perusopetuksen oppimäärän laajuus on 50 opintopistettä. Kun oppilas on suorittanut oppimäärän laajuuden mukaiset 50 opintopistettä, on hän oikeutettu saamaan päättötodistuksen. Oppilas voisi kuitenkin halutessaan, ja koulutuksen järjestäjän niin mahdollistaessa, suorittaa taiteen perusopetuksen oppimäärän myös laajempaan kuin 50 opintopisteen kokonaisuutena.

4 §. Kunta koulutuksen järjestäjänä. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 2 §:n 1 momenttia sekä 4 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan kunta voi järjestää omalla päätöksellään taiteen perusopetusta. Kunnalla on suoraan tämän lain nojalla oikeus järjestää taiteen perusopetusta, eli se ei tarvitsisi siihen erillistä koulutuksen järjestämislupaa. Kunta päättäisi, millä taiteen aloilla opetusta järjestetään. Kunnassa taiteen perusopetuksen järjestämisestä päättää kunnan hallintosäännössä määrätty kunnan viranomainen.

Pykälän 2 momentin mukaan kunta voi sopia koulutuksen järjestämisestä yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Kunta voisi siten sopia taiteen perusopetuksen järjestämisestä yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien, kuten toisen kunnan tai järjestämisluvan saaneen koulutuksen järjestäjän kanssa esimerkiksi sopimalla oppilaspaikkojen ostamisesta taikka sopimalla muista järjestelyistä, joilla kunta lisää taiteen perusopetuksen saatavuutta asukkaalleen. Koulutuksen järjestäjinä toimivien kuntien yhteistoiminnan muodoista säädetään tarkemmin kuntalain (410/2015) 8 luvussa.

Pykälän 3 momentin mukaan kunta voi lisäksi sopia muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa taiteen perusopetuksen toteuttamisesta. Muulla julkisella tai yksityisellä yhteisöllä taikka säätiöllä tarkoitetaan toimijoita, jotka ylläpitävät niitä oppilaitoksia, joiden toimintaa ei rahoiteta opetustuntikohtaisella valtionosuudella. Kunta voisi pykälän 3 momentin mukaan toimia taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjänä ja sopia esimerkiksi taiteen perusopetuksen toteuttamiseen liittyvän opetuksen hankkimisesta muulta julkiselta tai yksityiseltä säätiöltä taikka yhteisöltä. Kunta vastaisi tällöin koulutuksen järjestäjänä, että opetus järjestetään tämän lain mukaisesti. Kunta vastaisi koulutuksen järjestäjälle tässä laissa säädetyistä tehtävistä ja velvoitteista kuten julkisista hallintotehtävistä ja päätöksistä kuten nykyisinkin. Viranomaispäätökset koskevat esimerkiksi oppilaaksi ottamista, oppilasmaksuja sekä todistuksen antamista, joita kunta koulutuksen järjestäjänä ei sopimuksin voi siirtää yksityiselle tai julkiselle yhteisölle tai säätiölle. Kunnan koulutuksen järjestäjänä tulee laatia ja hyväksyä taiteenalakohtaiset opetussuunnitelmat sekä vastata siitä, että opetusta antavan oppilaitoksen rehtori ja opettajat täyttävät säädetyt kelpoisuusehdot.

Koulutuksen järjestämisessä tulisi lisäksi ottaa huomioon julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2006) sekä arvolisävelolain (1501/1993) säännökset.

5 §. Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 2 §:n 2 momenttia sekä 4 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö, jolle on myönnetty tämän lain mukainen koulutuksen järjestämislupa, voi sopia koulutuksen järjestämisestä yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Muilla koulutuksen järjestäjillä tarkoitettaisiin tämän lain 2 §:n mukaisia koulutuksen järjestäjiä kuten kuntia, muita järjestämisluvan saaneita koulutuksen järjestäjiä tai

koulutuksen järjestäjänä toimivia valtion oppilaitoksia. Koulutuksen järjestäjä voisi esimerkiksi sopia, että taiteen perusopetusta järjestettäisiin joiltain osin toisen tämän lain mukaisen koulutuksen järjestäjän toimesta. Myönnetty koulutuksen järjestämislupa rajoittaa lähtökohtaisesti koko koulutuksen järjestämiseen koskevan vastuun siirtämistä toiselle koulutuksen järjestäjälle.

Pykälän 2 momentin mukaan järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä voi sopia taiteen perusopetuksen toteuttamisesta muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa. Muulla julkisella tai yksityisellä yhteisöllä taikka säätiöllä tarkoitetaan esimerkiksi toimijoita, jotka ylläpitävät niitä oppilaitoksia, joiden toimintaa ei rahoiteta opetustuntikohtaisella valtionosuudella. Koulutuksen järjestäjä voisi esimerkiksi sopia, että taiteen perusopetusta toteutettaisiin joiltain osin yksityisen yhteisön toimesta. Kyse voisi olla esimerkiksi siitä, että luvan saanut koulutuksen järjestäjä tekee yksityisen yhteisön kanssa sopimuksen joidenkin oppimäärään sisältyvien opintojen tai oppimäärän osien toteuttamisesta. Myönnetty koulutuksen järjestämislupa rajoittaa kuitenkin lähtökohtaisesti kaikkien oppimäärään sisältyvien opintojen toteuttamisen siirtämisen muulle julkiselle tai yksityiselle yhteisölle tai säätiölle.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa opetus- ja kulttuuriministeriön luvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että taiteen perusopetus järjestetään tämän lain mukaisesti. Luvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaisi tässä laissa säädetyistä tehtävistä ja velvoitteista kuten julkisista hallintotehtävistä ja päätöksistä kuten nykyisinkin. Päätökset koskevat esimerkiksi oppilaaksi ottamista, oppilasmaksuja sekä todistuksen antamista, joita luvan saanut koulutuksen järjestäjä ei sopimuksin voi siirtää yksityiselle tai julkiselle yhteisölle tai säätiölle. Luvan saaneen koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä taiteenalakohtaiset opetussuunnitelmat sekä vastata siitä, että opetusta antavan oppilaitoksen rehtori ja opettajat täyttävät säädetyt kelpoisuusehdot. On huomioitavaa, että luvan saanut koulutuksen järjestäjä ei voi siirtää koulutuksen järjestämistä ja siihen liittyviä tehtäviä toimijalle, jolla ei ole opetus- ja kulttuuriministeriön taiteen perusopetuksen järjestämislupaa.

Koulutuksen järjestämisessä tulisi lisäksi ottaa huomioon julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2006) sekä arvolisävelain (1501/1993) säännökset.

6 §. Valtion oppilaitos koulutuksen järjestäjänä. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 2 §:n 3 momenttia, 3 §:n 4 momenttia sekä 4 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestämisestä ja toiminnan lopettamisesta valtion oppilaitoksessa noudattaen, mitä 7 ja 8 §:ssä säädetään. Lain 7 ja 8 §:ssä säädettäisiin koulutuksen järjestämisluvan myöntämisestä sekä luvan muuttamisesta ja peruuttamisesta. Ministeriö voisi siten esimerkiksi peruuttaa valtion oppilaitokselle myöntämänsä järjestämisluvan lain 8 §:n nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjänä toimiva valtion oppilaitos voi sopia koulutuksen järjestämisestä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Muilla koulutuksen järjestäjillä tarkoitettaisiin tämän lain 2 §:n mukaisia koulutuksen järjestäjiä kuten kuntia, järjestämisluvan saaneita koulutuksen järjestäjiä tai muita koulutuksen järjestäjänä toimivia valtion oppilaitoksia. Valtion oppilaitos voisi esimerkiksi sopia, että taiteen perusopetusta järjestettäisiin joiltain osin toisen koulutuksen järjestäjän toimesta. Myönnetty koulutuksen järjestämislupa rajoittaa lähtökohtaisesti koko koulutuksen järjestämistä koskevan vastuun siirtämisen toiselle koulutuksen järjestäjälle.

Pykälän 3 momentin mukaan valtion oppilaitos voi sopia taiteen perusopetuksen toteuttamisesta muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa. Muulla julkisella tai yksityisellä yhteisöllä taikka säätiöllä tarkoitetaan esimerkiksi toimijoita, jotka ylläpitävät muussa kuin opetustuntikohtaisen valtionosuusjärjestelmän piirissä olevia oppilaitoksia. Valtion oppilaitos voisi esimerkiksi sopia, että taiteen perusopetusta toteutettaisiin joiltain osin muun yksityisen yhteisön toimesta.

Pykälän 4 momentin mukaan edellä 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa valtion oppilaitos vastaa siitä, että taiteen perusopetus järjestetään tämän lain mukaisesti. Sopimalla taiteen perusopetuksen osittaisesta toteuttamisesta 3 momentin mukaisesti valtion oppilaitos vastaisi esimerkiksi tämän lain mukaisesti oppilaaksi ottamisesta.

7 §. Koulutuksen järjestämislupa. Pykälä vastaisi osittain voimassa olevan lain 3 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta valtion talousarvion rajoissa hakijan hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi myöntämällä koulutuksen järjestämisluvan lain 2 §:n 2 koh-

dan mukaiselle hakijalle. Päätös perustuisi ministeriön tekemään kokonaisharkintaan, jossa otettaisiin valtion talousarvion lisäksi huomioon pykälän 2 momentin edellytykset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin järjestämisluvan myöntämisen hakijakohtaisista edellytyksistä. Järjestämislupa voitaisiin myöntää hakemuksesta lain 2 §:n 2 kohdan mukaiselle hakijalle, jolla on hakemansa koulutuksen toteuttamiseksi tarvittavat ammatilliset, toiminnalliset sekä taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Lisäksi edellytyksenä on, että hakijan järjestämä koulutus on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnallinen tai alueellinen koulutustarve ja koulutustarjonta. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Ammatillisilla edellytyksillä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että opetussuunnitelmat olisi laadittu Opetushallituksen määrittämien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti ja että oppilaitoksessa olisi riittävä määrä säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä. Tarvittavilla toiminnallisilla edellytyksillä tarkoitettaisiin esimerkiksi opetustoiminnan vakiintuneisuutta ja koulutuksen järjestämiseen tai opetustoimintaan liittyviä yhteistyön tapoja sekä käytettävissä olevia tiloja, kalustoa tai opetusvälineistöä. Taloudellisilla edellytyksillä tarkoitettaisiin esimerkiksi koulutustoiminnan taloudenpitoa ja -suunnittelua. Valtakunnallisen tai alueellisen koulutustarpeen ja -tarjonnan osalta tarkasteltaisiin sitä, mitä muuta taiteen perusopetusta toteutetaan niissä kunnissa, joissa koulutuksen järjestäjä jatkossa järjestäisi taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetuksen opetustoiminnan tarkoituksena ei saa olla taloudellisen voiton tavoittelu eikä esimerkiksi yksityinen yhteisö saa jakaa osakkeenomistajalle osinkoa taikka tuottaa muuta taloudellista etua osakkeenomistajalle tai muulle toimintaan osallistuvalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin järjestämisluvan sisällöstä. Luvassa tulisi määrätä kunnat, joissa taiteen perusopetusta järjestetään, opetuskielet, taiteenalat sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot voisivat koskea esimerkiksi opetuksen toteuttamista valtakunnallisesti etäyhteyksiä hyödyntäen. Luvassa opetuskielenä mainittaisiin molemmat tai toinen Suomen kansalliskielistä, mutta opetusta voisi kansalliskielten lisäksi antaa muillakin kielillä.

Pykälän 4 momentti sisältäisi valtuussäännöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään luvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä.

8 §. Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen. Pykälän 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjän hakemuksesta koulutuksen järjestämisluvan muuttamisesta ja peruuttamisesta. Hakemusta käsiteltäessä noudatettaisiin soveltuvien osin järjestämisluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä. Koulutuksen järjestäjän tulisi ilmoittaa muutoksista, kuten esimerkiksi siitä, että järjestämisluvan kohteena olevan oppilaitoksen toiminnassa on tapahtunut muutoksia tai koulutusta ei järjestetä enää järjestämisluvassa mainituissa kunnissa tai taiteen aloilla. Tällöin ministeriö päättäisi järjestämisluvan muuttamisesta. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulisi ilmoittaa, jos se päättää lopettaa taiteen perusopetuksen järjestämisen. Tällöin ministeriö peruuttaisi järjestämisluvan.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö seuraa säännöllisesti koulutuksen järjestämisluvan edellytysten täyttymistä. Seuranta voisi tapahtua esimerkiksi pyytämällä koulutuksen järjestäjältä selvitystä ammatillisten, toiminnallisten ja taloudellisten edellytysten toteutumisen osalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa lupa voidaan muuttaa tai peruuttaa hakemuksetta. Säännöksen edellytykset vastaisivat pääosin voimassa olevan lain 3 §:n 3 momentissa luvan peruuttamiselle asetettuja edellytyksiä. Lupaa ei kuitenkaan olisi välttämättä tarpeen kokonaisuudessaan peruuttaa, vaan myös luvan muutos voisi olla riittävä toimenpide. Lupa voitaisiin peruuttaa, jos on ilmeistä, että koulutuksen järjestäminen on lopetettu, vaikka koulutuksen järjestäjä ei olisikaan hakenut luvan peruuttamista. Nykytilasta poiketen säädettäisiin lisäksi, että lainvastaisen menettelyn olisi oltava olennaista, jotta lupa voidaan sen perusteella muuttaa tai peruuttaa. Ehdotettu muotoilu vastaisi paremmin hallinnon yleisten oikeusperiaatteiden mukaisia vaatimuksia siitä, että viranomainen käyttää toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin ja että viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa niillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Esimerkiksi jos jonkin taiteenalan opetusta järjestettäisiin olennaisesti vastoin ehdotettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, voitaisiin oikeus tämän taiteen alan koulutuksen järjestämiseen poistaa luvasta puuttumatta kuitenkaan muutoin järjestämislupaan.

Koulutuksen järjestäjän kuulemisesta ja muusta menettelystä koulutuksen järjestämislupia muutettaessa tai peruutettaessa säädetään yleislakina sovellettavassa hallintolaissa (434/2003). Pykälän 4 momentissa säädettäisiin lisäksi, että ministeriön tulisi varata koulutuksen järjestäjälle mahdollisuus 3 momentissa tarkoitettujen puutteiden korjaamiseen kohtuullisessa ajassa ennen järjestämisluvan muuttamista tai peruuttamista. Säännös olisi voimassa olevaan lakiin nähden uusi ja se toimisi ministeriön harkintavaltaa rajoittavana sekä koulutuksen järjestäjän oikeusturvaa takaavana tekijänä. Koulutuksen järjestäjän tulisi ryhtyä puutteiden korjaamiseen ilman aiheetonta viivytystä tai, jos puutteita ei ole mahdollista korjata välittömästi, järjestäjän tulisi esittää suunnitelma puutteiden korjaamisesta, jonka hyväksyttävyyttä ministeriö arvioisi ennen päätöksen tekemistä. Lupa voitaisiin tehdä toimenpiteistä tai suunnitelmista huolimatta muuttaa tai peruuttaa, mikäli opetus- ja kulttuuriministeriö arvioisi, että toimenpiteet tai suunnitelmat eivät ole riittäviä tai toteuttamiskelpoisia.

9 §. Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 2 §:n 4 momenttia ja 1 §:n 2 momenttia. Pykälän 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa tai muissa oppilaitoksissa. Momentissa ei enää mainittaisi erikseen musiikkioppilaitoksia, koska taiteen perusopetus koulutusmuotona koskee yhdenvertaisesti niitä eri taiteen aloja, joille on päätetty taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Taiteen perusopetuksen oppilaitosten lisäksi taiteen perusopetusta järjestettäisiin myös muissa oppilaitoksissa kuten esimerkiksi kansalaisopistoissa. Pykälän 2 momentin mukaan taiteen perusopetuksen ohella voidaan järjestää myös muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa. Taiteen ja kulttuurin muulla opetuksella tarkoitettaisiin esimerkiksi taidekasvatusta, jota annetaan ennen taiteen perusopetuksen oppimäärään sisältyviä, tavoitteellisesti eteneviä opintoja. Muulla taide- ja kulttuuritoiminnalla tarkoitettaisiin esimerkiksi taide- ja kulttuurisisäisiä työpajoja tai tapahtumia.

10 §. Yhteistyö. Pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin lain 2 §:n mukaisten koulutuksen järjestäjien keskinäisestä yhteistyöstä sekä muiden tahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Pykälän mukaan koulutuksen järjestäjä edistää tämän lain tavoitteiden mukaista toimintaa yhteistyössä tässä laissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien sekä muiden yhteisöjen kanssa. Yhteistyö

voisi koskea sekä taiteen perusopetusta että taiteen perusopetuksen yhteydessä järjestettävää lain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettua muuta taide- ja kulttuuritoimintaa. Yhteistyö voisi liittyä esimerkiksi toiminnan strategiseen kehittämiseen, opetuksen pedagogiikan ja oppimisympäristöjen monipuoliseen kehittämiseen sekä opetuksen järjestämiseen tai tilayhteistyöhön.

Muilla yhteisöillä tarkoitettaisiin tässä yhteydessä esimerkiksi muun kuin opetustuntikohtaisen valtionosuusrahoituksen piirissä toimivia julkisia tai yksityisiä taiteen perusopetuksen oppilaitoksia, muita oppilaitoksia, varhaiskasvatuksen toimijoita ja kouluja taikka muita julkisia tai yksityisiä taide- ja kulttuurialan, nuorisotalon sekä sosiaali- ja terveysalan toimijoita. Yhteistyö voisi liittyä esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja taiteen perusopetuksen välisen yhteistyön edistämiseen tai nuorisolain (1285/2016) tarkoittaman Harrastamisen Suomen mallin mukaisen nuorten harrastustoiminnan ja taiteen perusopetuksen välisen yhteistyön vahvistamiseen taikka kohti ammattilaisuutta etenevien oppilaiden opintopolkujen tukemiseen.

Yhteistyön tekemisessä lähtökohtana olisivat koulutuksen järjestäjien paikalliset olosuhteet ja voimavarat, kuten maantieteellinen sijainti, alueen väestöraenne, toiminnan taloudelliset edellytykset, opetukseen soveltuvat tilat tai muut vastaavat seikat.

11 §. Vastuutehtävä. Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentin mukaan taiteen perusopetuksen vastuutehtävän tarkoituksena on toteuttaa ja kehittää taiteen perusopetuksen pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja oppimisympäristöihin liittyviä malleja ja hyviä käytänteitä sekä edistää taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjien keskinäistä yhteistyötä valtakunnallisesti ja alueellisesti. Vastuutehtävän tarkoituksena olisi parantaa taiteen perusopetuksen saavutettavuutta ja saatavuutta sekä laatua. Tavoitteena olisi toimijoiden välisen yhteistyön sekä resurssien tehokkaan käytön vahvistaminen. Kyse voisi olla esimerkiksi toiminnan koordinoinnista, viestinnästä tai ajantasaiseen tietoon perustuva toiminnan pedagogisesta kehittämisestä, joka olisi vaikuttavaa, ja jonka hyödyt kohdentuisivat laajasti mahdollisimman moneen taiteen perusopetusta toteuttavaan oppilaitokseen.

Pykälän 2 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää hakemuksesta vastuutehtävän kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisöille,

säätiölle tai valtion oppilaitokselle, jolla on vastuutehtävän hoitamisen kannalta monipuolista taiteen perusopetuksen tuntemusta valtakunnallisesti tai alueellisesti sekä riittävät voimavarat tehtävän toteuttamiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vastuutehtävän peruuttamisesta. Vastuutehtävä voitaisiin peruuttaa vain olennaisesta laiminlyönnistä. Peruuttamisen edellytyksenä olisi lisäksi se, että toimija ei olisi annetuista huomautuksista huolimatta korjannut laiminlyöntiään.

Pykälän 4 momentti sisältäisi valtuussäännöksen, jonka mukaan vastuutehtävän sisällöstä ja hakemisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 §. Valtion rahoitus. Pykälässä säädettäisiin taiteen perusopetukseen myönnettävistä valtionosuuksista, opetustuntikohtaisen valtionosuuden vahvistamisessa huomioon otettavista tekijöistä sekä valtionavustuksista. Pykälän 1 momentin mukaan kunta, joka järjestää taiteen perusopetusta, saa valtionosuutta kunnan asukasmäärän mukaan siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (618/2021) säädetään. Momentti vastaisi sisällöllisesti nykyisen lain 11 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulle koulutuksen järjestäjälle myönnetään laskennallista valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle hakemuksesta oikeuden saada laskennallista valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan noudattaen, mitä edellä 7 §:ssä säädetään. Päätös koskien kunnalle myönnettyä oikeutta saada opetustuntikohtaista valtionosuutta voidaan muuttaa tai perua noudattaen, mitä edellä 8 §:ssä säädetään. Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärään perustuvasta laskennallisesta valtionosuudesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009).

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen lain 11 §:n 2 momenttia, eli koulutuksen järjestämisluvan saaneille koulutuksen järjestäjille myönnettäisiin edelleenkin laskennallinen valtionosuus opetustuntien määrän mukaan. Kuten nykyisinkin, kunta voisi hakea oikeutta saada opetustuntikohtaista valtionosuutta. Kunnan hakemukseen ja siihen liittyvään päätökseen sovellettaisiin lain 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuja koulutuksen järjestämisluvan hakemiseen ja myöntämiseen,

muuttamiseen ja peruuttamiseen liittyviä säännöksiä, minkä lisäksi taiteen perusopetuksen opetustuntimäärään perustuvasta laskennallisesta valtionosuudesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa.

Pykälän 3 momentti on uusi. Momentissa säädettäisiin taiteen perusopetuksen suoritelmäärien vahvistamisessa huomioon otettavista seikoista. Sen mukaan, vahvistaessaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 49 §:n 1 momentin mukaisesti taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden perusteena käytettävien suoritteiden määrän ministeriö ottaa huomioon koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana toteutuneen opetustuntimäärän, toteutuneen oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän sekä koulutuksen alueellisen saatavuuden.

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättäisi kuten nykyisin kunkin koulutuksen järjestäjän osalta valtionosuuden laskennallisena perusteena olevasta, oppilaitoskohtaisesta opetustuntimäärästä. Päättös suoritelmäärästä tehdään rahoituslain 49 §:n 1 momentin mukaan vuosittain seuraavaksi varainhoitovuodeksi. Opetustuntimäärien toteutumista tarkasteltaisiin Opetushallituksen valtionosuustilastoinnin tietojen pohjalta kolmen edellisen vuoden toteutuneiden opetustuntimäärien keskiarvon mukaan. Tarkoituksena on että, suoritelmäärän vahvistamisessa huomioon otettavien toteutuneiden opetustuntimäärien painoarvo olisi 93 prosenttia rahoitusmallin käyttöönoton alkuvaiheessa. Siten valtaosa vahvistettavasta suoritelmäärästä perustuisi opetustuntimääriin ja muodostaisi niin sanotun suoritelmäärien perusosan.

Toteutuneen oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän toteutumista tarkasteltaisiin Opetushallituksen valtionosuustilastoinnin tietojen pohjalta myös kolmen edellisen vuoden toteutuneen oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän perusteella. Tarkoituksena on, että suoritelmäärän vahvistamisessa huomioon otettavan oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilasmäärän painoarvo olisi 7 prosenttia rahoitusmallin alkuvaiheessa jakautuen siten, että 6 prosenttia suoritteista vahvistetaan oppilasmäärän perusteella ja 1 prosenttia oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän perusteella. Tämä 7 prosentin osuus muodostaisi niin sanotun suoritelmäärien lisäosan. Laskenta olisi suhteellinen, eli suoritteiden vahvistamisessa otettaisiin huomioon oppilaitoksen toteutunut oppilasmäärä suh-

teessa kaikkiin taiteen perusopetuksen oppilaisiin. Samoin suoritteiden vahvistamisessa otettaisiin huomioon oppilaitoksen oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrä suhteessa kaikkien taiteen perusopetuksen oppimäärän suorittaneisiin oppilaisiin.

Tarkoituksena on, että toteutuneen oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilasmäärän painoarvoa korotetaan suoritemäärien vahvistamisessa asteittain vuosien mittaan siten, että viimeistään vuonna 2040 suoritemäärän vahvistamisessa huomioon otettavien toteutuneiden opetustuntimäärien painoarvo olisi vähintään 75 prosenttia ja oppilasmäärän sekä oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän painoarvo olisi enintään 25 prosenttia.

Koulutuksen alueellisen saatavuuden huomioimisella pyritään turvaamaan taiteen perusopetuksen saatavuutta myös sellaisilla alueilla, joilla väestön määrä vähenee etenkin lasten ja nuorten ikäryhmissä. Tarkoitus olisi huolehtia siitä, että oppilaiden mahdollisuus osallistua pitkäjänteisesti taiteen perusopetukseen ei vaarantuisi kohtuuttomasti. Tämä on tarkoitus toteuttaa määrittelemällä rahoitusmallin käyttöönottovaiheessa nykyisten valtionosuutta saavien koulutuksen järjestäjien valtionosuuden perusteeksi vahvistettaville suoritteille oppilaitoskohtainen vähimmäistaso (ns. saatavuustaso), joka olisi 60 prosenttia kolmen edellisen vuoden vahvistettujen opetustuntimäärien keskiarvosta. Vähimmäistaso on tarkoitus määritellä jatkossa myös kaikille uusille valtionosuustoimijoille siinä vaiheessa, kun tarvittavat tiedot ovat saatavilla. Mikäli koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa toteutuneiden opetustuntien määrä putoaisi määritellylle vähimmäistasolle tai sen alle, rahoitusta myönnettäisiin kaikkiin oppilaitoksessa toteutuneisiin opetustunteihin.

Valtion talousarviossa määritellään valtionosuuksiin käytettävissä olevan määrärahan lisäksi valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävien opetustuntien enimmäismäärä. Valtion talousarvion mukainen enimmäissuoritemäärä asettaa rajat valtionosuuden laskennalliseksi perusteeksi vahvistettaville opetustuntimäärille, eivätkä vahvistetut opetustuntimäärät täysin vastaa todellisuudessa toteutuneita opetustuntimääriä. Talousarviosta ehdotetaan poistettavaksi valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävien enimmäissuoritemäärän osalta jako musiikin ja muiden taiteenalojen väliltä. Tarkoituksena on, että rahoitusmallista aiheutuvat mahdolliset negatiiviset vaikutukset valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien suoritteiden määrään rajataan tapauskohtaisesti siten, että koulutuksen järjestäjän rahoitettavien suoritteiden

määrän vähennys on korkeintaan 8 prosenttia. Mikäli koulutuksen järjestäjä ylläpitää useita oppilaitoksia, vähennys olisi korkeintaan 8 prosenttia jokaista oppilaitosta kohden.

Pykälän 4 momentti on uusi. Sen mukaan edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen opetustuntimäärään ei luettaisi mukaan opetustunteja, jotka ylittävät 1 500 opetustuntia oppilaan suorittamaa oppimäärää kohden. Toteutuneeseen oppilasmäärään ei luettaisi mukaan oppilaita, jotka ovat jo saaneet 1 500 opetustuntia oppimäärää kohden. Oppilaitoksissa tulisi olla ajantasainen tieto oppilasmääristä ja opetustuntimääristä, koska oppilasta kohden valtionosuusperusteisesti rahoitettava opetustuntimäärä voisi olla enintään 1 500 opetustuntia.

Pykälän 5 momentti vastaisi pääosin nykyisen lain 11 §:n 3 momenttia. Sen mukaan koulutuksen järjestäjälle voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Lisäksi edellä 11 §:ssä tarkoitetun vastuutehtävän hoitamiseen voidaan myöntää valtionavustusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Valtionavustusta voidaan myöntää myös investointeihin siten kuin valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään. Valtionapuviranomaisena investointiavustuksia koskeissa asioissa on aluehallintovirasto.

13 §. Henkilöstö. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 9 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella oppilaitoksella, jossa järjestetään taiteen perusopetusta, tulee olla toiminnasta vastaava rehtori. Rehtorin virka tai tehtävä voi olla useammalle oppilaitokselle yhteinen, mutta rehtorin tulee pystyä tosiasiallisesti vastaamaan oppilaitoksen toiminnasta. Rehtori on siten vastuussa oppilaitoksen johtamisesta, vaikka oppilaitoksessa toimisi esimerkiksi apulais- tai vararehtori. Pykälän 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajanvirkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Koulutuksen järjestäjällä on siten velvollisuus palkata opetukseen riittävä määrä opettajia. Opettajien riittävä määrä riippuisi esimerkiksi opetettavista taiteenaloista, oppilasmäärästä sekä siitä, annetaanko opetusta ryhmä- vai yksilömuotoisena. Oppilaitoksessa voisi olla myös muuta henkilöstöä.

Pykälän 3 momentin mukaan rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä rehtorin ja opettajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (1998/986). Koulutuksen järjestäjällä olisi vapaus päättää muiden kuin rehtorin ja opettajien osalta henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Aluehallintovirasto voi erityisestä syystä myöntää rehtorin kelpoisuusvaatimuksista erivapauden. Erivapautta koskeva säännös vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

14 §. *Oppilaaksi ottaminen.* Pykälässä säädettäisiin oppilaaksi ottamisesta. Säännös vastaa sisällöllisesti nykyisen lain 6 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan oppilaaksi ottamisesta päättää koulutuksen järjestäjä. Hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Koulutuksen järjestäjä päättää siten oppilaaksi ottamisen perusteista ja valintamenettelystä. Valintamenettelyssä tulee noudattaa yhdenvertaisuusperiaatetta ja muita perustuslaissa säädettyjä perusteita.

Pykälän 2 momentin mukaan muut koulutuksen järjestäjät kuin valtion oppilaitos voivat tehdä keskenään sopimuksen oppilaiden ottamisesta. Sopimuksessa tarkoitetuille hakijoille tai kunnan järjestämässä koulutuksessa omasta kunnasta tuleville hakijoille voidaan 1 momentin estämättä antaa etusija oppilaaksiotossa. Oppilaita, joille annetaan etusija oppilaaksiotossa, saa olla kuitenkin enintään puolet kulloinkin otettavista oppilaista ja heidän kaikkien tulee täyttää oppilaaksiotossa edellytetyt tieto- ja taitotaso sekä valmiudet. Momentin mukainen säännös tulisi sovellettavaksi vain silloin kun hakijoita olisi enemmän kuin täytettäviä oppilaspaikkoja. Sopimus, jossa sopimuskunnista tulevat hakijat asetetaan etusijalle oppilasvalinnassa, voitaisiin tehdä yhden tai useamman kunnan tai koulutuksen järjestäjän kanssa.

Suomen perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Kyseistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin mukainen syrjintäkielto. Sen mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Henkilöön liittyvä syy tarkoittaa muun muassa asuinpaikkaa (HE 309/1993 vp, s. 43–44).

Nykyisen lain 6 §:n 2 momentti on lisätty lailla (518/2000). Kyseisen lain hallituksen esitystä (HE 10/2000) koskevassa lausunnossa (PeVL 9/2000 vp) perustuslakivaliokunta arvioi etusijasäännöstä perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetyn syrjintäkiellon kannalta. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan syrjintäkiellon merkitystä vahvisti perustuslain 16 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädetty velvollisuus turvata jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta. Arvioidessaan sitä, oliko ehdotetuille oppilaaksi ottamista koskeville säännöksille perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyväksyttävä syy, perustuslakivaliokunta totesi, että taiteen perusopetuksen järjestäminen on kunnan vapaaehtoinen tehtävä, jonka kunta voi itsehallintonsa nojalla ottaa hoitettavakseen. Näin menetellessään kunta pyrkii kuntalain 1 §:n 3 momentin mukaisesti edistämään omien asukkaidensa hyvinvointia. Lausunnon mukaan kunta toimii samassa tarkoituksessa, kun se pyrkii rahoitusta ja oppilaspaikkoja koskevilla sopimuksilla varmistamaan asukkaidensa mahdollisuuden saada taiteen perusopetusta joltakin muulta koulutuksen järjestäjältä. Ehdotetuille oppilaaksi ottamista koskeville säännöksille oli perustuslakivaliokunnan mukaan siten perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ja viime kädessä perustuslain 121 §:ssä vahvistettuun kunnalliseen itsehallintoon palautuva hyväksyttävä syy.

Nykyisin voimassa olevan kuntalain (410/2015) 1 §:n 2 momentin mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Olisi siten tarkoituksenmukaista säätää asiasta nykyistä lakia vastaavalla tavalla.

15 §. *Oppilailta perittävät maksut.* Pykälä vastaa nykyisen lain 12 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan oppilailta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Oppilailta perittävien maksujen kohtuullisuutta tulisi arvioida suhteessa annetun opetuksen määrään ja laatuun sekä kustannuksiin.

Saman 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta voi määrätä omasta kunnasta tulevalta oppilaalta perittävän maksun erisuuruiseksi kuin muulta oppilaalta perittävän maksun. Lisäksi jos muut koulutuksen järjestäjät kuin valtion oppilaitos ovat tehneet keskenään sopimuksen koulutuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten jakamisesta, voidaan oppilasmaksut

määrätä erisuuruiseksi sopimuksen piiriin kuuluvien ja muiden oppilaiden osalta.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut lausunnossaan (PeVL 9/2000 vp) maksujen kohtuullisuutta sekä erisuuruisia maksuja ja todennut, että erisuuruksille oppilasmaksuille on kunnalliseen itsehallintoon liittyvät hyväksyttävät syyt. Perustuslakivaliokunta kuitenkin korosti, että oppilasmaksujen tulee kaikissa tapauksissa olla ehdotetussa säännöksessä mainitulla tavalla kohtuullisia, eikä maksujen välisiä eroja saa määrätä kohtuuttoman suuriksi.

Pykälän 2 momentti mahdollistaa viivästyskoron perimisen ja 3 momentti erääntyneen maksun perimisen ilman tuomiota tai päätöstä.

16 §. *Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus.* Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 8 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan osaamista tulee arvioida monipuolisesti. Koulutuksen järjestäjällä on siten velvollisuus oppilaiden suoritusten monipuoliseen arviointiin. Kyse on oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnista. Arviointimenettelystä ja -tavoista päättäisi koulutuksen järjestäjä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan taiteen perusopetuksen oppimäärän suorittaneelle oppilaalle annetaan päättötodistus. Päättötodistuksesta määrätään nykyisin opetussuunnitelman perusteissa. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaitoksen oppilas saa päättötodistuksen. Velvollisuus antaa päättötodistus nostettaisiin lain tasolle, jotta taiteen perusopetuksen kautta saatu osaaminen voitaisiin tunnistaa ja tunnustaa nykyistä paremmin. Saman momentin mukaan Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa oppilaan arvioinnista, oppilaalle annettavista muista todistuksista sekä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Muilla todistuksilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi osallistumis- tai osatodistuksia.

17 §. *Muutoksenhaku.* Pykälä sisältää säännökset muutoksenhausta oppilaan osaamisen arviointia, oppilaaksiottoa ja oppilasmaksua koskeviin päätöksiin. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 10 §:ää. Oppilaan osaamisen arviointia koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeustuomioistuimeen. Oppilas, oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka

15 vuotta täyttänyt oppilas voisivat pyytää opettajalta tai opettajilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Ero nykyisin voimassa olevaan 10 §:n 1 momenttiin on se, että muutoksenhakuun olisi oikeutettu huoltajan lisäksi oppilaan muu laillinen edustaja sekä 15 vuotta täyttänyt oppilas itse. Oppilaan ja hänen huoltajansa tai muun edustajansa oikeus olisi rinnakkainen. Oppilaan oma muutoksenhakuoikeus sopii yhteen hallintolain (434/2003) 14 §:n 3 momentin säännöksen kanssa, jonka mukaan viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta. Jos oppilas on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilas voi pyytää arviointiin oikaisua rehtorilta. Uudesta arvioinnista päättävät oppilaitoksen rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että oppilas, oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse saa vaatia oikaisua tämän lain 14 ja 15:ssä tarkoitettuun oppilaaksi ottamista ja oppilasmaksua koskevaan päätökseen aluehallintovirastolta. Muutoksenhauille oppilaaksi ottamista koskevissa asioissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti 14 päivän muutoksenhaku-aika, koska asiat ovat luonteensa vuoksi kiireellisiä. Tällöin myös muutoksenhaku-aika alkaisi oppilaalle tai huoltajalle taikka oppilaan muulle lailliselle edustajalle tehtävästä tiedoksiannosta. Muutoin oikaisuvaatimukseen sovellettaisiin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Yleiset säännökset oikaisuvaatimuksesta ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että oppilaaksi ottamista ja oppilasmaksua koskevasta päätöksestä voidaan valittaa hallinto-oikeuteen. Muutoksenhauille oppilaaksi ottamista koskevissa asioissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti 14 päivän muutoksenhaku-aika, koska asiat ovat luonteensa vuoksi kiireellisiä. Muutoksenhaku-aika oppilaalle tai huoltajalle taikka oppilaan muulle lailliselle edustajalle alkaa tiedoksiannosta. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettussa laissa (808/2019) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen oppilasmaksua ja oppilaaksi ottamista koskevassa asiassa ei saisi hakea muutosta valittamalla. Tämä olisi yhdenmukaista muiden koulutusta koskevien lakien, kuten lukiolain (714/2018) ja perusopetuslain (628/1998) kanssa.

18 §. Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus. Pykälä on osittain uusi. Sen 1 momentissa säädettäisiin koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta toimittaa valtion opetushallintoviranomaisille koulutuksen ja oppilaitoksen toiminnan arviointiin, kehittämiseen, tilastointiin ja seurantaan liittyviä tietoja. Opetushallintoviranomaisen oikeudesta saada muita kuin rahoituksen määrittämiseksi tarvittavia tietoja ei ole olemassa erillisiä säännöksiä. Säännöllinen tietojen kerääminen on tarpeellista muun muassa koulutuksen järjestämislupien edellytysten täyttämisen seuraamiseksi sekä koulutusmuodon kehittämisen tueksi. Vastaavanlainen säännös sisältyy muuhun voimassa olevaan koulutusta koskevaan lainsäädäntöön. Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen lain 9 a §:ää, mutta säännöstä on selkeytetty lisäämällä tarkentava viittaus taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen henkilöstöön. Siten momentin mukaan tämän lain mukaisen oppilaitoksen henkilöstöllä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

19 §. Koulutuksen arviointi. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan lain 7 §:ää. Parantaakseen taiteen perusopetuksen kehittämistä ja oppimisen edellytyksiä tulisi koulutuksen järjestäjän pykälän 1 momentin mukaisesti arvioida järjestämänsä koulutuksen toteuttamista ja annettua opetusta. Koulutuksen järjestäjän olisi myös säännöllisesti osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Ulkopuolisia arviointeja tekee muun muassa Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Arviointien keskeiset tulokset tulisi julkistaa. Tämä koskisi koulutuksen järjestäjän omaa arviointia sekä ulkopuolisen toimijan tekemää arviointia.

Pykälän 2 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava valtuutus-säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä. Tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä on annettu koulutuksen arvioinnista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1061/2009).

Pykälän 3 momentti sisältäisi myös voimassa olevaa säännöstä vastaavan informatiivisen säännöksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta.

20 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ehdotetun lain voimaantulosta. Ehdotettu laki taiteen perusopetuksesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

Pykälän 2 momentin mukaan voimassa oleva laki taiteen perusopetuksesta kumottaisiin (633/1998). Samalla kumoutuisi lain valtuutussäännöksen nojalla annettu asetus taiteen perusopetuksesta (813/1998).

Pykälän 3 momentti sisältäisi tavanomaisen viittaussäännöksen, jonka mukaan muualla lainsäädännössä olevalla viittauksella kumottuun lakiin tarkoitettaisiin ehdotetun lain voimaantulon jälkeen viittausta ehdotettuun lakiin taiteen perusopetuksesta.

21 §. Voimaan jäävät asetukset. Pykälässä säädettäisiin kumottavan lain nojalla annettujen asetusten jäämisestä voimaan.

22 §. Siirtymäsäännös koskien koulutuksen järjestämislupaa sekä oikeutta saada valtionosuutta. Pykälän 1 momentin nojalla kumottavan lain nojalla myönnetyt koulutuksen järjestämisluvat jäisivät ehdotetun lain voimaan tullessa voimaan ja kumottavassa laissa tarkoitetut koulutuksen järjestäjät saisivat jatkaa toimintaansa ehdotetussa laissa tarkoitettuina koulutuksen järjestäjinä. On huomiotava, että lain 8 §:n 2 momentin mukaan ministeriö seuraa säännöllisesti koulutuksen järjestämisluvan edellytysten täyttymistä. Ministeriön tarkoituksena onkin seurata voimassa olevien järjestämislupien edellytysten täyttymistä Opetushallituksen toteuttaman perustietokyselyn yhteydessä siirtymäkauden alussa.

Pykälän 2 momentin nojalla kumotun lain nojalla annettu päätös, jossa kunnalle on myönnetty oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan, jäisi ehdotetun lain voimaan tullessa voimaan. Ministeriön tarkoituksena on myös seurata kunnille tehtyjen päätösten mukaisten edellytysten täyttymistä Opetushallituksen toteuttaman perustietokyselyn yhteydessä siirtymäkauden alussa.

Pykälän 3 momentin nojalla opetus- ja kulttuuriministeriö voisi ilman 7 §:ssä tarkoitettua hakemusta muuttaa edellä 1 momentissa tarkoitetun järjestämisluvan ja edellä 2 momentissa tarkoitetun päätöksen koskemaan ehdotettavan

lain 3 §:n mukaista oppimäärää. Kyse olisi kumottavan lain nojalla myönnettyjen järjestämislupien ja päätösten muuttamisesta siten, että niihin lisättäisiin oikeus opettaa uusien opetussuunnitelmien perusteiden mukaista oppimäärää. Muutos olisi maksuton koska se tehtäisiin ilman maksuperustelaissa (152/1990) edellytettyä hakemusta.

23 §. *Opetussuunnitelman perusteita ja opetussuunnitelmia koskeva siirtymäsäännös.* Pykälän 1 momentin nojalla kumottavan lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaan laadittua opetussuunnitelmaa noudatettaisiin, kunnes Opetushallitus päättää ehdotetun lain 3 §:n 1 momentin mukaisten opetussuunnitelmien perusteiden ja niiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Opetushallituksen tulisi hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti laadittavat opetussuunnitelmat voidaan ottaa käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2028. Tarkoituksena on, että opetussuunnitelman perusteet uudistettaisiin vuosien 2026—2027 aikana siten, että koulutuksen järjestäjille jäisi kohtuullinen aika opetussuunnitelmien laatimiseen.

Pykälän 2 momentin nojalla ehdotetun lain tultua voimaan ja ennen kuin ehdotetun lain mukaiset opetussuunnitelmien perusteet ja niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otetaan käyttöön, koulutuksen järjestäjä ottaisi opiskelijan suorittamaan taiteen perusopetusta kumotun lain mukaisten opetussuunnitelman perusteiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien mukaisesti.

Pykälän 3 momentin nojalla opinnot, joiden aloittamisesta on päätetty kumottavan lain nojalla ennen ehdotetun lain voimaantuloa, toteutettaisiin loppuun myönnetyn koulutuksen järjestämisluvan mukaisesti. Oppilas voisi kuitenkin halutessaan siirtyä opiskelemaan ehdotetun lain 3 §:n mukaista oppimäärää, jolloin aiemmat opinnot tulisi tunnustaa ja tunnistaa osaksi uutta oppimäärää. Saman momentin mukaan opinnot, jotka on aloitettu 1.1.2027–31.7.2028 välisenä aikana, muuttuvat tämän lain 3 §:n mukaisen oppimäärän opinnoiksi, kun uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön.

24 §. *Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuutta koskeva siirtymäsäännös.* Pykälässä on kyse siirtymäsäännöksestä, jonka nojalla kumotun lain mukaisen opetussuunnitelman perusteiden eli yleisen ja laajan oppimäärän mukaisia tietoja voidaan edelleen tallentaa opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon.

7.2 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä oleva viittaus kumottavaan taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin muutettaisiin vastaamaan ehdotettua taiteen perusopetuksesta annettavaa lakia.

2 §. Soveltaminen eräissä tapauksissa. Pykälän 2 momentin 10 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä oleva viittaus kumottavan lain 11 §:n 3 momenttiin muutettaisiin vastaamaan ehdotettavan lain 12 §:n 2 momenttia, joka koskee opetustuntikohtaista valtionosuutta.

20 §. Valtionosuus opetustuntikohtaisesti rahoitetun taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä oleva viittaus lain 11 §:n 3 momenttiin muutettaisiin vastaamaan ehdotettavan lain 12 §:n 2 momenttia, joka koskee opetustuntikohtaista valtionosuutta.

44 §. Valtionavustukset. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisöille, säätiölle tai valtion oppilaitokselle voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarvioon myönnetyn määrärahan rajoissa taiteen perusopetuksesta annettavan lain 11 §:ssä tarkoitetun vastuutehtävän hoitamiseen. Vastuutehtävän hoitaminen katettaisiin siten valtion talousarvioon vuosittain varatulla määrärahalla.

7.3 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä

9 e §. Taiteen perusopetusta koskevat tiedot. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos sen johdosta, että momentissa viitattu nykyisen taiteen perusopetuksesta annetun lain 7 a § esitetään kumottavaksi. Ehdotettavan taiteen perusopetuksesta annettavan lain 3 §:ssä on tarkoitus säätää taiteen perusopetuksen koulutuksen laajuudesta opintopisteinä, minkä lisäksi laissa on tarkoitus säätää siirtymäsäännöksestä, joka koskisi kumottavan 7 a §:n soveltamista edelleen tallennettaessa kumottavan lain mukaisia oppimääriä koskevia tietoja opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon.

7.4 Laki vapaasta sivistystyöstä

3 §. Muut tehtävät ja yhteistyö. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin muutettaisiin vastaamaan ehdotettua taiteen perusopetuksesta annettavaa lakia.

7.5 Laki valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta

1 §. Soveltamisala. Muutettaisiin voimassa olevan 1 momentin 6 kohdan lakiviittaus vastaamaan ehdotettua taiteen perusopetuksesta annettavaa lakia.

7.6 Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta

2 §. Tehtävät. Muutettaisiin lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohdan lakiviittaus vastaamaan ehdotettua taiteen perusopetuksesta annettavaa lakia ja pykälän numeroa.

6 §. Salassa pidettävien henkilötietojen saaminen ja säilyttäminen. Muutettaisiin lain 6 §:n 1 momentin 3 kohdan pykäläviittaus vastaamaan ehdotettavan taiteen perusopetuksesta annettavan lain 16 §:ää.

7.7 Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

3 §. Kunnan tehtävät. Muutettaisiin lain 3 §:n 4 momentin lakiviittaukset vastaamaan ehdotettua taiteen perusopetuksesta annettavaa lakia. Lisäksi muutettaisiin lakiviittaukset koskemaan voimassa olevaa museolakia sekä voimassa olevaa esittävän taiteen edistämisestä annettua lakia.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotettavaan taiteen perusopetuksesta annettavaan lakiin sisältyy valtioneuvostolle kohdistettuja asetuksenantovaltuuksia. Lain 3 §:n 3 momentin nojalla taiteen perusopetuksen oppimäärän mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus säätää, että taiteen perusopetuksen oppimäärään kuuluvat opinnot pisteytettäisiin niiden keston mukaan ja opetusta tulisi antaa 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden. Lisäksi lain 7 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä. Lain 11 §:n 4 momentin nojalla taiteen perusopetukseen liittyvästä vastuutehtävän sisällöstä ja hakemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus säätää, että vastuutehtävä olisi määräaikaikainen tai se voitaisiin tarvittaessa myöntää toistaiseksi. Asetusluonnos on esityksen liitteenä.

Ehdotettavan lain 13 §:n 3 momentin mukaan rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettua asetusta (986/1998) muutettaisiin siten, että säännökset koskien laajan ja yleisen oppimäärän opettajan kelpoisuuksista muutettaisiin koskemaan taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuutta. Asetuksessa annettaisiin myös siirtymäsäännös, jonka avulla nykyisten laajan ja yleisen oppimäärän opettajien kelpoisuusvaatimukset jäivät voimaan. Asetusluonnos on esityksen liitteenä.

Ehdotettavan lain 19 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä. Koulutuksen arvioinnista annettua valtioneuvoston asetusta (1061/2009) muutettaisiin siten, että voimassa oleva lakiviittaus vastaisi uutta taiteen perusopetuksesta annettavaa lakia. Asetusluonnos on esityksen liitteenä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2027. Valtionosuudet myönnetään varainhoitovuosittain, joten voimaantuloajankohdan tulee olla vuoden alussa.

10 Toimeenpano ja seuranta

Tarkoituksena on, että Opetushallitus käynnistäisi jo ennen lain voimaantuloa opetussuunnitelman perusteita koskevan valmistelutyön, jossa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet määrätään koskemaan uutta oppimäärää. Lisäksi tarkoituksena on, että opetus- ja kulttuuriministeriö teettää arvioinnin uudistuksen tavoitteiden toteutumisesta ja muista vaikutuksista. Lisäksi hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on tunnistettu tarve taiteen perusopetusta koskevan koulutuksen arvioinnin toteuttamiseen. Tehtävä kuuluu Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle.

Kumottavan lain nojalla myönnettyjen koulutuksen järjestämislupien sekä valtionosuuden saajien osalta on tarkoitus toteuttaa erillinen seuranta liittyen ehdotettavassa laissa säädettyjen edellytysten täyttymiseen siirtymävaiheen aikana.

Esityksessä ehdotetun lisämäärärahan myötä olisi tarkoitus avata koulutuksen järjestämislupia koskeva haku taiteen perusopetuksen järjestäjille. Koulutuksen järjestäjälle, jolle on myönnetty opetus- ja kulttuuriministeriöstä taiteen perusopetuksen järjestämislupa, voitaisiin haun yhteydessä myöntää laskennallista valtionosuutta. Lisäksi ministeriö voisi haussa myöntää kunnalle hakemuksesta oikeuden saada laskennallista valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Valtion aluehallinnon uudistuksessa kootaan valtion aluehallintovirastojen lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon, jonka nimeksi tulisi Lupa- ja valvontavirasto. Asiasta on annettu hallituksen esitys valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp). Mikäli asiaa koskevat lait tulevat voimaan 1.1.2026, viittaukset aluehallintovirastoon tullaan muuttamaan tässä esityksessä viittauksiksi Lupa- ja valvontavirastoon.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2027 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Talousarvion momenttia 29.80.34 (Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin) on tarkoitus uudistaa siten, että momentille myönnettävä määräraha olisi vuoden 2027 alusta lukien 10 miljoonaa euroa enemmän vuoden 2025 tasoon verrattuna. Lisäys kohdennettaisiin valtionosuussuoritteisiin. Esitetty 10 miljoonaa euroa vastaisi arviolta noin 180 000 opetustunnin lisäystä vuoden 2025 tasoon verrattuna.

Ehdotuksen mukaan momentin päätösosan käyttöperusteita muutettaisiin siten, että valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä suoritemääräjako musiikin perusopetukseen ja muuhun opetustuntiperusteiseen valtionosuuden piiriin kuuluvaan taiteen perusopetukseen poistettaisiin ja jatkossa taiteen perusopetusta tarkasteltaisiin yhtenä kokonaisuutena seuraavasti: Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä opetustuntimäärä on taiteen perusopetuksessa enintään 2 017 400 opetustuntia.

Momentin valtionavustusten maksamista koskevat käyttöperusteen kohdat 2 ja 3 yhdistettäisiin. Lisäksi momentille lisättäisiin kokonaan uusi käyttöperusteen kohta taiteen perusopetuksen vastuutehtävän rahoittamiseksi. Valtion-

avustusten maksamista koskevasta käyttöperusteen kohdasta siirrettäisiin samalla 300 000 euroa vastuutehtävän rahoittamista varten. Momentin käyttöperusteen kohta 4 säilyisi nykyisellään.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksellä on merkitystä ainakin perustuslain 6, 16, 21, 80, 123 ja 124 §:n kannalta.

Esitystä voidaan arvioida perustuslain 6 §:n mukaisen yhdenvertaisuutta koskevan säännöksen kannalta. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Esityksen mukaan kaikilla taiteen perusopetuksesta kiinnostuneilla olisi jatkosakin oikeus hakeutua haluamaansa oppilaitokseen. Oppilaaksi ottamisessa olisi noudatettava yhdenvertaisia valintaperusteita, eikä esitykseen sisälly hakijan tai oppilaan ikään liittyviä rajoituksia. Perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäätelyllä edellytetään lähtökohtaisesti samanlaista kohtelua muun muassa asuinpaikkaan katsomatta (HE 309/1993 vp, s. 43–44). Esitykseen sisältyy säännökset koskien etusijan antamista oppilaaksiotossa (14 §) sekä erisuuruisia oppilasmaksuja (15 §). Kyseiset säännökset sisältyvät jo nykyisin voimassa olevaan lakiin taiteen perusopetuksesta. Perustuslakivaliokunta on arvioinut kyseisten säännösten sisältöä lausunnossaan (PeVL 9/2000 vp) perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetyn syrjintäkiellon kannalta. Lausunnon mukaan syrjintäkiellon merkitystä vahvistaa perustuslain 16 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädetty velvollisuus turvata jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta. Arvioidessaan sitä, oliko ehdotetuille oppilaaksi ottamista sekä erisuuruisia oppilasmaksuja koskeville säännöksille perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyväksyttävä syy, perustuslakivaliokunta totesi, että taiteen perusopetuksen järjestäminen on kunnan vapaaehtoinen tehtävä, jonka kunta voi itsehallintonsa nojalla ottaa hoidettavakseen. Näin menetellessään kunta pyrkii kuntalain 1 §:n 3 momentin mukaisesti edistämään omien asukkaidensa hyvinvointia. Lausunnon mukaan kunta toimii samassa tarkoituksessa, kun se pyrkii rahoitusta ja oppilaspaikkoja koskevilla sopimuksilla varmistamaan asukkaidensa mahdollisuuden saada taiteen perusopetusta joltakin muulta

koulutuksen järjestäjältä. Ehdotetuille oppilaaksi ottamista koskeville säännöksille sekä erisuuruisille oppilasmaksuille on ollut perustuslakivaliokunnan mukaan siten perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ja viime kädessä perustuslain 121 §:ssä vahvistettuun kunnalliseen itsehallintoon palautuva hyväksyttävä syy.

Taiteen perusopetus on koulutusmuoto, joka omalta osaltaan edistää perustuslain 16 §:ssä tarkoitettuja sivistyksellisiä oikeuksia. Perustuslain 16 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Pykälän 3 momentissa puolestaan säädetään tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaudesta. Perustuslain 16 §:ään sisältyvässä julkiseen valtaan kohdistuvassa velvollisuudessa ei ole kysymys subjektiivisesta oikeudesta, vaan yhtäläiset mahdollisuudet saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä turvataan sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään (HE 309/1993 vp, PeVL 20/2007 vp, PeVL 14/2003 vp). Perustuslaissa ei perusopetuksen lisäksi edellytetä muun opetuksen maksuttomuutta, jos muutoin huolehditaan siitä, että jokaisella on tosiasiallinen mahdollisuus saada opetusta ja kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä (HE 309/1993 vp). Esitykseen sisältyy voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaava säännös (15 §), jonka mukaan oppilailta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja.

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Esitykseen sisältyy voimassa olevan lainsäädännön sisältöä vastaavat oikaisua ja muutoksenhakua koskevat säännökset, jotka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 55/2014 vp).

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia tässä perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien

ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetuksen antaminen edellyttää, että tarvittavat perussäännökset ovat kuitenkin laissa.

Lakiehdotukseen sisältyvät asetuksenantovaltuudet eivät kohdistu yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin eivätkä muutoinkaan lain alaan kuuluviin asioihin. Esitetyissä valtuussäännöksissä (3, 7, 11 ja 13 §) on kyse esimerkiksi sellaisista käytännön järjestelyistä ja teknisluonteisista yksityiskohdista, joista säätäminen voidaan perustuslain 80 §:n estämättä osoittaa asetuksenantajan tehtäväksi (PeVL 18/2005 vp). Lisäksi lakiehdotuksiin sisältyviä valtuussäännöksiä on voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna täsmennetty niiden tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden osalta vastaamaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä, eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Hallituksen esityksen lakiehdotuksiin sisältyy yksi määräystenantovaltuus (3 §) Opetushallitukselle. Valtuussäännös vastaa voimassa olevan lainsäädännön sisältämää valtuussäännöstä.

Perustuslakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 1/1998 vp) on todettu, että erityinen syy säätää viranomaisen määräystenantovallasta on käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Asiantuntijaviraston määräystenantovaltaa on pidetty perustuslain 80 §:n 2 momentin näkökulmasta mahdollisena, kun sääntelyyn liittyy runsaasti ammatillisiksi luonnehdittavia erityispiirteitä (PeVL 25/2000 vp), kun määräykset koskevat teknisluonteisia tai vähäisiä yksityiskohtia (PeVL 52/2001 vp, PeVL 46/2001 vp), kun viranomaisen norminanto kohdistuu suppeisiin erityisryhmiin ja kun viranomaisen harkintavalta määräysten sisällöstä on vähäistä (PeVL 43/2000 vp). Esityksen mukaista järjestelmää, jossa taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä taiteenaloittain määrää Opetushallitus, voidaan pitää perusteltuna ottaen huomion edellä kuvattu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö.

Perustuslain 123 §:n 2 momentin mukaan valtion ja kuntien järjestämän muun opetuksen perusteista samoin kuin oikeudesta järjestää vastaavaa opetusta yksityisissä oppilaitoksissa säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta on arvioinut aiemmin koulutukseen liittyvää lupasääntelyä perustuslain 123 §:n 2 momentin säännöksen kannalta ammattikorkeakoululakia koskevien esitysten yhteydessä (PeVL 9/2013 vp ja PeVL 74/2002 vp) sekä lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettuja lakeja ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia koskeneen rauenneen hallituksen esityksen yhteydessä (PeVL 74/2014 vp). Valiokunnan mukaan perustuslain 123 §:n 2 momentin säännös jättää lainsäätäjälle harkintamarginaalia tällaisen koulutuksen luvanvaraisuuden sääntelyssä, eikä opetuksen järjestämisen luvanvaraisuutta ole katsottu ongelmalliseksi perustuslain kannalta (PeVL 9/2013 vp, s. 2 ja PeVL 74/2002 vp, s.3).

Perustuslakivaliokunnan aiemmassa käytännössä on katsottu, ettei perustuslain 123 §:n 2 momentti kiellä koulutukseen liittyvää toimilupajärjestelmää ja että toimilupajärjestelmästä on saanut säätää tavallisella lailla myös silloin, kun lupaharkinta on ollut vapaata (PeVL 9/2013 vp, PeVL 74/2002 vp). Perustuslakivaliokunnan uudemmassa käytännössä on kuitenkin korostettu sidotun lupaharkinnan asianmukaisuutta ja toimiluvan peruuttamisen täsmällistä sääntelyä ja katsottu, että koulutuksen saatavuuden yhdenvertainen turvaaminen edellyttää ministeriön lupaharkinnan sitomista oikeudellisesti (PeVL 74/2014 vp). Mainittua oikeusharkintaisuutta on pidetty eräiden lupien osalta edellytyksenä lainsäädännön perustuslainmukaisuudelle (PeVL 74/2014 vp).

Esitykseen sisältyy säännökset taiteen perusopetusta koskevan järjestämisluvan myöntämisestä, muuttamisesta ja peruuttamisesta (7 ja 8 §). Säännökset vastaavat osittain sisällöltään voimassa olevaa järjestämislupaa koskevaa sääntelyä, mutta erityisesti järjestämisluvan muuttamista ja peruuttamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi vastaamaan edellä kuvattua perustuslakivaliokunnan käytäntöä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Julkisella hallintotehtävällä viitataan tässä yhteydessä verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja

yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Pykälä kattaa sekä viranomaisille kuuluvien tehtävien siirtämisen että hallintoon luettavien uusien tehtävien antamisen muille kuin viranomaisille (HE 1/1998 vp, s. 179). Perustuslakivaliokunta on painottanut vakiintuneessa lausuntokäytännössään, että perustuslain 124 §:ssä säädetty tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täyttyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi. Tapauskohtaisessa arvioinnissa on otettava huomioon muun muassa hallintotehtävän luonne, hallinnon tehokkuus ja muut hallinnon sisäiset tarpeet sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeet (PeVL 8/2014 vp, s. 3/II, PeVL 5/2014 vp, s. 3/I, PeVL 65/2010 vp, s. 2/II ja HE 1/1998 vp. Tarkoituksenmukaisuusvaatimus voi täytyä myös esimerkiksi silloin, kun julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää osaamista tai resursseja, joita viranomaisella ei ole (PeVL 29/2013 vp, s. 2).

Esitykseen sisältyy voimassa olevan lainsäädännön sisältöä vastaava säännös (7 §), jonka nojalla taiteen perusopetuksen järjestämiseen liittyvät julkiset hallintotehtävät annetaan koulutuksen järjestäjille lain nojalla myönnettävällä järjestämisluvalla. Järjestämislupa voidaan myöntää myös yksityiselle yhteisölle tai säätiölle. Julkiseen vallankäyttöön liittyviä tehtäviä olisivat esityksen mukaan päätökset liittyen oppilaaksi ottamiseen (14 §), oppilasmaksuihin ja niiden perimiseen (15 §) sekä oppilaiden arviointiin ja todistusten antamiseen (16 §). Esitykseen sisältyvää päätösvalan osoittamista viranomaiskoneiston ulkopuolelle voidaan pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla tarpeellisenä tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi, sillä viranomaisilla ei ole edellytettyä osaamista eikä resursseja julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kyseisten päätösten osalta.

Lakiesitykseen sisältyvän säännöksen mukaan luvan saaneet koulutuksen järjestäjät sekä koulutuksen järjestäjinä toimivat kunnat voisivat sopia muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa taiteen perusopetuksen toteuttamisesta (4 ja 5 §). Tällöin kuitenkin luvan saanut koulutuksen järjestäjä tai koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta vastaisi siitä, että koulutus järjestetään ehdotetun lain mukaisesti. Säännöksillä varmistettaisiin, että järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä tai koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta ei voisi sopimuksen kautta delegoida eteenpäin sille lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää.

Lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

taiteen perusopetuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Taiteen perusopetus on tavoitteellisesti etenevää ja oppilaan taitotason huomioivaa eri taiteenalojen koulutusta, joka tukee oppilaan kasvua varhaisiästä lähtien, elinikäistä oppimista, taidesuhteen ja taitojen muodostumista sekä edistää mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Opetus edistää luovaa osaamista, kulttuurista osallisuutta, kestävästä elämäntapaa sekä yksilön hyvinvointia.

2 §

Koulutuksen järjestäjät

Tämän lain mukaisia koulutuksen järjestäjiä ovat:

- 1) kunnat, jotka järjestävät taiteen perusopetusta;
- 2) kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt, joille on myönnetty opetus- ja kulttuuriministeriöstä jäljempänä 7 §:ssä tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa; sekä
- 3) valtion oppilaitokset.

3 §

Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Opetushallitus määrää taiteen perusopetuksen oppimäärälle opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelman perusteissa määrätään taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä taiteenaloittain.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä kullekin taiteenalalle opetussuunnitelma, joka on laadittu 1 momentissa tarkoitettun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen oppimäärän mitoituksen peruste on opintopiste. Mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Taiteen perusopetuksen oppimäärän laajuus on 50 opintopistettä.

4 §

Kunta koulutuksen järjestäjänä

Kunta voi järjestää omalla päätöksellään taiteen perusopetusta.

Kunta voi sopia koulutuksen järjestämisestä yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

Kunta voi sopia muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa taiteen perusopetuksen toteuttamisesta, jolloin kunta vastaa siitä, että koulutus järjestetään tämän lain mukaisesti.

5 §

Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö, jolle on myönnetty tämän lain mukainen koulutuksen järjestämislupa, voi sopia koulutuksen järjestämisestä yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

Järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä voi sopia taiteen perusopetuksen toteuttamisesta muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa luvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että taiteen perusopetus järjestetään tämän lain mukaisesti.

6 §

Valtion oppilaitos koulutuksen järjestäjänä

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestämisestä ja toiminnan lopettamisesta valtion oppilaitoksessa noudattaen, mitä 7 ja 8 §:ssä säädetään.

Valtion oppilaitos voi sopia koulutuksen järjestämisestä yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

Valtion oppilaitos voi sopia muun julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa taiteen perusopetuksen toteuttamisesta.

Edellä 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa valtion oppilaitos vastaa siitä, että taiteen perusopetus järjestetään tämän lain mukaisesti.

7 §

Koulutuksen järjestämislupa

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta valtion talousarvion rajoissa hakijan hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi myöntämällä koulutuksen järjestämisluvan lain 2 §:n 2 kohdan mukaiselle hakijalle.

Koulutuksen järjestämislupa voidaan myöntää, jos hakijalla on hakemansa koulutuksen toteuttamiseksi tarvittavat ammatilliset, toiminnalliset sekä taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Lisäksi edellytyksenä on, että hakijan järjestämä koulutus on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnallinen tai alueellinen koulutustarve ja koulutustarjonta. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Luvassa määrätään kunnat, joissa taiteen perusopetusta järjestetään, opetuskielet, taiteenalat sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään luvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä.

8 §

Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjän hakemuksesta koulutuksen järjestämisluvan muuttamisesta ja peruuttamisesta.

Ministeriö seuraa säännöllisesti koulutuksen järjestämisluvan edellytysten täyttymistä.

Ministeriö voi ilman 1 momentissa tarkoitettua hakemusta muuttaa tai peruuttaa luvan, jos koulutusta ei enää järjestetä, koulutus ei enää täytä 7 §:n 2 momentissa luvan myöntämiseksi säädettyjä edellytyksiä tai koulutus järjestetään olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Ministeriön tulee varata koulutuksen järjestäjälle mahdollisuus 3 momentissa tarkoitettujen puutteiden korjaamiseen kohtuullisessa ajassa ennen luvan muuttamista tai peruuttamista.

9 §

Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Tässä laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa tai muissa oppilaitoksissa.

Taiteen perusopetuksen ohella voidaan järjestää myös muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa.

10 §

Yhteistyö

Koulutuksen järjestäjä edistää tämän lain tavoitteiden mukaista toimintaa yhteistyössä tässä laissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien sekä muiden yhteisöjen kanssa.

11 §

Vastuutehtävä

Taiteen perusopetuksen vastuutehtävän tarkoituksena on toteuttaa ja kehittää taiteen perusopetuksen pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja oppimisympäristöihin liittyviä malleja ja hyviä käytänteitä oppilaitoksissa sekä edistää koulutuksen järjestäjien keskinäistä yhteistyötä valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää hakemuksesta vastuutehtävän kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisöille, säätiölle tai valtion oppilaitokselle, jolla on vastuutehtävän hoitamisen kannalta monipuolista taiteen perusopetuksen tuntemusta valtakunnallisesti tai alueellisesti sekä riittävät voimavarat tehtävän toteuttamiseen.

Vastuutehtävä voidaan peruuttaa, jos vastuutehtävän saanut toimija olennaisesti laiminlyö tehtävän hoitamisen eikä huomautuksista huolimatta korjaa laiminlyöntiään.

Vastuutehtävän sisällöstä ja hakemisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Valtion rahoitus

Kunta, joka järjestää taiteen perusopetusta, saa valtionosuutta kunnan asukasmäärän mukaan siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (618/2021) säädetään.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulle koulutuksen järjestäjälle myönnetään laskennallista valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle hakemuksesta oikeuden saada laskennallista valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan noudattaen, mitä edellä 7 §:ssä säädetään. Päätös koskien kunnalle myönnettyä oikeutta saada opetustuntikohtaista valtionosuutta voidaan muuttaa tai perua noudattaen, mitä edellä 8 §:ssä säädetään. Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärään perustuvasta laskennallisesta valtionosuudesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009).

Vahvistaessaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 49 §:n 1 momentin mukaisesti taiteen perusopetuksen valtionosuuden perusteena käytettävien suoritteiden määrän ministeriö ottaa huomioon koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana toteutuneen opetustuntimäärän, toteutuneen oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän sekä koulutuksen alueellisen saatavuuden.

Edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen opetustuntimäärään ei lueta mukaan opetustunteja, jotka ylittävät 1 500 opetustuntia oppilaan suorittamaa oppimäärää kohden. Edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen oppilasmäärään ei lueta mukaan oppilaita, jotka ovat jo saaneet 1 500 opetustuntia oppimäärää kohden.

Koulutuksen järjestäjälle voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Lisäksi edellä 11 §:ssä tarkoitetun vastuutehtävän hoitamiseen voidaan myöntää valtionavustusta siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään. Valtionavustusta voidaan myöntää myös investointeihin siten kuin valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään. Valtionapuviranomaisena investointiavustuksia koskevissa asioissa on aluehallintovirasto.

13 §

Henkilöstö

Jokaisella oppilaitoksella, jossa järjestetään taiteen perusopetusta, tulee olla toiminnasta vastaava rehtori.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajanvirkoja tai työsopimussuhteisia opettajia.

Rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Aluehallintovirasto voi erityisestä syystä myöntää rehtorin kelpoisuusvaatimuksista erivapauden.

14 §

Oppilaaksi ottaminen

Oppilaaksi ottamisesta päättää koulutuksen järjestäjä. Hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.

Muut koulutuksen järjestäjät kuin valtion oppilaitos voivat tehdä keskenään sopimuksen oppilaiden ottamisesta. Sopimuksessa tarkoitetuille hakijoille tai kunnan järjestämässä koulutuksessa omasta kunnasta tuleville hakijoille voidaan 1 momentin estämättä antaa etusija oppilaaksiotossa. Oppilaita, joille annetaan etusija oppilaaksiotossa, saa olla kuitenkin enintään puolet kulloinkin otettavista oppilaista ja heidän kaikkien tulee täyttää oppilaaksiotossa edellytetyt tieto- ja taitotaso sekä valmiudet.

15 §

Oppilailta perittävät maksut

Oppilailta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta voi määrätä omasta kunnasta tulevalta oppilaalta perittävän maksun erisuuruiseksi kuin muulta oppilaalta perittävän maksun. Lisäksi jos muut koulutuksen järjestäjät kuin valtion oppilaitos ovat tehneet keskenään sopimuksen koulutuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten jakamisesta, voidaan oppilasmaksut määrätä erisuuruisiksi sopimuksen piiriin kuuluvien ja muiden oppilaiden osalta.

Jos 1 momentissa tarkoitettua maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä siten kuin korkolaissa (633/1982) säädetään.

Maksu saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (706/2007) säädetään.

16 §

Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Oppilaan osaamisen arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan osaamista tulee arvioida monipuolisesti.

Taiteen perusopetuksen oppimäärän suorittaneelle oppilaalle annetaan päättötodistus. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa oppilaan arvioinnista, oppilaalle annettavista muista todistuksista ja todistuksiin merkittävistä tiedoista.

17 §

Muutoksenhaku

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun oppilaan osaamisen arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Oppilas, oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse voi pyytää opettajalta tai opettajilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Jos oppilas on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilas voi pyytää arviointiin oikaisua

rehtorilta. Uudesta arvioinnista päättävät oppilaitoksen rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Oppilas, oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse saa vaatia oikaisua tämän lain 14 ja 15 §:ssä tarkoitettuun oppilaaksi ottamista ja oppilasmaksua koskevaan päätökseen aluehallintovirastolta. Oppilaaksi ottamista koskeva oikaisuvaatimus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaalle taikka hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi. Muutoin oikaisuvaatimusmenettelyssä sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen. Oppilaaksi ottamista koskeva valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaalle taikka hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi. Oppilaaksi ottamista koskeva valitus tulee käsitellä kiireellisenä. Muutoin muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Oppilasmaksua tai oppilaaksi ottamista koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

18 §

Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Koulutuksen järjestäjän tulee pyynnöstä toimittaa valtion opetushallintoviranomaisille niiden määräämät koulutuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja seurannan edellyttämät tiedot.

Tämän lain mukaisen oppilaitoksen henkilöstöllä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

19 §

Koulutuksen arviointi

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida järjestämänsä koulutuksen toteuttamista ja annettua opetusta. Koulutuksen järjestäjän on myös säännöllisesti osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arvioinnista ja sen kehittämisestä.

Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetussa laissa (1295/2013).

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

Tällä lailla kumotaan taiteen perusopetuksesta annettu laki (633/1998), jäljempänä kumottu laki.

Mualla lainsäädännössä olevalla viittauksella kumottuun lakiin tarkoitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

21 §

Voimaan jäävät asetukset

Seuraavat kumotun lain nojalla annetut asetukset jäävät edelleen voimaan:

- 1) opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu asetus (986/1998); sekä
- 2) koulutuksen arvioinnista annettu valtioneuvoston asetus (1061/2009).

22 §

Siirtymäsäännös koskien koulutuksen järjestämislupaa sekä oikeutta saada valtionosuutta

Kumotun lain nojalla myönnetyt koulutuksen järjestämisluvat jäävät tämän lain voimaan tullessa voimaan ja kumotussa laissa tarkoitetut koulutuksen järjestäjät saavat jatkaa toimintaansa tässä laissa tarkoitettuina koulutuksen järjestäjinä.

Kumotun lain nojalla annettu päätös, jossa kunnalle on myönnetty oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan, jää tämän lain voimaan tullessa voimaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ilman 7 §:ssä tarkoitettua hakemusta muuttaa edellä 1 momentissa tarkoitetun järjestämisluvan ja edellä 2 momentissa tarkoitetun päätöksen koskemaan tämän lain 3 §:n mukaista oppimäärää.

23 §

Opetussuunnitelman perusteita ja opetussuunnitelmia koskeva siirtymäsäännös

Kumotun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaan laadittua opetussuunnitelmaa noudatetaan, kunnes Opetushallitus päättää tämän lain 3 §:n 1 momentin mukaisten opetussuunnitelmien perusteiden käyttöönotosta. Opetushallituksen tulee antaa opetussuunnitelman perusteet niin, että niiden mukaisesti laadittavat opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2028.

Tämän lain tultua voimaan ja ennen kuin tämän lain mukaiset opetussuunnitelmien perusteet ja niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otetaan käyttöön, koulutuksen järjestäjä ottaa oppilaan suorittamaan taiteen perusopetusta kumotun lain mukaisten opetussuunnitelman perusteiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien mukaisesti.

Opinnot, jotka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, toteutetaan loppuun myönnetyn koulutuksen järjestämisluvan mukaisesti. Opinnot, jotka on aloitettu tämän lain voimaan tulon jälkeen, muutetaan tämän lain mukaisten opetussuunnitelman perusteiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien mukaisiksi opinnoiksi, kun opetussuunnitelmat otetaan käyttöön edellä 1 momentin mukaisesti.

24 §

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuutta koskeva siirtymäsäännös

Kumotun lain 7 a §:ää sovelletaan edelleen tallennettaessa kumotun lain perusteella annettujen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia oppimääriä koskevia tietoja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 luvun mukaiseen tietovarantoon.

2.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 2 momentin johdantokappaleen ruotsinkielinen sanamuoto ja 10 kohta sekä 20 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat, 1 §:n 3 momentti laissa 1410/2014 ja 2 §:n 2 momentin 10 kohta laissa 1486/2016, sekä

lisätään 44 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 957/2017, uusi 4 momentti, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään myös peruskoululain muuttamisesta (707/1992) annetun lain, lukiolain muuttamisesta annetun lain (708/1992), musiikkioppilaitoksista annetun lain (516/1995), lukiolain (629/1998), perusopetuslain (628/1998), taiteen perusopetuksesta annetun lain (/) ja kirjastolain (904/1998) toiminnan mukaisten perustamishankkeiden valtionavustusten ja -osuuksien maksamisesta, käytön valvonnasta ja palauttamisesta.

2 §

Soveltaminen eräissä tapauksissa

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tässä laissa säädetään rahoituksesta:

10) taiteen perusopetuksesta annetun lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun opetustuntikohtaisesti rahoitettavaan taiteen perusopetukseen.

20 §

Valtionosuus opetustuntikohtaisesti rahoitetun taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin

Kunnalle, kuntayhtymälle, yksityiselle yhteisölle ja säätiölle, jolle on myönnetty taiteen perusopetuksesta annetun lain 12 §:n 2 momentin nojalla oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan, myönnetään valtionosuutta opetustuntikohtaisen taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin 57 prosenttia euromäärästä, joka saadaan, kun koulutuksen järjestäjälle valtionosuuden laskemisen perusteeksi mainittua opetusta varten vahvistettu opetustuntimäärä kerrotaan opetustuntia kohden määrätyllä yksikköhinnalla.

44 §

Valtionavustukset

Kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisöille, säätiölle tai valtion oppilaitokselle voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarvioon myönnetyn määrärahan rajoissa taiteen perusopetuksesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetun vastuutehtävän hoitamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 9 e §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 9 e §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 944/2022, seuraavasti:

9 e §

Taiteen perusopetusta koskevat tiedot

Taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että tietovarantoon tallennetaan seuraavat tiedot koulutuksessa olevista oppilaista, jos koulutuksen järjestäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista samaan koulutukseen osallistuville oppilaille ja oppilas suostuu tietojen tallentamiseen:

- 1) koulutuksen nimi ja laajuus;
- 2) koulutuksen alkamisen ja päättymisen ajankohdat;
- 3) osaamisen arviointi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**vapaasta sivistystyöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 535/2017, seuraavasti:

3 §

Muut tehtävät ja yhteistyö

Vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämästä perusopetuksesta säädetään perusopetuslaissa (628/1998), lukiokoulutuksesta lukiolaissa (714/2018), ammatillisesta koulutuksesta ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) sekä taiteen perusopetuksesta taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta annetun lain (634/1998) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1229/2020, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valtion ja rekisteröidyn yhteisön tai säätiön järjestämään koulutukseen, josta säädetään:

- 1) perusopetuslaissa (628/1998);
- 2) lukiolaissa (714/2018);
- 3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017);
- 4) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020);
- 5) vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998);
- 6) taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain (1295/2013) 2 §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohta sekä 6 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1231/2020, seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Arviointikeskuksen tehtävänä on:

2) tehdä 5 §:ssä tarkoitetun arviointisuunnitelman mukaisesti:

b) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 15 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain (/) 3 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia oppimistulosten arviointeja.

6 §

Salassa pidettävien henkilötietojen saaminen ja säilyttäminen

Arviointikeskuksella on oikeus saada varhaiskasvatuksen järjestäjiltä ja palvelujentuottajilta, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiltä sekä Opetushallitukselta maksutta ja salassapitosäynnösten estämättä muita kuin korkeakoulujen opiskelijoita koskevat 2 §:n 1 ja 2 kohdassa säädettyjen arviointitehtävien suorittamiseksi välttämättömät henkilötiedot, jotka liittyvät:

3) perusopetuslain 22 §:ssä, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 53 §:ssä, lukio-lain 37 §:ssä, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain (1215/2020) 15 §:ssä ja taiteen perusopetuksesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun oppilaan tai opiskelijan oppimisen tai osaamisen arvioinnin tuloksiin;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (166/2019) 3 §:n 4 momentti seuraavasti:

3 § Kunnan tehtävät

Kunnan tulee kulttuuritoimintaa järjestäessään ottaa huomioon toiminta, joka perustuu yleisistä kirjastoista annettuun lakiin (1492/2016), taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (/), museolakiin (314/2019), esittävän taiteen edistämisestä annettuun lakiin (1082/2020) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Liitteet: asetusehdotukset

1.

Valtioneuvoston asetus

opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) 19 §,
muutetaan 20 § sekä 24 §, sellaisena kuin niistä 24 § on asetuksessa 1150/2017, sekä
lisätään asetuksen 27 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

20 §

Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Taiteen perusopetuksen oppimäärän mukaista opetusta on kelpoinen antamaan henkilö:

- 1) joka on suorittanut asianomaiselle taiteenalalle soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon;
- 2) joka on suorittanut asianomaiselle taiteenalalle soveltuvan korkeakoulututkinnon;
- 3) jolla on tässä asetuksessa säädetty asianomaisen taiteenalan opettajan kelpoisuus;
- 4) jolla on asianomaiselle taiteenalalle soveltuva muu koulutus sekä vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot; tai
- 5) jolla on asianomaisella taiteenalalla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus.

24 §

Yliopistojen kelpoisuustodistus taiteenopetusta antavalle opettajalle

Musiikkialan sekä teatteri- ja tanssialan koulutusta järjestävä yliopisto voi todeta henkilön kelpoiseksi antamaan 13 ja 13 b §:ssä tarkoitettua musiikkialan sekä teatteri- ja tanssialan ammatillisten tutkinnon osien opetusta, jos hän menestyksellisillä julkisilla esiintymisillään tai muulla toiminnallaan taikka opinnoillaan on osoittanut saavutaneensa tehtäviin vaadittavan pätevyuden. Tarvittaessa yliopisto voi edellyttää, että pätevyys osoitetaan erityisessä kokeessa.

27 §

Aikaisemmin hankitun kelpoisuuden säilyminen

Henkilö, joka on tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten tai tämän asetuksen mukaan kelpoinen toimimaan taiteen perusopetuksen opettajana, on kelpoinen antamaan tässä asetuksessa tarkoitettua vastaavaa taiteen perusopetusta.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Valtioneuvoston asetus**taiteen perusopetuksesta**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään taiteen perusopetuksesta annetun lain (/2026) 3 §:n 3 momentin, 7 §:n 4 momentin ja 11 §:n 4 momentin nojalla seuraavasti:

1 §

Koulutuksen järjestämisluvan hakeminen

Taiteen perusopetuksesta annetun lain (/) 7 §:ssä tarkoitettua koulutuksen järjestämislupaa on haettava viimeistään vuosi ennen koulutuksen suunniteltua aloittamisajankohtaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ottaa käsiteltäväksi myös tätä myöhemmin toimitetun hakemuksen. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä lomakkeista.

2 §

Järjestämislupahakemukseen liitettävät selvitykset ja asiakirjat

Järjestämislupahakemuksessa on selvitettävä perusteluineen:

- 1) taiteen perusopetuksesta annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu tarve koulutuksen järjestämiselle;
- 2) taiteenala tai taiteenalat, joilla koulutusta aiotaan järjestää;
- 3) koulutuksen suunniteltu aloittamisajankohta;
- 4) kunnat, joissa koulutusta on tarkoitus järjestää;
- 5) oppilaitos, jossa koulutusta on tarkoitus järjestää;
- 6) vuosi, jona oppilaitoksen toiminta on alkanut;
- 7) opetuskieli tai opetuskielet;

8) tieto taiteen perusopetuksen nykyisestä oppilasmäärästä sekä arvioidusta oppilasmäärän kehityksestä;

9) arvio muun taiteen ja kulttuurin opetuksen sekä muun taide- ja kulttuuritoiminnan oppilas- ja osallistujamäärästä; sekä

10) Laskennallisen opetustuntikohtaisen valtionosuuden perusteeksi haettavien opetustuntien määrä.

Hakemukseen on lisäksi liitettävä ainakin:

1) selvitys koulutuksen järjestäjän omistajista ja hallinnon organisoinnista;

2) rekisteröidyn yksityisen yhteisön tai säätiön säännöt tai yhtiöjärjestys sekä ote yhdistys-, säätiö- tai kaupparekisteristä;

3) viimeisin vahvistettu tilinpäätös ja tilintarkastajan lausunto sekä kuluvan vuoden talousarvio;

4) kuvaus kelpoisuusehdot täyttävästä rehtorista ja opetushenkilöstöstä;

5) selvitys opetuksessa käytettävistä tiloista ja oppimisympäristöistä sekä kalustosta ja opetusvälineistä;

6) selvitys taiteen perusopetusta koskevan toiminnan vakiintuneisuudesta ja mahdollisesta aiemmasta taiteen perusopetusta koskevasta toiminnasta;

7) opetussuunnitelma tai opetussuunnitelmat, jota koulutuksessa on tarkoitus noudattaa;

8) suunnitelma siitä, miten mahdollinen valtionosuusrahoitus vaikuttaisi koulutuksen järjestämisluvan mukaista opetusta toteuttavan oppilaitoksen toimintaan;

9) suunnitelma yhteistyöstä taiteen perusopetuksesta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettujen tahojen kanssa; sekä

10) suunnitelma taiteen perusopetuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua koulutuksen arvioinnista.

Jos hakemus koskee muutosta voimassa olevaan koulutuksen järjestämislupaan, hakemuksessa selvitetään perusteluineen 1 momentissa tarkoitettut asiat siltä osin, kuin ne liittyvät haettavaan muutokseen.

Hakemukseen, joka koskee kunnan oikeutta saada opetustuntikohtaista valtionosuutta, on liitettävä tämän pykälän mukaiset selvitykset ja asiakirjat lukuun ottamatta 2 momentin 2 kohdan mukaisia asiakirjoja.

3 §

Vastuutehtävän sisältö

Vastuutehtävä voi sisältää:

1) velvoitteen kehittää taiteen perusopetuksen pedagogiikkaan ja oppimisympäristöihin liittyviä malleja ja hyviä käytänteitä sekä niiden levittämistä ja toimeenpanoa;

2) velvoitteen kehittää taiteen perusopetuksen tunnettuutta ja viestintää;

3) velvoitteen tukea oppimista sekä opetushenkilöstön osaamisen kehittämistä oppilaitoksissa;

4) velvoitteen kehittää taiteen perusopetuksen johtamista, kestävää hyvinvointia edistävän toimintakulttuurin kehittämistä sekä yhteistyötä.

Vastuutehtävä voi olla alueellinen tai valtakunnallinen. Vastuutehtävä voidaan antaa joko määräajaksi tai toistaiseksi.

4 §

Vastuutehtävän hakeminen

Vastuutehtävää koskevaan hakemukseen on liitettävä ainakin:

- 1) selvitys vastuutehtävän tarpeesta sekä suunnitelma, aikataulu ja talousarvio vastuutehtävän toteuttamiseksi;
- 2) selvitys hakijan aiemmasta toiminnasta liittyen taiteen perusopetukseen;
- 3) suunnitelma vastuutehtävän kohdentumisesta taiteenaloittain ja alueittain;
- 4) selvitys hakijatahon omistajista ja hallinnon organisoinnista;
- 5) tarvittaessa rekisteröidyn yksityisen yhteisön tai säätiön säännöt tai yhtiöjärjestys sekä ote yhdistys-, säätiö- tai kaupparekisteristä;
- 6) tarvittaessa viimeisin vahvistettu tilinpäätös ja tilintarkastajan lausunto sekä kuluvan vuoden talousarvio.

5 §

Opintojen mitoitus

Taiteen perusopetuksen oppimäärään kuuluvat opinnot pisteytetään niiden keston mukaan. Opetusta annetaan 20 opetustuntia yhtä opintopistettä kohden. Opintoihin kuuluu lisäksi sen tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja oppilaan kannalta kohtuullinen määrä omatoimista työskentelyä.

3.

Valtioneuvoston asetus**koulutuksen arvioinnista annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

muutetaan koulutuksen arvioinnista annetun asetuksen (1061/2009) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on asetuksessa 814/2018, seuraavasti:

1 §

Sovellettamisala

Tätä asetusta sovelletaan perusopetuslaissa (628/1998), lukiolaissa (714/2018), ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017), vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (/) tarkoitetun koulutuksen arviointiin.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lagförslag

1.

Lag

om grundläggande konstundervisning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Den grundläggande konstundervisningens syfte och mål

Grundläggande konstundervisning är målinriktad undervisning som fortskrider med beaktande av elevens färdighetsnivå inom olika konstområden och stöder elevernas uppväxt från tidig ålder, ett livslångt lärande, bygger upp elevernas förhållande till konsten och utvecklingen av deras färdigheter samt möjligheter att söka sig till fortsatta studier inom olika konstområden. Undervisningen ska främja elevernas kreativa förmåga, kulturella delaktighet, en hållbar livsstil samt deras personliga välbefinnande.

2 §

Utbildningsanordnare

Utbildningsanordnare enligt denna lag är

- 1) kommuner som ordnar grundläggande konstundervisning,
- 2) samkommuner, registrerade sammanslutningar eller stiftelser som av undervisnings- och kulturministeriet har beviljats tillstånd att ordna utbildning enligt 7 §, samt
- 3) statliga läroanstalter.

3 §

Läroplan, lärokursens dimensionering och omfattning

Utbildningsstyrelsen fastställer grunderna för läroplanen för lärokursen för grundläggande konstundervisning. I grunderna för läroplanen bestäms om målen för och det centrala innehållet i den grundläggande konstundervisningen enligt konstområde.

Utbildningsanordnaren ska för varje konstområde utarbeta och godkänna en läroplan som har utarbetats enligt de läroplansgrunder som avses i 1 mom.

Dimensioneringen av lärokursen inom den grundläggande konstundervisningen grundar sig på studiepoäng. Närmare bestämmelser om dimensioneringen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Lärokursen för grundläggande konstundervisning omfattar 50 studiepoäng.

4 §

Kommunen som utbildningsanordnare

Kommunen kan genom sitt beslut ordna grundläggande konstundervisning.

Kommunen kan avtala om att ordna utbildningen tillsammans med andra utbildningsanordnare.

Kommunen kan avtala med någon annan offentlig eller privat sammanslutning eller stiftelse om genomförandet av grundläggande konstundervisning, varvid kommunen svarar för att utbildningen ordnas i enlighet med denna lag.

5 §

Utbildningsanordnare som fått tillstånd att ordna utbildning

En samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse som har beviljats tillstånd att ordna utbildning enligt denna lag kan avtala om att ordna utbildningen tillsammans med andra utbildningsanordnare.

En utbildningsanordnare som har anordnartillstånd kan avtala med en annan offentlig eller privat sammanslutning eller stiftelse om genomförandet av grundläggande konstundervisning.

I de fall som avses i 2 mom. svarar den utbildningsanordnare som har tillståndet för att den grundläggande konstundervisningen ordnas i enlighet med denna lag.

6 §

Statliga läroanstalter som utbildningsanordnare

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar med iakttagande av 7–8 § om ordnande av utbildning och om nedläggning av verksamheten vid en statlig läroanstalt

Kommunen kan avtala om att ordna utbildningen tillsammans med andra utbildningsanordnare.

En statlig läroanstalt kan avtala med en annan offentlig eller privat sammanslutning eller stiftelse om genomförande av grundläggande konstundervisning.

I de fall som avses i 3 mom. svarar den utbildningsanordnare som har tillståndet för att den grundläggande konstundervisningen ordnas i enlighet med denna lag.

7 §

Tillstånd att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar på ansökan och inom ramen för statsbudgeten om godkännande av sökanden som berättigade till statsandel genom att bevilja i 2 § 2 punkten avsedda sökande tillstånd att ordna utbildning.

Tillstånd att ordna utbildning kan beviljas, om sökanden har de yrkesmässiga, verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningarna som behövs för att ordna den utbildning ansökan gäller på adekvat sätt. En ytterligare förutsättning är att den utbildning som sökanden ordnar behövs med beaktande av det nationella eller regionala behovet av och utbudet på utbildning. Undervisning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

I tillståndet anges de kommuner i vilka grundläggande konstundervisning ordnas, undervisningsspråken, konstområden samt övriga behövliga villkor som hänför sig till ordnandet av utbildningen.

Bestämmelser om de förfaranden som hänför sig till sökande av tillstånd och om de handlingar och redogörelser som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Ändring och återkallelse av tillstånd att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar på utbildningsanordnarens ansökan om ändring och återkallelse av tillstånd att ordna utbildning.

Ministeriet ska regelbundet följa upp att villkoren för tillståndet uppfylls.

Ministeriet kan ändra eller återkalla ett tillstånd utan en i 1 mom. avsedd ansökan, om utbildningen i fråga inte längre ordnas, inte längre uppfyller de villkor för beviljande av tillstånd som anges i 7 § 2 mom. eller om utbildningen ordnas så att den väsentligt strider mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats eller föreskrifter som meddelats med stöd av den.

Ministeriet ska ge utbildningsanordnaren tillfälle att inom en skälig tid avhjälpa de brister som avses i 3 mom. innan tillståndet ändras eller återkallas.

9 §

Anordnande av utbildning och av annan verksamhet

Utbildning som avses i denna lag ordnas vid läroanstalter för grundläggande konstundervisning eller vid andra läroanstalter.

Utöver grundläggande konstundervisning får utbildningsanordnaren även ordna annan konst- och kulturundervisning samt annan konst- och kulturverksamhet.

10 §

Samarbeten

Utbildningsanordnaren ska främja verksamhet enligt målsättningarna för denna lag i samarbete med de utbildningsanordnare som avses i denna lag samt med andra sammanslutningar.

11 §

Ansvarsuppgift

Syftet med en ansvarsuppgift inom den grundläggande konstundervisningen är att genomföra och utveckla modeller och bästa praxis som hänför sig till pedagogiken, verksamhetskulturen och lärmiljöerna inom den grundläggande konstundervisningen vid läroanstalterna samt främja samarbetet mellan utbildningsanordnarna på nationell och regional nivå.

Undervisnings- och kulturministeriet kan på ansökan bevilja en sådan kommun, samkommun, registrerad sammanslutning, stiftelse eller statlig läroanstalt en ansvarsuppgift

vilken, med tanke på skötseln av uppgiften, har mångsidig riksomfattande eller regional kännedom om den grundläggande konstundervisningen samt tillräckliga resurser för att sköta uppgiften.

Ansvarsuppgiften kan återkallas, om den aktör som fått uppgiften väsentligt försummar skötseln av den och trots anmärkningar inte rättar till försummelsen.

Bestämmelser om innehållet i sådana ansvarsuppgifter och om ansökan om en sådan uppgift utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Statlig finansiering

En kommun som ordnar grundläggande konstundervisning får statsandel enligt antalet invånare i kommunen så som föreskrivs i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021).

En utbildningsanordnare som avses i 2 § 2 mom. beviljas en kalkylerad statsandel enligt antalet undervisningstimmar. Undervisnings- och kulturministeriet kan på ansökan bevilja kommunen rätt att med iakttagande av 7 § få en kalkylerad statsandel enligt antalet undervisningstimmar. Ett beslut som gäller en kommuns rätt att få finansiering per undervisningstimme kan ändras eller återkallas med iakttagande av 8 §. Bestämmelser om en på antalet undervisningstimmar inom den grundläggande konstundervisningen kalkylerad statsandel finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009).

När ministeriet fastställer antalet prestationer som läggs till grund för statsandelen för grundläggande konstundervisning i enlighet med 49 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, beaktar ministeriet det antal undervisningstimmar som genomförts vid utbildningsanordnarens läroanstalt under de tre föregående finansåren, det faktiska antalet elever och antalet elever som slutfört lärokursen samt den regionala tillgången till sådan utbildning.

Till det faktiska antalet undervisningstimmar enligt 3 mom. räknas inte sådana per elev avlagda undervisningstimmar som överstiger 1 500 undervisningstimmar per lärokurs. Till det faktiska elevantalet enligt 3 mom. räknas inte sådana elever som redan fått 1 500 undervisningstimmar per lärokurs.

Utbildningsanordnaren kan beviljas statsunderstöd inom ramen för anslag i statsbudgeten så som bestäms i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Dessutom kan statsunderstöd beviljas för skötseln av en sådan ansvarsuppgift som avses i 11 § på det sätt som föreskrivs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. För investeringar kan statsunderstöd också beviljas enligt statsunderstödslagen (688/2001). Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller investeringsunderstöd är regionförvaltningsverket.

13 §

Personal

Varje läroanstalt där det ordnas grundläggande konstundervisning enligt denna lag ska ha en rektor som svarar för verksamheten.

En utbildningsanordnare ska med beaktande av det sätt som utbildningen ordnas på ha ett tillräckligt antal lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektor och lärare utfärdas genom förordning av statsrådet. Regionförvaltningsverket kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren för rektorn.

14 §

Antagning som elev

Utbildningsanordnaren beslutar om antagningen av elever. Likvärdiga antagningsgrunder ska tillämpas på samtliga sökande.

Andra utbildningsanordnare än statliga läroanstalter kan sinsemellan ingå avtal om antagningen av elever. Trots 1 mom. kan vid antagningen ges företräde till sådana sökande som avses i avtalet eller som kommer från den egna kommunen i fråga om utbildning som kommunen ordnar. Antalet elever som ges företräde får dock vara högst hälften av de elever som antas vid respektive tidpunkt, och de ska alla uppfylla de krav på kunskaper och färdigheter som förutsätts vid antagningen.

15 §

Avgifter som tas ut av eleverna

Skäliga avgifter för undervisningen kan tas ut av eleverna. Den kommun som är utbildningsanordnare kan fastställa avgifter till olika belopp för elever från den egna kommunen och för andra elever. Om en annan utbildningsanordnare än en statlig läroanstalt har ingått avtal med en eller flera kommuner eller någon annan utbildningsanordnare om fördelningen av kostnaderna för ordnandet av utbildningen, kan dessutom elevavgifterna fastställas till olika belopp för de elever som omfattas av avtalet och för övriga elever.

Om en avgift enligt 1 mom. inte är betald på förfallodagen, får årlig dröjsmålsränta uppbäras från förfallodagen så som bestäms i räntelagen (633/1982).

Avgiften får indrivnas utan dom eller beslut så som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (706/2007).

16 §

Bedömning av elevernas kunnande samt betyg

Syftet med bedömningen av elevernas kunnande är att leda och sporra dem i studierna samt utveckla deras förutsättningar att bedöma sitt eget kunnande. Elevernas kunnande ska bedömas mångsidigt.

Elever som fullgjort lärokursen i grundläggande konstundervisning får ett avgångsbetyg. Utbildningsstyrelsen beslutar i grunderna för läroplanen om elevbedömningen, andra intyg som ges till elever samt vilka uppgifter som ska antecknas i betygen eller i andra intyg.

17 §

Ändringssökande

Beslut enligt 15 § som gäller bedömningen av en elevs kunnande får inte överklagas genom besvär. Elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare, eller eleven själv om han eller hon har fyllt 15 år, kan inom två månader efter det att han eller hon fick del av bedömningen begära en ny bedömning av rektorn. Om eleven är missnöjd med den nya bedömningen eller med det beslut genom vilket begäran har avslagits, kan eleven begära rättelse av bedömningen hos rektorn. Beslut om den nya bedömningen fattas gemensamt av läroanstaltens rektor och elevens lärare.

En elev, elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare eller en elev som fyllt 15 år får själv hos regionförvaltningsverket begära omprövning av ett sådant beslut om antagning av eleven samt elevavgift som avses i 14 och 15 § i denna lag. Begäran om omprövning som gäller antagning som elev ska anföras inom 14 dagar från det att eleven eller elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare har fått ta del av beslutet. I övrigt tillämpas förvaltningslagen på omprövningsförfarandet.

Det beslut som meddelas med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvär som gäller elevantagning ska anföras inom 14 dagar från det att eleven eller elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare har fått ta del av beslutet. Besvär som gäller elevantagning ska behandlas skyndsamt. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Förvaltningsdomstolens beslut om elevavgift eller antagning som elev får inte överklagas genom besvär.

18 §

Rätt att få information och anmälningsrätt

Utbildningsanordnaren ska på begäran ge de statliga myndigheterna inom utbildningsförvaltningen de uppgifter som dessa bestämmer och som krävs för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Den personal som fullgör uppgifter som avses i denna lag har oberoende av skyldigheten att iaktta sekretess rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om personen vid fullgörandet av uppgifterna har fått kännedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld.

19 §

Utvärdering av utbildningen

Utbildningsanordnaren ska utvärdera genomförandet av den utbildning som anordnaren ordnar och den undervisning som ges. Utbildningsanordnaren ska också regelbundet delta i extern utvärdering av sin verksamhet. De centrala resultaten av utvärderingarna ska publiceras.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och om utvecklandet av den får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013).

20 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Genom denna lag upphävs lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998), nedan *den upphävda lagen*.

En hänvisning till den upphävda lagen någon annanstans i lagstiftningen avser efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till denna lag.

21 §

Förordningar som förblir i kraft

Följande förordningar som har utfärdats med stöd av den upphävda lagen förblir alltså i kraft:

- 1) förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998),
- 2) statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (1061/2009).

22 §

Övergångsbestämmelse om tillstånd att ordna utbildning samt om rätt att få statsandel

Tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft vid ikraftträdandet av denna lag och utbildningsanordnare som avses i den upphävda lagen får fortsätta sin verksamhet som utbildningsanordnare enligt denna lag.

Ett beslut som har meddelats med stöd av den upphävda lagen och i vilket kommunen har beviljats rätt till statsandel enligt antalet undervisningstimmar förblir i kraft vid denna lags ikraftträdande.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan i enlighet med 7 § ändra sådana anordnartillstånd som avses i 1 mom. och sådana beslut som avses i 2 mom. så att tillståndet gäller lärokursen enligt 3 § enligt denna lag.

23 §

Övergångsbestämmelse som gäller grunderna för läroplanen samt läroplanerna

En läroplan som utarbetats enligt den upphävda lagen och bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas tills Utbildningsstyrelsen beslutar om införande av grunder för läroplaner enligt 3 § 1 mom. i denna lag. Utbildningsstyrelsen ska utfärda grunderna för läroplanen så att läroplaner som utarbetats enligt dessa tas i bruk senast den 1 augusti 2028.

Efter ikraftträdandet av denna lag och före utarbetandet av de läroplansgrunder enligt denna lag samt för läroplaner som utarbetats på basis av dem har tagits i bruk, ska utbildningsanordnaren anta elever för att genomgå lärokursen för grundläggande konstundervisning enligt de läroplaner som utarbetats på basis av läroplansgrunderna enligt den upphävda lagen.

Studier som har inletts före ikraftträdandet av denna lag slutförs i enlighet med det beviljade tillståndet att ordna utbildning. Studier som har inletts efter att denna lag har trätt i kraft ändras till studier enligt de läroplaner som utarbetats enligt grunderna för läroplanen enligt denna lag när dessa läroplaner tas i bruk i enlighet med 1 mom.

24 §

Övergångsbestämmelse om omfattningen av den utbildning som förs in i den nationella informationsresursen för undervisning och utbildning

Den upphävda lagens 7 a § tillämpas fortfarande när uppgifter om lärokurser enligt de tidigare läroplansgrunderna med stöd av den upphävda lagen förs in i informationsresursen enligt 2 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017).

2.

Lag**om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet riksdagens beslut

ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 1 § 3 mom., den svenska språkdräkten i det inledande stycket i 2 § 2 mom. samt 2 § 2 mom. 10 punkten och 20 § 1 mom., av dem 1 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1410/2014 och 2 § 2 mom. 10 punkten sådan den lyder i lag 1486/2016, samt *fogas* till 44 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 957/2017, ett nytt 4 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs också om utbetalning, övervakning av användningen och återbetalning av statsunderstöd och statsandelar för anläggningsprojekt för verksamhet enligt lagen om ändring av grundskolelagen (707/1992), lagen om ändring av gymnasielagen (708/1992), lagen om musikläroanstalter (516/1995), gymnasielagen (629/1998), lagen om grundläggande utbildning (628/1998), lagen om grundläggande konstundervisning och bibliotekslagen (904/1998).

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., föreskrivs i denna lag om finansieringen av

10) sådan grundläggande konstundervisning som avses i 12 § 2 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning och som finansieras enligt antalet undervisningstimmar.

20 §

Statsandelen för driftkostnaderna för sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar

För driftkostnaderna för sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar beviljas en kommun, samkommun, privat sammanlutning eller stiftelse som med stöd av 12 § 2 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning har beviljats rätt till statsandel enligt antalet undervisningstimmar i statsandel 57 procent av det belopp som fås när det antal undervisningstimmar som fastställts för nämnda utbildning som grund för beräkning av statsandelen för utbildningsanordnaren multipliceras med det per undervisningstimme bestämda priset per enhet.

44 §

Statsunderstöd

Kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga läroanstalter kan inom ramen för det anslag som beviljats i statsbudgeten beviljas statsunderstöd för skötseln av en sådan ansvarsuppgift som avses i 11 § i lagen om grundläggande konstundervisning

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.**Lag****om ändring av 9 e § i lagen om nationella studie- och examensregister**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) 9 e § 1 mom.,
 sådan den lyder i lag 944/2022, som följer:

9 e §

Uppgifter om grundläggande konstundervisning

En utbildningsanordnare enligt lagen om grundläggande konstundervisning ska se till att följande uppgifter om elever inom en utbildning förs in i informationsresursen, om utbildningsanordnaren har beslutat att erbjuda införande av uppgifter i informationsresursen för elever som deltar i samma utbildning och eleven samtycker till att uppgifterna förs in:

- 1) utbildningens namn och omfattning,
 - 2) datum när utbildningen har inletts och avslutats,
 - 3) bedömningen av kunnandet.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 3 § 2 mom., sådan den lyder i lag 535/2017, som följer:

3 §

Övriga uppgifter samt samarbete

Bestämmelser om grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning och grundläggande konstundervisning som läroanstalterna för fritt bildningsarbete ordnas finns i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (714/2018), lagen om yrkesutbildning (531/2017) och lagen om grundläggande konstundervisning (/)

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1229/2020, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utbildning som ordnas av staten och en registrerad sammanlutning eller stiftelse och som det föreskrivs om i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (714/2018),
- 3) lagen om yrkesutbildning (531/2017),
- 4) lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),
- 5) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 6) lagen om grundläggande konstundervisning (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av av 2 och 6 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013) 2 § 1 mom. 2 punkten underpunkt b samt 6 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1231/2020, som följer:

2 §

Uppgifter

Utvärderingscentret har till uppgift att

- 2) i enlighet med den utvärderingsplan som avses i 5 §

b) genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för de examensgrunder som avses i 15 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017) samt de grunder för läroplanen som avses i 3 § i lagen om grundläggande konstundervisning (/)

6 §

Rätt att få och lagra sekretessbelagda personuppgifter

Utvärderingscentret har trots sekretessbestämmelserna rätt att av dem som ordnar småbarnspedagogik, serviceproducenter inom småbarnspedagogiken, dem som ordnar undervisning och utbildning samt Utbildningsstyrelsen avgiftsfritt få andra personuppgifter som är nödvändiga för utförandet av utvärderingsuppgifter än de som gäller studerande vid högskolor och som föreskrivs i 2 § 1 och 2 punkten, när de gäller

3) resultaten av bedömningen av elevers eller studerandes inläring eller kunnande enligt 22 § i lagen om grundläggande utbildning, 53 § i lagen om yrkesutbildning, 37 § i gymnasielagen, 15 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) och 16 § i lagen om grundläggande konstundervisning,

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av 3 § i lagen om kommunernas kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om kommunernas kulturverksamhet (166/2019) 3 § 4 mom. som följer:

3 §

Kommunens uppgifter

När kulturverksamhet ordnas ska kommunen beakta verksamhet som grundar sig på lagen om allmänna bibliotek (1492/2016), lagen om grundläggande konstundervisning (/), museilagen (314/2019), lagen om främjande av scenkonst (1082/2020) och lagen om fritt bildningsarbete (632/1998).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bilaga: förordningsutkast

1.

Statsrådets förordning

om ändring av förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet

I enlighet med statsrådets beslut
upphävs i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998) 19 §,
ändras 20 och 24 §, av dem 24 § sådan den lyder i förordning 1150/2017, samt
fogas till förordningens 27 § ett nytt 4 mom. som följer:

20 §

Behörighet för lärare inom grundläggande konstundervisning

Behörig att meddela undervisning enligt lärokursen för grundläggande konstundervisning är den som

- 1) har avlagt en högre högskoleexamen som lämpar sig för konstområdet i fråga,
- 2) har avlagt en högskoleexamen som lämpar sig för konstområdet i fråga,
- 3) som har i denna förordning föreskriven behörighet som lärare inom konstområdet i fråga,
- 4) som har annan utbildning som lämpar sig för konstområdet i fråga samt pedagogiska studier för lärare omfattande minst 60 studiepoäng, eller
- 5) som har konstnärliga eller andra yrkesmässiga meriter inom branschen.

24 §

Behörighetsintyg utfärdat av universitet för lärare som ger konstundervisning

Ett universitet som ordnar utbildning i musik eller i teater och dans kan förklara en person behörig att ge sådan undervisning i yrkesinriktade examensdelar i musik och i teater och dans som avses i 13 och 13 b §, om han eller hon genom framgångsrika offentliga framträdanden eller genom annan verksamhet eller studier har visat sig ha uppnått den kompetens som fordras för uppgifterna. Vid behov kan universitetet fordra att kompetensen visas i ett särskilt prov.

27 §

Fortsatt giltighet för tidigare förvärvad behörighet

Den som när denna förordning träder i kraft är behörig att vara verksam som lärare i grundläggande konstundervisning är behörig att meddela motsvarande i denna förordning avsedd grundläggande konstundervisning.

2.

Statsrådets förordning**om grundläggande konstundervisning**

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 3 § 3 mom., 7 § 4 mom. och 11 § 4 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning (/2026):

1 §

Ansökan om tillstånd att ordna utbildning

Tillstånd att ordna utbildning enligt 7 § i lagen om grundläggande konstundervisning (/) ska sökas senast ett år före den planerade tidpunkten för inledande av utbildningen. Undervisnings- och kulturministeriet kan även behandla en ansökan som lämnats in senare än detta. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om blanketter för ansökan om anordnartillstånd.

2 §

Redogörelser och handlingar som ska fogas till ansökan om anordnartillstånd

I ansökan om anordnartillstånd ska den sökande redogöra för och motivera följande punkter:

- 1) behovet av i 7 § 1 mom. i lagen om grundläggande konstundervisning avsedd undervisning,
- 2) det eller de konstområden inom vilka utbildningen ska ordnas,
- 3) planerad tidpunkt för inledande av utbildningen,
- 4) kommuner, där utbildningen ska ordnas,
- 5) utbildningsanstalt där utbildningen ska ordnas,
- 6) årtal för inledandet av verksamheten,
- 7) undervisningsspråket eller undervisningsspråken,
- 8) uppgifter om det nuvarande elevantalet inom den grundläggande konstundervisningen samt uppskattad utveckling av elevantalet,
- 9) en uppskattning av antalet elever och deltagare i övrig undervisning i konst och kultur och i övrig konst- och kulturverksamhet, samt

10) antalet undervisningstimmar som söks som ska ligga till grund för den kalkylerade statsandelen per undervisningstimme.

Till ansökan ska dessutom fogas

1) en utredning om utbildningsanordnarens ägare och hur förvaltningen är organiserad,
2) stadgarna för privata sammanslutningar eller stiftelser eller bolagsordningen samt ett utdrag ur förenings-, stiftelse- eller handelsregistret,

3) det senaste fastställda bokslutet och revisorns utlåtande samt budgeten för innevarande år.

4) en redogörelse för hur rektorn och undervisningspersonalen uppfyller respektive behörighetsvillkor,

5) en redogörelse över de lokaler och lärmiljöer samt utrustning och undervisningsredskap som är i bruk i undervisningen,

6) en redogörelse över hur etablerad den sökandes verksamhet inom den grundläggande konstundervisningen är och över dennes eventuella tidigare verksamhet inom den grundläggande utbildningen,

7) läroplan eller läroplaner som man avser att iaktta i undervisningen,

8) en plan för hur en eventuell statsfinansiering skulle påverka den i anordnatillståndet avsedda verksamhet vid läroanstalten i fråga om genomförandet av undervisningen,

9) en plan för samarbete med i 10 § i lagen om grundläggande konstundervisning avsedda aktörer,

10) en plan för utvärdering av i 20 § i lagen om grundläggande konstundervisning avsedd utbildning,

Om ansökan gäller ändring av ett gällande anordnatillstånd, ska de omständigheter som avses i 1 mom. redogöras för och motiveras till den del de anknyter till de ändringar som söks.

Till ansökan om kommunens rätt att få statsandel enligt antalet undervisningstimmar ska fogas utredningar och handlingar enligt denna paragraf, med undantag för handlingar enligt 2 mom. 2 punkten.

3 §

Ansvarsuppgiftens innehåll

Ansvarsuppgiften kan omfatta

1) en skyldighet att utveckla modeller och bästa praxis med avseende på pedagogiken och lärmiljöerna inom den grundläggande konstundervisningen samt att sprida och genomföra dem,

2) en skyldighet att utveckla kännedomen om och kommunikationen om den grundläggande konstundervisningen,

3) en skyldighet att stödja undervisningspersonalens lärande och kompetensutveckling vid läroanstalterna,

4) en skyldighet att utveckla ledningen av den grundläggande konstundervisningen, utvecklandet av en verksamhetskultur som främjar hållbar välfärd samt samarbeten.

Ansvarsuppgiften kan vara regional eller riksomfattande. Uppgiften kan ges antingen för en viss tid eller tillsvidare.

4 §

Ansökan om ansvarsuppgift

Till ansökan om en ansvarsuppgift ska fogas åtminstone

- 1) en redogörelse för behovet av ansvarsuppgiften samt en plan, tidsplan och budget för genomförandet av ansvarsuppgiften,
- 2) en redogörelse för sökandens tidigare verksamhet i anslutning till grundläggande konstundervisning,
- 3) en plan för hur ansvarsuppgiften fördelas enligt konstområde och region,
- 4) en utredning om vem som är ägaren bakom den sökande samt om hur dennes förvaltning är organiserad,
- 5) vid behov stadgarna eller bolagsordningen för en registrerad privat sammanslutnings eller stiftelses del samt utdrag ur förenings-, stiftelse- eller handelsregistret,
- 6) vid behov det senaste fastställda bokslutet och revisorns utlåtande samt budgeten för innevarande år.

5 §

Studiernas dimensionering

De studier som ingår i lärokursen för den grundläggande konstundervisningen poängsätts enligt studiernas längd. Undervisning ges 20 undervisningstimmar per studiepoäng. Till studierna hör dessutom sådant arbete på eget initiativ som behövs med tanke på målet för och innehållet i studierna och som är skäligt med tanke på eleven.

3.

Statsrådets förordning**om ändring av 1 § i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning**

I enlighet med statsrådets beslut

ändras i statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (1061/2009) 1 § 1 mom., sådan den lyder i förordningen 814/2018, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på utvärderingen av den utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (714/2018), lagen om yrkesutbildning (531/2017), lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) och lagen om grundläggande konst-undervisning (/).

Denna förordning träder i kraft den 20 .

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-415-349-2 PDF